

Праехаць у купэ з пяццю катамі, прастаяць у стэпе тры сутак амаль без ежы і вады, атрымаць у падарунак пакет з чырвонай ікрой, не спаць 62 гадзіны... Усё гэта — будні мінчанкі, якая ў складзе будатрады працавала летам правадніцай на расійскай чыгунцы.

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

ЗВЯЗДА

Родная газета на роднай мове

12 ВЕРАСНЯ 2013 г.

ЧАЦВЕР

№ 171 (27536)

Кошт 1800 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

«САЛОДКІ» ЎРАДЖАЙ

У сельскагаспадарчым філіяле ЗАТ «Вітэкс» Уздзенскага раёна Мінскай вобласці ёсць свой пчальнік на 200 пчоласем'яў. Сёлета гаспадарка плануе сабраць больш за 1800 кг мёду. Прадукты пчаларства выкарыстоўваюцца пры вырабе касметыкі ЗАТ «Вітэкс», а лішкі рэалізуюцца насельніцтву.
На здымку: заатэхнік Аксана МАТУШКІНА.

ЦЫТАТА ДНЯ

Пётр ПРАКАПОВІЧ, віцэ-прэм'ер:

«На наступны год пры разліках прагнозу сацыяльна-эканамічнага развіцця і праекта закона аб бюджэце закладзены сярэдні курс Br9,5 тыс. за \$1. Нагадаю, што курс беларускага рубля вызначаецца штодня на біржы ў адпаведнасці з попытам і прапановай на валюту. Пры гэтым за перыяд з пачатку года курс быў даволі стабільным. Думаю, што такая сітуацыя будзе працягвацца і ў далейшым. У адпаведнасці з попытам і прапановай будзе вызначацца курс беларускай нацыянальнай валюты».

ФОТА БЕЛТА

ДАМАЎЛЯЕМСЯ ПА ЎСІХ НАПРАМКАХ

Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка правёў сустрэчу з прэзідэнтам ААТ НК «Раснафта» Ігарам Сечыным, паведамліла БЕЛТА ў прэс-службе беларускага лідара.

«Перш за ўсё, хачу публічна вас падзякаваць за прынцыповасць, якую вы праявілі ў пытаннях абавязальстваў расійскага боку па пастаўках нафты на заводы нашай краіны. У тым ліку і на ваш завод, таму што прыкладна паловай акцыяў Мазырскага НПЗ, які мае свае рынкі, і рынкі прыстойныя, сёння валодае «Раснафта», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

«Таму што зноў жа, шчыра скажу, я даручыў першаму віцэ-прэм'еру Уладзіміру Сямашку заключыць дамовы па пастаўках нафты з сусветнага рынку па сусветных цэнах, — заявіў Прэзідэнт. — Дзявацца не было куды, завод жа не спыніш, гэта велізарны ўрон. Таму ваша заява была дарэчы. І я даручаў ураду, «Белнафтахіму» абавязкова прапрацаваць пытанні па пастаўках вашай нафты на перапрацоўку на нашы заводы. Я думаю, мы дамовімся».

«Тым больш не думаю, што вы хочаце, каб на ваш традыцыйны рынак пайшлі нейкія іншыя нафтапрадукты, вырабленыя з чужой нафты. Не

думаю, што нам гэта трэба рабіць. Нам выгада ад работы з вамі відавочная», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Аляксандр Лукашэнка ў сувязі з гэтым заўважыў, што цана на нафту на сусветным рынку ў цяперашні час досыць высокая і ў выпадку альтэрнатыўных паставак перапрацоўшчыкі мелі б страты. «Страты, вядома, прыстойныя, калі яшчэ мець на ўвазе той крызіс, які сёння бушуе ў свеце, ды і звязаны з гэтай калійнай блытанінай. Таму нам не да месяца сёння ўсякія перыпетыі і спрэчкі», — адзначыў Прэзідэнт.

СТАР 2

НА ЖАЛЬ, ДЗЕНЬ НАРОДЗІНАЎ ТОЛЬКІ РАЗ НА ГОД...

Старшыня Мінгарвыканкама падвёў вынікі года і расказаў пра планы на будучыню напярэдадні Дня горада

«Год быў устойлівы, але атрымалася не ўсё», — канстатаваў Мікалай Ладуцька. Праблемы ёсць, але Мінск развіваецца і квітнее. Асноўным паказчыкам гэтага кіраўнік сталічнага выканкама лічыць тое, што «ў школах і дзіцячых садках нас стала болей. Гэта значыць, што людзі ўпэўнены ў заўтрашнім дні. Сем'яў, дзе нараджаецца тры і больш дзяцей, меней не становіцца».

Усе на талаку!

«У нас больш за 20 тысяч незакрытых вакансій — у прамысловасці, будаўніцтве, гандлі і іншых сферах. І нельга гэты факт замоўчваць, каб мы ўсе разам маглі канструктыўна папрацаваць над праблемай. Тут патрэбна кансалідацыя намаганняў. Гэта як вясковая талака, калі збіраліся ўсе жыхары, каб разам, напрыклад, пабудаваць пагарэльцу дом. Так, ёсць праблемы. Але іх трэба вырашаць разам», — заклікае Мікалай Ладуцька. А сёння эканоміка горада — гэта ў вялікай ступені будаўнічая пляцоўка. З ёю і звязаны многія праблемы. «Калі ўзводзіцца ў Мінску 200 дамоў і ўзнікаюць праблемы па трох з іх, то яны адразу кладуцца на 197 нармальных. Усе лічаць, што паўсюль складанасці. Але ж праблема не такая вялікая. І сёлета будзе ў Мінску ўведзена ў эксплуатацыю трохі больш за 1 мільён квадратных метраў жылля, не менш за ўзровень мінулага года. Людзі засяляюцца ў свае кватэры. На наступны год задача — таксама не менш за 1 мільён квадратных метраў», — адзначыў старшыня Мінгарвыканкама.

СТАР 3

3 першых вуснаў

ВЯЛІКАЯ ВАЙНА — НА ПАШТОЎКАХ

Сваю першую паштоўку ўладальнік унікальнай калекцыі старадаўніх адкрытак і фотаздымкаў Уладзімір Ліхадзедаў нарабіў амаль 40 гадоў таму. Разглядаючы на ёй мясіны роднага Полацка, яшчэ хлопчыкам вырашыў: «Буду збіраць паштоўкі!» У хуткім часе дзіцячае хобі перарасло ў справу ўсяго жыцця. Сёння калекцыя вядомага гісторыка і філакартыста налічвае больш за 30 тысяч арыгінальных паштовак і фотаздымкаў. На іх — вайна 1812 года, старажытны Мінск, синагогі, праваслаўныя і каталіцкія храмы, гарадская і сельская забудова... Асобны раздзел калекцыі прысвечаны Першай сусветнай вайне.

— Уладзімір Аляксеевіч, чым абумоўлена ваша ўвага да гэтай тэмы?

— Калі я збіраю паштоўкі і фота, звязаныя з гісторыяй Беларусі, то Першая сусветная вайна — неад'емная яе частка. Прычым абсалютная большасць нямецкіх адкрытак, якіх у мяне шмат, прысвечана гэтай вайне. Больш за 3 гады ў Беларусі стаяў фронт, тут знаходзіліся кайзераўскія войскі. Яны і пакінулі шмат паштовак, старадаўніх фотаздымкаў сучаснай Беларусі, асабліва яе заходняй часткі. А вось Усходняя Беларусь больш бедная ў ілюстрацыйным плане. Дарэчы, гэтыя фотаздымкі вызначаюцца высокай якасцю. І самае цікавае, што фота 1970-х гадоў у параўнанні з імі горшыя.

— Атрымліваецца, што дзякуючы немцам у нас сёння ёсць магчымасць убачыць некаторыя эпізоды той эпохі?

— Ёсць у мяне і рускія паштоўкі, але нямецкіх нашмат больш. Тады ўзровень развіцця фатаграфічнай справы ў Германіі ўсё-такі быў вышэйшым, чым у нас.

СТАР 3

ПРАМАЯ ЛІНІЯ

АБ ПРАЦЫ І ЗАНЯТАСЦІ

пройдзе **сёння, 12 верасня, з 11.00 да 12.00 па тэлефоне (017) 306-37-95** у Міністэрстве працы і сацыяльнай абароны Беларусі. Яе правядзе **першы намеснік міністра працы і сацыяльнай абароны Пётр Пятровіч ГРУШНІК**.

Пры звароце на прамую лінію неабходна паведаміць сваё прозвішча, уласнае імя, імя па бацьку, звесткі пра месца жыхарства і (або) работы (вучобы), а прадстаўніку юрыдычнай асобы — прозвішча, уласнае імя, імя па бацьку, назву юрыдычнай асобы, якую ён прадстаўляе, і яе юрыдычны адрас, выкладзі сутнасць звароту. Пры адмове ад паведамлення такіх звестак зварот можа быць пакінуты без разгляду.

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 12.09.2013 г.

Долар ЗША		9050,00
Еўра		12000,00
Рас. руб.		274,50
Укр. грыўня		1106,83

НАДВОР'Е СЁННЯ

Брэст	+ 15°	
Віцебск	+ 20°	
Гомель	+ 18°	
Гродна	+ 17°	
Магілёў	+ 20°	
Мінск	+ 17°	

ISSN 1990 - 763X

ВЯЛІКАЯ ВАЙНА — НА ПАШТОЎКАХ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Калі мы былі на сваёй зямлі, то немцы — на чужой, таму ўсё новае для іх было ў навіну. Фатаграфавалі краіну, яе жыхароў. Адпраўлялі фотаздымкі дамоў. Вядома, у той час, калі была Першая сусветная вайна, фатаграфія ўспрымалася ўжо не як цуд, але ж усё-такі з'яўлялася незвычайнай з'явай. Не было тэлебачання, інтэрнэту. Таму з дапамогай ілюстрацый немцы расказвалі сваім землякам пра новыя мясціны, паказвалі іншае жыццё.

— І яно выглядала вачыма нямецкага салдата?

— Калі на рускіх паштоўках адлюстраваны толькі буйныя гарады ці больш-менш прыгожыя мясціны, то немцы здымалі ўсё. Беларускія краевыды ў гады Першай сусветнай вайны, асабліва маленькія мястэчкі. Архітэктур. Шмат фота прысвечана побыту беларусаў. На іх вясковыя жыхары сеюць, аруць, косяць, збіраюць ураджай, пякуць хлеб... Ёсць тут і баявыя дзеянні, акупацыя жыццё.

— А што ў перапынках паміж ваеннымі дзеяннямі здымалі расійскія фатаграфы?

— Расійскія паштоўкі і фотаздымкі былі больш агітацыйнымі. На іх — салдаты царскай арміі, вялікія гарады, помнікі архітэктур... Выяў маленькіх гарадоў практычна не сустракаецца.

— Магчыма, на такую беднасць у тэматычным плане паўплывала цензура?

— Уся тагачасная карэспандэнцыя без выключэння праходзіла цензуру. Тычыцца гэта як нямецкага, так і рускага бакоў.

— 15 тысяч паштовак і фотаздымкаў у вашай ка-

лекцыі прысвечана Першай сусветнай вайне. Можа, каб аблегчыць сабе працу, вы іх класіфікуеце па падтэмах?

— У маёй кнізе «Беларусь праз фотааб'ектыў нямецкага салдата. 1915—1918 гг.» змешчаны рэпрадукцыі ў наступных блоках: «Гарады», «Мясціны», «У тыле», «Фронт»,

«Ты» паштовак. Пашчасціць, калі пэўная мясцовасць табе знаёма. Аднак гэта рэдкасць. Праўда, было і такое, што менавіта па фотаздымку пазнаваў тое ці іншае месца.

— А акрамя адраса, пра што яшчэ распавядае адваротны бок паштоўкі?

— Пра тое ж, што нясуць адрасатам і вашы электронныя лісты, SMS-кі ці MMS-кі. З таго часу нічога не змянілася. Вы з'ездзілі за мяжу — адпраўляеце сваякам ці сябрам фотаздымак. Побач пішаце пра сябе, падарожжа, дзеліцеся ўражаннямі... Так было і раней. Немцам таксама было цікава паглядзець, дзе знаходзіцца іх сын, брат, муж... Звычайныя лісты. Што кожны чалавек можа пісаць сваёй сям'і? Як ён жыве, якія ў яго праблемы, якое цяпер надвор'е... Гэта самае каштоўнае, бо паштоўка не хлусіць.

— Калі паштоўкі і фотаздымкі знайшлі сваіх адрасатаў, то як яны трапілі да вас, фактычна туды, дзе былі створаны?

— Я едзу па ўсёй Расіі, Еўропе і іншых краінах, сустракаюся з калекцыянерамі,

«Брэсцкі мір», «Памяць». Аднак мне зручней класіфікаваць паштоўкі і фотаздымкі ў адпаведнасці з рэгіёнамі, дзе яны былі зроблены.

— А ці заўсёды ўдаецца высветліць геаграфію такога здымка?

— Вядома, не. Добра, калі паштоўка надрукавана ў друкарні. Тады, як правіла, на ёй пазначаны патрэбны адрас. Калі адкрытка фатаграфічная, то і на ёй таксама ёсць падказка — адваротны бок, на якім пазначаны год і мясцовасць. Памылкі тут быць не павінна: звычайна салдаты адпраўлялі фотаздымкі з таго месца, дзе яны былі зроблены. Шмат трапляецца і «чыс-

у іх і набываю патрэбныя мне работы. Практычна ўсе паштоўкі і фотаздымкі прывезены мною адтуль. Сёння іх становіцца ўсё менш і менш. Прычым цяпер іх можна набыць у інтэрнэце. Вядома, гэта ў многім аблегчыла працу. Толькі ці замяніш гэта жывымі зносінамі?

— А ці можна і ў Беларусі адшукаць папярочных «сведкаў» тых часоў?

— Было і такое. Толькі, зноў жа, у Беларусь іх нехта прывёз. Асабліва нямецкія. Праўда, тая ж сітуацыя і з рускімі экзэмплярамі: усе паштоўкі адсюль адпраўляліся кудысьці. Таму прасцей у Беларусі знайсці паштоўку,

якую сюды даслалі. Хоць і такіх у краіне па прычыне дзвюх апошніх войнаў амаль не захаваўся.

— Ці праўда, што па паштоўках і фота Першай сусветнай вайны можна вывучаць гісторыю гэтага перыяду?

— А чаму б і не! Напрыклад, паштоўкі пачатку стагоддзя і часоў Першай сусветнай вайны вельмі адрозніваюцца. Па іх можна прасачыць, як развіваліся нашы гарады за кароткі прамежак часу. Калі іх параўноўваць, навідавоку змены. Можна нават зрабіць выснову пра бурнае эканамічнае развіццё Расійскай імперыі. А паколькі беларускія землі тады ўваходзілі ў яе склад, то гэта тычыцца і нашай краіны. Яшчэ па фотаздымках можна параўнаць, напрыклад, архітэктур Палесся і Прыдзвіння. Па іх можна вывучаць побыт жыхароў розных рэгіёнаў: як яны апраналіся, што елі, дзе жылі... Я шмат для сябе зрабіў адкрыццяў. Напрыклад, на Палессі быў развіты гандаль на лодках.

— Да 90-гадовага юбілею заканчэння Першай сусветнай вы падрыхтавалі кнігу «Беларусь праз фотааб'ектыў нямецкага салдата. 1915—1918 гг.». Ці плануеце нешта падобнае выпусціць да 100-годдзя з пачатку вайны?

— Ужо сёння з гэтай нагоды рыхтуецца некалькі кніжных выданняў. Цяпер хочацца паказаць Беларусь не толькі з нямецкага боку, а і з рускага. Цікавы розны погляд на адны і тыя ж падзеі. Таксама ў перспектыве шэраг выстаў, прысвечаных Першай сусветнай вайне, дзе будуць прадстаўлены як арыгінальныя паштоўкі і фотаздымкі, так і іх копіі. Прычым гэтыя выставы будуць дэманстравацца не толькі ў Беларусі, а ў іншых краінах. Можна іх будзе паглядзець і ў віртуальным свеце. На Мінскай міжнароднай кніжнай выстаўцы-кірмашы плану-

прадставіць калекцыю кніг, выпушчаных у часы Першай сусветнай вайны і звязаных менавіта з Беларуссю. Сярод іх большасць — нямецкія кнігі. Яшчэ адбудзецца выстава прэсы гэтага перыяду,

якая асвятляла ваенныя падзеі.

— Спадзяюся, што тады з'явіцца нагода сустрэцца зноў!

Гутарыла
Вераніка КАНЮТА.

Баруны (Ашмянскі раён). Магіла рускага лётчыка на нямецкіх могілках. 1916 год.

Ліда. Нямецкія войскі. 1916 год.

Шчорсы. Навагрудскі раён. Лінія абароны каля замка Храптовічаў. 1917 год.

477. BREST-LITOWSK. Fluchtlinge. Брэст. Бежанцы. 1916 год.

Шчыльней, шчыльней!

Сёлета вельмі папулярная тэма ўшчыльнення забудовы горада. Зноў пра яе ўспомніў Мікалай Ладуцька, калі каментыраваў сітуацыю з першым домам для мінскіх чаргавікоў у Смалевічах, які пачалі будаваць на ворнай зямлі. Старшыня Мінгарвыканкама сказаў, што гэта праблема вырашаецца, і з гэтым домам будзе ўсё нармальна. «Вось таму і гаворым пра ўшчыльненне, што вольнай

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

зямлі для будаўніцтва застаецца ўсё менш», — нагадаў ён.

«Малінаўка» адкрыецца ў маі 2014-га

Камітэт архітэктур і горадабудаўніцтва, па словах Мікалая Ладуцькі, сочыць за сітуацыяй у горадзе. «Гэта абавязкова, бо няправільна, калі пункт прыёму хімічэсткі пераўтвараюць у ігральны клуб. Не думаю, што гэта першачарговы аб'ект для горада. Калі хімічэстка была невыгаднай, то трэба высветліць, чаму. Пра людзей трэба думаць у пер-

НА ЖАЛЬ, ДЗЕНЬ НАРОДЗІНАЎ ТОЛЬКІ РАЗ НА ГОД...

шую чаргу». Выканкам імкнецца гэта рабіць і ўсімі спосабамі развівае горад: «Мы спадзяёмся, што неўзабаве атрымаецца ўвесці ў эксплуатацыю новае радзільнае аддзяленне на базе 5-й клінічнай бальніцы. Хоць нам вельмі цяжка, але мы адкроем на пачатку мая, да Дня Перамогі, станцыю метро «Малінаўка», — пералічвае мэр. — Зацягванне

тэрмінаў будаўніцтва звязана з кадровымі праблемамі. У прыватнасці, з недахопам маналітчыкаў. Для завяршэння будаўніцтва станцыі патрабуецца 200 спецыялістаў, пакуль удалося знайсці толькі 50». Дарэчы, трэцяя лінія метро ўжо будзе: «Проста пакуль што ідзе праца па адсяленні шэрагу дамоў і іх зносе. У другім паўгоддзі праца ўвойдзе ў больш актыўную стадыю. Гэта рэспубліканская праграма, бо метро адно на ўсю краіну. Мінск — гэта горад, у першую чаргу, грамадскага транспарту, як любы буйны горад». Акрамя таго, мінскі аквапарк таксама адкрыецца ў маі 2014-га. У студзені—лютым павінны адкрыцца

новыя гасцініцы. А ў суботу заселяць першыя два арэндныя дамы ў Парку высокіх тэхналогій.

Новы стадыён

«Стадыён «Дынама» будзе рэканструаваны належным чынам і захавае — як архітэктурная і спартыўная спадчына нашай краіны — асноўны свой выгляд. Там можна будзе праводзіць і лёгкаатлетчныя спаборніцтвы, і футбольныя матчы. Ён застаецца Нацыянальным стадыёнам. А футбольны стадыён будзе пабудаваны яшчэ адзін. Мы плануем стварыць яго на базе стадыёна «Трактар», — паведамаў Мікалай Ладуцька.

Выключна для падтрымання вытворцаў

Пра збор за выезд за мяжу, які збіраюцца ўвесці ў нашай краіне, старшыня Мінгарвыканкама сказаў: «Калі гэта будзе зроблена, то выключна для таго, каб падтрымаць нашых вытворцаў. У кожнай краіне гэта нармальнае з'ява, калі стымулююць спажыванне айчынных тавараў».

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ.

ДУХОЎНЫЯ ЛЕКІ

У Бялыніцкай раённай бальніцы адкрылася дамавая царква. Цяпер тут можна лячыць не толькі хваробы, але і знайсці падтрымку для душы.

Дамавую царкву асвяцілі ў гонар Лукі Крымскага, праслаўнага архіепіскапа і прафесара медыцыны. Лука Война-Ясянецкі быў хірургам, але стаў святаром пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі. Ахвяра палітычных рэпрэсій, ён правёў у ссылцы шмат гадоў. У 2000 годзе быў рэабілітаваны, а яшчэ раней прылічаны царквой да ліку святых.

У раённай бальніцы цяпер лечацца больш за сотню чалавек. Галоўны ўрач бальніцы ў Бялынічах Віктар Пянькоўскі нагадаў, што духоўнае і цялеснае здароўе — гэта часткі адзінага цэлага. Каб вылечыцца — трэба верыць, кажуць медыкі.

Калі ў бальніцы адкрыецца радзільнае аддзяленне, то ў дамавой царкве можна будзе адцяляцца і таінства хрышчэння для немаўлят.

Ілона ІВАНОВА.

Работнікі Сакратарыята Палаты Прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь смуткуюць у сувязі з раптоўнай смерцю былога заагачына аддзела па забеспячэнні дзейнасці Пастаяннай камісіі Палаты Прадстаўнікоў па заканадаўстве і судова-прававых пытаннях Васілевіч Ніны Іванаўны і выказваюць глыбокае спачуванне яе родным і блізкім.

ЖЫЛЛЁ ДА ЗІМЫ ГАТОВАЕ

Але на 400 сталічных балконаў лепш не выходзіць

Беларусь паслядоўна рыхтуецца да пачатку ацяпляльнага сезона. Як першапачаткова планавалі, да 1 кастрычніка пашпарты гатоўнасці цеплакраніц і спажываюць цеплавой энергіі канчаткова аформіцца. Вячаслаў Шміт, кіраўнік аддзела энергетыкі і навукова-тэхнічнага развіцця Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі Беларусі, запэўнівае: «Нават у выпадку аварыі адключэнне ацяплення на 4-6 гадзін беларусы не заўважаць».

выкліча адмоўныя наступствы: значна ўзрасце колькасць аварый падчас ацяпляльнага сезона.

Актуальная пасля смяротнага выпадку ў Слоніме праблема аварыйных балконаў не ўтойваецца. Наадварот, яна актыўна вырашаецца. Сёлета ўжо адрамантавалі 7 тысяч балконаў. У Мінску на чарзе — 9 тысяч, 400 з якіх патрабуюць неадкладнага ўмяшання. Пакуль няўстойлівыя балконы або проста зразаюцца з далейшым аднаўленнем, або выход на іх катэгарычна забараняецца. Сёння ў Мінску паралельна рамантуецца 2 тысячы балконаў.

Так, ёсць спецыяльная методика выяўлення небяспечных для жыцця балконаў, калі разглядаецца ў тым ліку і трываласць асобных дэталей, і таўшчыня самой арматуры. Сярод тыповых прычын абвалаў — лінолеум, а таксама адсутнасць шкла. У выніку назапашваецца вільгаць, і канструкцыя паволь рушыцца.

«Мы ж самастойна даглядаем свае вопраткі і абутак. Калі цячэ столь, адразу ж падымаем праблему. Трэба па-

чынаць сачыць і за ўласным балконам», — гаворыць Дзмітрый ЯНЧЫК, кіраўнік упраўлення гарадской гаспадаркі і энергетыкі Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі.

Вядома, камісія тэхнічных супрацоўнікаў з пэўнай колькасці балконаў можа выбраць дзясятка найгоршых. Тым не менш метадыкі, якія дазволілі б імгненна праналізаваць стан канструкцыі, не існуюць.

У выйгрышным становішчы балконы, падобныя да лоджыі, дзе знізу размяшчаюцца сцены (іх актыўна будуецца ў Магілёве). Але гэта найперш фінансувае пытанне.

Эдмунд ГРЫШКЕВІЧ, кіраўнік упраўлення жыллёвай гаспадаркі Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі, адзначае наступнае: «Так, гэта асабліва тэма, таму ў нас ёсць прапановы вылучыць яе ў асобную мэтавую праграму». Апошняе значыць, што ў хуткім часе рэалізацыя планаў па аднаўленні балконаў атрымае дадатковыя крыніцы фінансавання.

Маргарыта СІДАР.

■ Спорт

ГУЛЬНЯ, ЗА ЯКУЮ НЕ СОРАМНА

Зборная Беларусі па футболе саступіла нацыянальнай камандзе Францыі ў перадапошнім паядынку кваліфікацыі першынства свету, які налета прыме Бразілія.

Да сустрэчы з французамі на працягу 5 матчаў не маглі паразіць вароты саперніка. Гэта сапраўдны антырэкорд у гісторыі «трохколерных». У паядынку з хлопцамі Георгія Кандрацьева, які праходзіў у Гомелі, госці забілі ажно чатыры мячы, але гэта да апошняга не забяспечвала ім вікторыю ў даволі драматычным супрацьстаянні.

Беларусы гулялі добра. Выкладваліся напоўніцу і імкнуліся перамагчы, усімі сіламі не даць перавагі апаненту, які ўваходзіць у спіс лепшых зборных свету. Французы для свайго статусу дзейнічалі, як прызнаўся Грэгары Купэ, экс-галкіпер французскай зборнай, правальна. У выніку наскакаў на гасцявую вароту Ягор Філіпенка і Цімафей Калачоў забілі два галы (на шчасце родным балельшчыкам), якія для галкіпера Уга Льярыса сталі, напэўна, аднымі з самых кур'ёзных у кар'еры. Нягледзячы на гэта падапечныя Дыдзэ Дэшама адыгрываліся хутка, але лік бяспечным для сябе зрабілі толькі на апошніх хвілінах сустрэчы. 4:2 — перамога французам, якія не прадэманстравалі выдатнай гульні, але парадкам пахвалявалася ў матчы з няўступлівымі беларусамі.

— Шкада, саступілі ў матчы, які правялі, па вялікім рахунку, добра. Нават казаць нічога не хочацца, — гэта эмацыянальнае выказанне Георгія Кандрацьева, галоўнага трэнера беларускай зборнай, якое сведчыць пра тое, што нашы хлопцы не збіраліся ў гэтым матчы быць статыстамі. На жаль, не датрывалі...

КАПКАН ДЛЯ «БЯЛЯВЫХ»

Мінскае «Дынама» атрымала першую перамогу ў новым сезоне кантынентальнай хакейнай лігі.

Фота Надзеі БУЖАН.

Пасля двух стартавых паражэнняў «блакітна-белыя» прадэманстравалі, што ў сённяшняга калектыву з прагай да перамог усё добра. Паядынак з вядомым славацкім «Слованам», хакеістаў якога здавён называюць «бялявымі», мог для дынамаўцаў завяршыцца па-рознаму. У кідках мінчане славакам саступілі (19:26), аднак здолелі не прапусціць і двойчы (Яфіменка і Мак-Флікер) паразіць вароты Міраслава Капржывы. «Трэба падзякаваць Ларсу Хаўгену (нарвежскі варатар «Дынама». — Аўт.) і спадарыні Фартуне, — прызнаўся пасля гульні задаволены лікам сустрэчы Аляксандр Андрыеўскі, галоўны трэнер мінчан. — У другім перыядзе мы крыху выраўнялі гульні і пачалі «чапляцца» за шайбу. У заключнай траціне матча скарысталіся памылкай абаронцаў «Слована» і закінулі шайбу. Дзякуй хлопцам, што вытрымалі». Свой наступны матч на «Мінск-Арэне» «зубры» правядуць ужо сёння. Гэтым разам іх чакае выпрабаванне пражскім «Львом». Пачатак гульні а 19:00.

Тарас ШЧЫРЫ

ЦЕНЬ НА ПРОДАЖЫ ТЭХНІКІ

У Магілёве затрымалі 25-гадовага жыхара сталіцы, які прывёз у горад і прадаваў тэхніку, замоўленую праз інтэрнэт-краму.

Падрабязнасці справы расказаў намеснік начальніка абласнага ўпраўлення Дэпартаменту фінансавых раследаванняў КДК па Магілёўскай вобласці Аляксандр ШАРОЙКІН. Мінчанін, які працуе кіроўцам у таварыстве з абмежаванай адказнасцю, даставіў у абласны цэнтр партыю тавараў: 17 адзінак рознай бытавой тэхнікі, тэлевізараў, ноўтбукаў, мабільных тэлефонаў і іншага. Усе яны былі выбраны жыхарамі Магілёва праз інтэрнэт, на агульную суму ў 44 мільёны рублёў. Аднак продаж рабіўся з парушэннямі закона.

На тавар не прад'явілі суправаджальных дакументаў і сертыфікатаў якасці, а на частцы тэхнікі расійскага паходжання не было кантрольных знакаў, якія сведчаць пра легальнае перамяшчэнне тавараў праз мяжу. Акрамя гэтага, продаж рабіўся за валюту. Таму ўся партыя тавараў, а таксама грошы ад рэалізацыі (разам з валютай на агульную суму ў 35 мільёнаў беларускіх рублёў) цяпер затрыманы. Парушальнікам закону пагражаюць вялікія штрафы.

Ілона ІВАНОВА.

■ Белая вежа-2013

АПОШНІ СМЯЕЦЦА ЦІ ПЛАЧА?

Тэатральны фестываль у Брэсце адкрыўся на высокай ноце. Пасляправа работы яму пажадалі губернатар Брэстчыны Канстанцін СУМАР і міністр культуры Беларусі Барыс СВЯТЛОЎ. Таму што брэсткі фэст — знакавая падзея ў культурным жыцці краіны. І не толькі. За мяжой ён набірае ўсё большыя вядомасці і папулярнасць: дзве сотні тэатраў сёлета выказалі жаданне прыехаць у Брэст. У сваёй кароткай прамове на адкрыцці XVIII фестывалю Канстанцін Сумар выказаў упэўненасць, што будзе і дваццаты, і саракавы міжнародныя фестывалі, і брастаўчане ўсё для гэтага зрабляць.

Фота Валерыя КАРАЛІ.

Праграму свята Мельпамены адкрыла пастаноўка тэатра-студыі кінаакцёра Нацыянальнай кінастудыі «Беларусьфільм» «Хто смяецца апошнім» — па хрестаматычнай п'есе Кандрата Крапівы. І хоць спектакль не заслужыў асаблівай пахвалы крытыкаў, бо гэта не зусім фестывальны спектакль, але ж на суд глядачоў была вынесена, несумненна, работа добрая і якасная. Варта ўлічваць, што камедыю Крапівы ўсе ведаюць са школьнай праграмы. Для свайго часу твор быў даволі смелы, у ім выкрываліся прыстасаванства, падхаліства, баязлівасць, пляткарства. Рэжысёр зрабіў гэту п'есу дзейя без часу.

І калі ў першых сценах героі выходзяць у даваенным адзенні, то потым пакрой касцюмаў мяняецца, як бы сцэраючы рамкі эпох. Гэта спасцігаеш паступова. Напрыклад, напачатку маю ўсмешку выклікала газета «Звязда», што нязменна тырчала з партфеля прафесара Чарнавуса, бо была яна... цяперашняя, каляраяя, купленая ў бліжэйшым кіёску. Потым становіцца зразумела, што газета наша, разам з іншымі элементамі сцэнаграфіі, — масток прамежкам амаль у стагоддзе. Нічога не змянілася, праблемы засталіся. І ў апошняй дзеі, калі парторг Левановіч вядзе сход у джынсах, а сакратарка Зіна Зёлкіна

канспектуе з дапамогай ноутбука, перад намі паўстаюць гарлахвацкія і зёлкіны нашага часу. А фінал... Усе мы памятаем, як прыныцыповы парторг выкрывае аферы ілжэўчонага і прайдзісвіста, як бліскуча выступае Чарнавус, як праўда бярэ верх над хлуснёй і апошні смяюцца сумленныя людзі. І тут спачатку ўсё ідзе так, сакратар парткома выклікае сімпатыю дасціпнасцю і партыйнай прыныцыповасцю... пакуль яму не тэлефануюць на мабільны і не аддаюць загад. І тут раптам усё мяняецца кардынальна. З палёгкай смяецца Гарлахвацкі і кліча калег на банкет.

Ад ігры актёраў глядач атрымаў асаблівае задавальненне, як і ад пастаноўкі Гродзенскага абласнога тэатра лялек «Пікавая дама». Нездарма ж гэты спектакль уганараваны столькімі прэміямі і дыпламамі. Да іх можна дадаваць яшчэ і яшчэ — ну, напрыклад, за радасць асалоды ад прагляду. Пастаноўка Алега Жугжды на скрываўванні двух класічных вярвянтаў — аповесці Пушкіна і оперы Чайкоўскага — зачаравала літаральна з першых хвілін і трымала ў сваім магнічным асяроддзі да апошняй сцэны. Гледача прымуслі сачыць за дзеяй, не адрываючыся ні на імгненне, стараючыся не ўпусціць дэталі і дробязі. Лялькі і людзі ў спектаклі становяцца адным цэлым, а пушкінская «Пікавая дама» — наскрозь драматычны твор — падаецца нечым лёгкім і нават вясёлым, як добрая казка. Бо для некаторых трагічных персанажаў Пушкіна рэжысёрам прыгатаваны іншы фінал. Напрыклад, Лізанька не тоне ў халодных водах Нявы, яе ратуе добрыя і надзейныя рукі. Справа

нават не ў сюжэце, а ў ігры актёраў, віртуознай і велічнай.

Чаканым быў спектакль тэатра «Школа драматычнага мастацтва» з Масквы паводле паэмы Лермантава «Мцыры». І чаканні гледача не падманулі. Нам паказалі аўтарскі тэатр, смелае вырашэнне паводле класічнага твора. Як і было заўважана, спектакль уваасоблены ў стылі, які злучае кантактную імправізацыю, баявыя мастацтвы і танец. Мабыць, усе памятаюць шчымымі гісторыю юнака Мцыры, які вырас у сценах манастыра і ў іх жа мусіць завяршыць сваё маладое жыццё. Адночы ён спрабаваў уцячы адсюль, адчуць свабоду, але спроба аказалася няўдалай...

Сыграць трагедыю юнай душы на мове пластыкі і танца вельмі складана, але гэта ўдаецца творцам тандэму. І калі пасля спектакля ў першых радах глядачоў горача апладзіраваў масквічам Генеральны консул РФ у Брэсце Мікіта Маткоўскі, падумаўся, што ён выражае агульны глядацкі настрой.

○○○

Сёлетні фэст цікавы тым, што яго складаюць не толькі ўласна тэатральныя пастаноўкі. Праходзяць публічныя чыткі п'ес, майстар-класы вядомых дзеячаў тэатра. Так, рэжысёр Кшыштаф Гарбачэўскі і відэамастак Роберт Млечка, стваральнікі спектакля Старога нацыянальнага тэатра у Кракаве «Партрэты польскіх каралёў», далі майстар-клас. А вось сам спектакль іх атрымаў неадназначны водгукі. Шмат людзей прыйшло і на майстар-клас маскоўскага рэжысёра Канстанціна Мішына.

Святлана ЯСКЕВІЧ

«ЗМЕЙКАЙ» ПА ПАРУШАЛЬНІКАХ

Магілёўская ДАІ стала прымяняць новы спосаб выяўлення парушэнняў правілаў дарожнага руху па прыцыпле «змейкі».

У часе недаўняга правядзення прафілактычнага мерапрыемства вадзіцель мог быць нават неаднаразова аштрафаваны за грубае парушэнне, калі ён адразу не прыслухаўся да настойлівых парад інспектараў ДАІ. Напрыклад, па-

рушальнік атрымаў спагнанне за невыкарыстанне рэменя бяспекі, але калі ён зноў пагрэбаваў правіламі і не прышпіліўся, то на далейшым шляху яго чакаў новы штраф ад іншых інспектараў ДАІ.

— За чатыры гадзіны «змейкі» выявілі каля паўсотні парушэнняў, у тым ліку за размовы па мабільным тэлефоне ў часе руху, за несвоечасовы тэхгляд, за невыкарыстанне рэменя бяспекі, за

праезд на чырвонае святло і парушэнне правілаў праезду пешаходнай «зебры», — расказала інспектар Магілёўскай ДАІ Таццяна Старасотнікава. — Некаторыя з іх потым былі аштрафаваны паўторна, па ходу «змейкі».

У ДАІ каментуюць, што такая мера ўздзеяння «на свядомасць і кашалёк» кіроўцаў, якія не разумеюць альбо ігнаруюць правілы дарожнага руху, будзе ўжывацца і надалей.

Ілона ІВАНОВА.

Будзем знаёмыя

Ганна ДРАГАЦЭННАЯ:

«ГАЛОЎНАЕ Ё АДЗЕННІ, КАБ МОДНЫЯ ТЭНДЭНЦЫІ СПАЛУЧАЛІСЯ З ВАШЫМ КАМФОРТАМ»

Том Форд неяк сказаў: праца дызайнера — узяць настрой з паветра і ператварыць яго ў нешта рэальнае... Ганна Драгацэнная — прыклад, які даказвае, што ўсё магчыма. Умеючы засяроджвацца на дэталях, яна застаецца адкрытай для эксперыменту. Пры гэтым у кожнай мадэлі яе адзення не губляецца вытанчанасць і рамантычнасць. І застаецца нязменнай філасофія брэнда — прывіць кожнай дзяўчыне разуменне ўласнай непаўторнасці і прыгажосці...

— Адкуль ваша захапленне дызайнам?

— Пачнем з таго, што я родам з Віцебска. Там кожны год праводзіцца «Славянскі базар», на якім я, можна сказаць, вырасла. Калі наведвала канцэрты фестывалю, то заўсёды захаплялася тым, як былі адзетыя

артысты і вядучыя. Потым я пачала навучацца ў школе мастацтваў, а з часам паступіла ў Акадэмію мастацтваў. З трэцяга курса стала ўдзельніцай у «Млыне моды». А праз паўгода ўжо паехала са сваёй калекцыяй у Берлін...

— Тая паездка запомнілася?

— Гама эмоцый была неверагодная! Перш за ўсё ад таго, што ты едзеш за мяжу з уласнай калекцыяй. Акрамя таго, нам далі магчымасць яе там прадаваць. Адчувала гонар за сябе. Бо такі шанец паказаць сябе выпадае не кожнаму, тым больш калі ты яшчэ студэнт, які толькі пачынае сябе рэалізоўваць.

— Які асартымент адзення стварае сёння Ганна Драгацэнная?

— Я шую вясельныя і вясчэрнія сукенкі. Вясельныя сукенкі — сезонная праца, у асноўным тры месяцы лета. А круглы год я займаюся сцэнічным касцюмам. Адзяваю Алену Ланскую, нядаўна пачала шыць для вядучых тэлеканала СТБ. Стварала касцюмы для вядучых многіх

тэлевізійных праектаў мінулай восенню, таксама для музычнай прэміі БелМузТБ. Цяпер гэта праграма «Добрай раніцы» і вясчэрнія навіны.

— Замовы ад індывідуальных кліентаў прымаеце?

— Безумоўна, прычым шую не толькі для дарослых, але і для дзяцей. Спецыялізуемся больш на жаночым касцюме. Вельмі люблю

сукенкі шыць. Працую з артыстамі-пачаткоўцамі. Напрыклад, я неяк шыла касцюм для юнай артысткі, якой было ўсяго тры гады, і яна на конкурсе ў Берліне выйграла дыплом за лепшы сцэнічны вобраз. З дзецьмі вельмі цікава працаваць, бо больш магчымасцяў пафантазіраваць. З дарослымі так не пахуліганіш.

(Заканчэнне на 8-й стар. «ЧЗ».)

Знайсі сябе

ЛЁС ЛЮБІЦЬ ПРАКТЫКАЎ,

альбо Бізнесмен ад школьнай лаўкі

Большасць маладых імкнучца атрымаць добрую адукацыю — як правіла, вышэйшую і, па магчымасці, у прэстыжнай ВНУ. Звыклая з'ява, калі дзяўчына ці хлопец да 22-23-х гадоў — студэнты, у адваротным выпадку на іх часта глядзяць са здзіўленнем. Як?! Нідзе не вучышся? Менавіта адукацыя лічыцца ў нашым грамадстве гарантам поспеху. Раман Мельнічэнка, напрыклад, у свае 23 гады паспеў некалькі разоў змяніць род сваіх заняткаў, займаець свой бізнес, працаваць у Маскве ў прэстыжных кампаніях і вярнуцца ў Беларусь з новымі ідэямі. Цяпер хлопец захоплены стварэннем буйной агра-сядзібы ў вёсцы Маргі Глыбоцкага раёна. І ўсё гэта — маючы за плячыма толькі базавую адукацыю: школу Раман пакінуў у 16 гадоў.

ЗАМЕСТ ШКОЛЫ — БІЗНЕС

— Я перастаў наведваць школу ў дзясятым класе з-за таго, што не мог там самарэалізавацца, — прыгадвае Раман. — Амаль усе мае аднакласнікі ведалі, кім хочучь быць у жыцці і што можа даць ім школа для дасягнення іх мэты. Нехта бачыў сябе інжынерам, нехта — урачом або медыцынскай сястрой, а я не мог «знайсці сябе»...

Скандалаў з-за выбару старэйшага сына не было — бацькі проста спыталі пра яго планы. Раман хацеў адкрыць уласную справу, таму падаўся дзеля дасягнення мэты з Глыбокага, дзе жыла сям'я Мельнічэнка, у сталіцу. Нягледзячы на тое, што ўсё рабілася, так бы мовіць, «з нуля», хлопец у вялікім горадзе не прапаў.

— Я вырашыў заняцца бізнесам, — працягвае суразмоўца, — і нават стаў тут, у Мінску, першаадкрывальнікам. Маё рэкламнае агенцтва прапанавала кліентам паслугі па размяшчэнні рэкламы ў ліфтах. Мы дамаўляліся са ЖРЭА, справы ішлі добра. Але... Праз 8 месяцаў мне стала нецікава, таму я кінуў усё, а сам падаўся ў Маскву, прыхапіўшы з сабой 70 долараў і ўпэўненасць у сваіх сілах. Не было нават білета на цягнік — дабіраўся аўтастопам. Мне падабаецца пачынаць усё спачатку...

(Заканчэнне на 5-й стар. «ЧЗ».)

Аб'ектыў

ПРА «СВАЁ» І «НЕ СВАЁ»

Каб стаць прафесіяналам, патрабуюцца жаданне і ўпартасць

«Што для вас найбольш важна ў будучай рабоце?» — пацікавіліся ў навучэнцаў сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў аўтары сацыялагічнага даследавання. І атрымалі наступныя адказы. «Быць самастойным» — так лічаць 41,2% рэспандэнтаў. «Мець высокі заробак» — 37,1%. «Адчуваць сябе прафесіяналам» — 36,3%. «Мець добрыя ўмовы працы» — 36,7%. «Зрабіць кар'еру» — 35,5%. «Прадоўжыць адукацыю» — 39,8%. «Заваяваць павягу людзей» — 28,5%. Ва ўдзельнікаў апытання была магчымасць выбіраць некалькі з прапанаваных варыянтаў адказаў.

Даследаванне праводзілася аналітычным цэнтрам Есоом і ахапіла 1635 рэспандэнтаў з 96 устаноў сярэдняй спецыяльнай адукацыі.

— Нашай мэтай было высветліць матывы выбару прафесіі, якія дамінуюць, ацаніць ступень задаваленасці ўмовамі навучання, калектывам і сваімі выкладчыкамі, — расказвае дырэктар цэнтра Есоом Сяргей МУСІЕНКА. — Таксама нас цікавілі планы і чаканні навучэнцаў, звязаныя з набыццём спецыяльнасці, і думкі маладых людзей аб прэстыжнасці прафесіі і ўвогуле аб аўтарытэце сістэмы прафесійна-тэхнічнай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі ў грамадстве.

ВЫШЭЙШАЯ ЦІ СЯРЭДНЯЯ СПЕЦЫЯЛЬНАЯ?

Не сакрэт, што ў апошнія гады праблема з запаўненнем вучэбных аўдыторый паўстае ўсё часцей не толькі перад кіраўнікамі прафтэх-устаноў. Сярэднія спецыяльныя навучальныя ўстановы таксама сутыкаюцца з недаборам нават на бюджэтныя месцы.

— Пасля распаду СССР на пост-савецкай прасторы распаліся бурныя, не заўсёды зразумелыя і

кантраляваныя змяненні ў сістэме адукацыі ўсіх узроўняў. З'явіліся прыватныя вышэйшыя навучальныя ўстановы. Стала развівацца платная форма навучання ў дзяржаўных ВНУ. І ўсё больш выпускнікоў імкнуліся любой цаной атрымаць менавіта вышэйшую адука-

«Даследчыкі заўважылі, што даволі высокі працэнт бацькоў навучэнцаў ССНУ маюць вышэйшую адукацыю, тым не менш іх дзеці вучацца ў каледжах. Магчыма, бацькам не спатрэбілася тое, што яны вывучалі ў ВНУ, альбо яны расчараваліся ў сваёй прафесіі»

цыю, прычым цікавілі моладзь пераважна эканоміка і права. Такая сітуацыя вельмі хутка прывяла да сур'ёзнага дысбалансу кадраў па многіх спецыяльнасцях — будаўнічых, метала- і дрэваапрацоўкі, сельскай гаспадаркі, лёгкай і харчовай прамысловасці. Там утва-

рыўся дэфіцыт кадраў, паколькі прыток моладзі істотна скараціўся, — тлумачыць Сяргей Мусіенка. — І хоць Беларусь — адна з нямногіх краін СНД, дзе не дапусцілі разбурэння сістэмы падрыхтоўкі рабочых кадраў і спецыялістаў сярэдняга звяна, тым не менш інерцыйныя працэсы закруцілі і нас.

Выкладчыкі склад двойчы адчуў на сабе непрадказальны прэсінг: у пачатку 1990-х гадоў — ад агульнага хаосу і нявызначанасці, і на мяжы стагоддзяў — ад рыначных падыходаў і ацэнак. Высокакваліфікаваныя спецыялісты ў сваёй справе, выкладчыкі і майстры вытворчага навучання добра бачылі розніцу паміж сваімі заробкамі і тым, што яны маглі атрымаць у прыватнай кампаніі або на буйным прадпрыемстве. Таму цякучасць кадраў не абмінула і сістэму прафесійна-тэхнічнай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі.

Пры гэтым сёння, як правіла, кіруюць гэтымі навучальнымі ўстановамі выхадцы з сістэмы прафесійна-тэхнічнай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі. Гэта людзі, якія лепш за іншых разумеюць важнасць падрыхтоўкі для краіны рабочай эліты.

(Заканчэнне на 2-й стар. «ЧЗ».)

Фота Марыны БЕГУНКОВИЧ

ПРА «СВАЁ» І «НЕ СВАЁ»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

Між іншым, даследаванне паказала, што сярэдняю спецыяльна адукацыю маюць больш як 50% бацькоў усіх навучэнцаў ССНУ. Цікава, а наколькі істотным быў іх уплыў на прафесійны выбар свайго дзіцяці?

ВЫБАР ПА ПРЫЗВАННІ АБО «ЗА КАМПАНІЮ»?

— Ніхто не стане аспрэчваць той факт, што ад правільнасці выбару прафесіі залежыць вельмі шмат у жыцці: і ўпэўненасць чалавека ў сабе, і аптымістычнае бачанне сваёй будучыні, і яго самарэалізацыя, і імкненне да асабістага росту, — распавядае Сяргей Мусіенка. — З псіхалагічнага пункту погляду, правільны выбар — гэта выбар па прызванні, які выключае такія легкадумныя варыянты, як «за кампанію», «выпадкава» і «трэба было дзесьці вучыцца». Прафесійнае прызванне абпіраецца на разуменне самога сябе, сваіх інтарэсаў, схільнасцяў, а таксама на цвярозае ўяўленне пра свае здольнасці, уключаючы і такія якасці, як цярплівасць, настойлівасць і самадысцыпліна. Таму вельмі важна, што на першае рангавае месца навучэнцы паставілі менавіта матыў «Мне падабаецца прафесія» — так адказалі 61,3% рэспандэнтаў!

25% навучэнцаў ССНУ паведамілі, што на іх выбар паўплывала сям'я. Даследчыкі заўважылі, што даволі высокі працэнт бацькоў навучэнцаў ССНУ маюць вышэйшую адукацыю, тым не менш іх дзеці вучацца ў каледжах. Пра што гэта можа сведчыць?

Многія ўстановы набіраюць навучэнцаў пад заяўкі прадпрыемстваў, таму і расчараваных у прафесіі няшмат. Гарантаваная работа пасля заканчэння навучальнай установы — чым не аргумент на яе карысць?

— Магчыма, ім не спатрэбілася тое, што яны вывучалі ў ВНУ, альбо яны расчараваліся ў сваёй прафесіі, — разважае Сяргей Мусіенка, — і гэта вынік іх незадаволенасці вышэйшай адукацыяй. Сёння зусім не рэдкасць, калі людзі працуюць на працоўных месцах, якія або зусім не адпавядаюць профілю атрыманай імі спецыяльнасці, або атрыманая веда яны могуць прымяніць там толькі часткова. Дык адкуль узяцца задаволенасці ўласным жыццём?

Між іншым, прэстыжнасць навучальнай установы мела значэнне для 27,8% навучэнцаў ССНУ. 16,2% прызналіся, што кіраваліся рэальнымі магчымасцямі працаўладкавання пасля заканчэння вучобы. У той жа час істотную вагу займаюць і вузкаўтылітарныя або ўвогуле спантанна матывы: «Тут навучацца бліжэй да дома» — 13,5%; «Трэба было дзесьці вучыцца» — 10,6%. Не паступілі (не паступіла) у ВНУ — 10,9%; «Выпадкава» — 10,4%; «Тут быў меншы конкурс» — 3,6% і «Тут лягчэй навучацца» — 3,7%.

Вельмі крыўдна, што сярод фактараў уплыву адсутнічаюць самі навучальныя установы: іх рэклама, піяр-акцыі, конкурсы — усё тое, што выкарыстоўваюць, напрыклад, вядучыя ВНУ. Увогуле ў крыніцах атрыманай інфармацыі пра сваю спецыяльнасць прысутнічаюць нейкія «інфармацыйныя нажніцы»: супярэчнасць, на думку даследчыкаў, заключаецца ў тым, што асноўную масу інфармацыі моладзь атрымлівае з тэлебачання, радыё, прэсы і інтэрнэту, аднак у ацэнках навучэнцаў гэтыя крыніцы займаюць далёка не першыя месцы. Газеты як крыніцу інфармацыі ўгадалі толькі 11% навучэнцаў ССНУ, тэлебачанне — 13,2%, часопісы — 6,3%, радыё — 3,9%.

Праўда, інтэрнэт як крыніцу звестак аб спецыяльнасці ўказалі 45,4% рэспандэнтаў.

Затое вельмі эфектыўна працуюць такія інфармацыйныя каналы, як «сябры і знаёмыя» (34,3%), «сям'я» (39,4%) і «школа» (27,8%). Даволі істотны ўплыў аказваюць і Дні адчыненых дзвярэй, якія праводзяць навучальныя ўстановы — 15,3%.

ШАНЦЫ НА «МЕСЦА ПД СОНЦАМ»

55% навучэнцаў сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў плануюць пасля заканчэння навучання ўладкавацца на працу. І прыкладна столькі ж — працягнуць сваё навучанне. А што трэба зрабіць, каб стаць сапраўдным прафесіяналам? Самае галоўнае, на думку апытаных, гэта працягласць і ўпартасць — так лічаць 76,5% навучэнцаў ССНУ. 72% упэўнены, што патрабаванні таксама вядлікае жаданне. Далей у парадку змяншэння ідуць наступныя адказы: добрыя выкладчыкі (40,2%), доўга і шмат працаваць (34%), добрыя ўмовы для навучання (31,2%), добрая спецыяльная падрыхтоўка (28,7%) і добрае здароўе (21%). У тым, што іх прафесія запатрабавана на рынку працы, упэўнены амаль 46% рэспандэнтаў. І яшчэ 35% далі адказ «хутэй, так». Між іншым, больш як 60% рэспандэнтаў ацэньваюць узровень выкладання ў сваёй навучальнай установе як высокі.

Даследчыкі пацікавіліся ў маладых людзей, як яны ацэньваюць свае шанцы на тое, каб самасцвердзіцца ў жыцці? «Шанцы ёсць, усё залежыць ад мяне» — так адказалі 60,2% навучэнцаў ССНУ. 19,8% ацэньваюць свае шанцы як дастаткова высокія, а 14% не задумваліся над гэтым пытаннем. І толькі 0,2% апытаных лічаць, што іх шанцы вельмі нізкія, а 0,4% увогуле не бачаць для сябе ніякіх перспектыв.

— Што асабіста мне імпануе, дык гэта разуменне навучэнцамі сярэдніх спецыяльных і прафесійна-тэхнічных навучальных устаноў таго, куды яны прыйшлі вучыцца, навошта, і што іх чакае пасля заканчэння вучобы. Чаго не скажаш пра многіх студэнтаў ВНУ, у якіх зусім няма ўпэўненасці ў тым, што яны будуць запатрабаваны на рынку працы, — падкрэсліў Сяргей Мусіенка. — З сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў выходзяць спецыялісты, больш адаптаваныя да задач, якія ім даводзіцца вырашаць, больш устойлівыя псіхалагічна, так бы мовіць, больш прыземленыя — людзі, якія цвяроза сябе ацэньваюць. І ў гэтым іх перавага. А вось калі чалавек пасля заканчэння ВНУ аказваецца на вытворчым канвееры і працуе па рабочай спецыяльнасці, то для яго гэта можа ператварыцца ў сапраўдную праблему, нават жыццёвую трагедыю. Прызнаюся, я сам калісьці навучаўся ў ПТВ, затое калі паступіў у політэхнічны інстытут, то быў ужо самастойным і ўпэўненым у сабе чалавекам. З уласнага досведу ведаю, што выпускнікі прафесійна-тэхнічных і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, якія навучаюцца ў ВНУ, па спецыялізнах дадуць фору ўчарашнім адзінаццацікласнікам. Магчыма, ім больш складана даеца вышэйшая матэматыка, але гэта можна навярстаць. А вось практычныя веда ў інстытуце не заўсёды атрымаеш... Таму асабіста я супраць скарачэння завочнай формы навучання для выпускні-

Анатоль РУБІНАЎ, Старшыня Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, старшыня Дзяржаўнай камісіі па кантролі за ходам прыёмнай кампаніі:

— Заяўленая колькасць месцаў для прыёму ў ВНУ складала сёлета 97,5 тысячы, а, напрыклад, у 1991 годзе план прыёму быў усяго 37,5 тысячы чалавек. Гэта значыць, што сёння мы выпускаем у 2,6 раза больш спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй, чым у пачатку 1990-х гадоў. А ў сістэме прафтэхдукацыі запланавана прыняць на вучобу 36 тысяч маладых людзей, у той час як у 1991 годзе гэты паказчык склаў 72 тысячы. Атрымліваецца, што на аднаго рабочага ў нас прыпадаюць тры спецыялісты з вышэйшай адукацыяй. Гэта не зусім нармальна прапарцыя...

коў сярэдніх спецыяльных і прафесійна-тэхнічных навучальных устаноў.

На думку Сяргея Мусіенкі, для прыцягнення моладзі важнае значэнне мае сувязь каледжаў з вытворчасцю. Многія ўстановы набіраюць навучэнцаў пад заяўкі прадпрыемстваў, таму і расчараваных у прафесіі няшмат. Гарантаваная работа пасля заканчэння навучальнай установы — чым не аргумент на яе карысць?

У той жа час, падкрэслівае эксперт, сёння на зіраецца даволі вялікі адток студэнтаў з першых курсаў універсітэтаў: сярод тых, хто выбывае, як правіла, тыя, каму цяжка вучыцца, хто «выбраў не сваё». Сяргей Мусіенка лічыць, што трэба зрабіць так, каб гэтыя маладыя людзі мелі магчымасць давучацца ў каледжах, магчыма, па роднасных спецыяльнасцях. Але адпаведныя рашэнні павінны быць прынятыя на дзяржаўным узроўні...

Надзея НІКАЛАЕВА.

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

Абітурыент—2013 СТАЦЬ ВЫХАВАЛЬНИКАМ ЦІ КАМЕРСАНТАМ?

Па інфармацыі Міністэрства адукацыі, сёлета на ўзровень сярэдняй спецыяльнай адукацыі ў краіне прынята 42,5 тысячы чалавек — крыху менш, чым у папярэднім годзе.

На бюджэт прынята 25,3 тысячы чалавек, а на платную форму навучання — 17,2 тысячы. Прыём на 157 спецыяльнасцях ажыццяўлялі 216 устаноў адукацыі дзяржаўнай формы ўласнасці і 12 — прыватнай.

З агульнай колькасці тых, хто стаў навучэнцам ССНУ, 34 працэнты паступілі на аснове агульнай базавай адукацыі, 49 працэнтаў — на аснове агульнай сярэдняй адукацыі і 17 працэнтаў мелі за плячыма прафесійна-тэхнічную адукацыю. Калі параўноўваць з лічбамі мінулага года, то колькасць тых, хто паступіў у ССНУ пасля заканчэння сярэдняй школы, павялічылася на 6 працэнтаў. На павелічэнне колькасці выпускнікоў 11-х класаў, несумненна, паўплывала ўсталяванне ніжняй мяжы на цэнтралізаваным тэсправанні.

«Калі на дзённае навучанне сярэдні конкурс па краіне склаў 1,6 чалавека на месца, то на завочную — 3 чалавекі»

Дзённую форму навучання выбралі 33 тысячы чалавек і 9,2 тысячы — завочную. Пры гэтым у дзяржаўнай ССНУ на завочнае навучанне паступілі 2,6 тысячы чалавек. Конкурс на завочную форму навучання сёлета істотна вырас. Калі на дзённае навучанне сярэдні конкурс па краіне склаў 1,6 чалавека на месца, то на завочную — 3 чалавекі. Самымі запатрабаванымі спецыяльнасцямі на дзённай форме навучання сталі «архітэктара», «праграмае забеспячэнне інфармацыйных тэхналогій», «дызайн» і медыцынскія спецыяльнасці. Так, у Гомельскім медыцынскім каледжы конкурс на зублячэбную справу склаў 8,7 чалавека на месца, на медыка-рэабілітацыйную справу ў Беларускай медыцынскай акадэміі — больш як 5 чалавек. Шмат ахвотных было вывучаць банкаўскую справу, арганізацыю перавозак і кіраванне на чыгуначным транспарце, а таксама засвойваць «азы» аўтасэрвісу.

На завочнай форме навучання найбольш папулярнай у абітурыентаў стала спецыяльнасць выхавальніка ўстаноў дашкольнай адукацыі. Напрыклад, у гуманітарным каледжы Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта на выхавальніка дзіцячага садка конкурс дасягнуў 5,8 чалавека на месца. Па-ранейшаму карыстаюцца попытам у маладых людзей такія спецыяльнасці, як «тэхнічная эксплуатацыя аўтамабіляў», «мантаж і эксплуатацыя электраабсталявання», «камерцыйная дзейнасць». На завочную форму навучання конкурс на іх вагаўся ад 6 да 10 чалавек (!) на месца.

Прыём на юрыдычныя і эканамічныя спецыяльнасці, як найменш запатрабаваныя арганізацыямі — заказчыкамі кадраў, сёлета быў скарачаны, затое была адкрыта падрыхтоўка па такіх новых спецыяльнасцях і спецыялізацыях, як «тэсправанне праграмага забеспячэння», «палаўнічая гаспадарка», «радыёсістэма аховы і тэлепазіравання», «абсталяванне мэблевай вытворчасці» і «мехатроніка». Усе яны з'явіліся з улікам запатрабаванай арганізацыі і прадпрыемстваў. Напрыклад, у Маладзечанскім політэхнічным каледжы будуць рыхтаваць рабочых з сярэдняй спецыяльнай адукацыяй 5 разраду па спецыяльнасці «мехатроніка» для прадпрыемстваў харчовай вытворчасці.

У Міністэрстве адукацыі нагадалі, што прыём на завочную і вчэрнюю форму навучання на спецыяльнасці сельскагаспадарчага профілю будзе весціся ў сярэдніх спецыяльных навучальных установах з 1 кастрычніка па 30 лістапада.

Надзея НІКАЛАЕВА.

3 «базай» у галаве

БЫЦЬ ПРАГРАМІСТАМ МОДНА І ПЕРСПЕКТЫЎНА?

Па ацэнцы экспертаў Парка высокіх тэхналогій, у 2018 годзе самымі запатрабаванымі спецыяльнасцямі стануць «інжынер-праграміст» і «матэматык». На іх у сукупнасці прыпадзе 60% попыту, на спецыяльнасць «інжынер-сістэма-тэхнік» — 14% і «інжынер па ІТ» — 9%.

Традыцыйна ў першы тыдзень верасня Парк высокіх тэхналогій правёў серыю прафарыентацыйных мерапрыемстваў для старшакласнікаў па ўсёй краіне. Сёлета мерапрыемствы з удзелам прадстаўнікоў адміністрацыі Парка на-

ведалі больш як 3,5 тысячы беларускіх школьнікаў у Мінску, Брэсце, Гомелі, Віцебску, Бабруйску, Оршы, Полацку, Наваполацку, Гродна і Ваўкавыску.

— Пры выбары прафесіі заўсёды існуе рызыка зрабіць памылку — з-за адсутнасці ў моладзі поўнай інфармацыі аб спецыфіцы будучай работы. Мы стараліся паведаміць маладым людзям не толькі пра перавагі ІТ-кар'еры (творчай атмасферы, вялікай запатрабаванасці кадраў, высокім узроўні заробкаў, міжнародным характару дзейнасці, магчымасцях павышэння кваліфікацыі), але і ўзброіць старшакласнікаў неабходнымі падыходамі да

ацэнкі перспектывы, звязаных з выбарам той ці іншай спецыяльнасці, — патлумачыў **начальнік аддзела маркетынгу і развіцця адміністрацыі Парка высокіх тэхналогій Юрый ДЗЕРАВЯНКА**. — Ацэнку бягучага попыту і ўзроўню заробкаў нескладана зрабіць з дапамогай спецыялізаваных сайтаў па пошуку работы, у якіх дастаткова выбраць у якасці сферы дзейнасці «інфармацыйныя тэхналогіі» або, для параўнання, нейкую іншую сферу. Неабходна таксама зазірнуць у будучыню і зразумець, якія навыкі, веда і спецыялісты будуць запатрабаваны на рынку працы праз 5 ці 10 гадоў. Не сакрэт, што ў сувязі з

бурным развіццём тэхналогій шэраг прафесій неўзабаве ўвогуле знікне, але ў той жа час попыт на ІТ-спецыялістаў ва ўсім свеце толькі расце. І беларуская ІТ-індустрыя — не выключэнне.

Між іншым, па выніках апошняй уступнай кампаніі праходныя балы на тэхнічныя спецыяльнасці істотна ўзраслі. Так, напрыклад, сёлета праходны бал пры паступленні ў БДУІР на спецыяльнасці факультэта камп'ютарных сістэм і сетак перавысіў 356 балаў, а ў БДУ на факультэце прыкладнай матэматыкі і інфарматыкі — 350 балаў.

Надзея СЯРГЕЕВА.

12 09 2013 г.

Служым Айчыне

КАДЭТЫ: «У НАС НЕ СУМНА»

Вонкава яны нічым не адрозніваюцца ад звычайных падлеткаў. Але варта ім апрануць форму, як хлопцы тут жа мяняюцца: постаці становяцца падцягнутымі, рухі — адточанымі, а на тварах з'яўляецца засяроджанасць і адухаўленне. І разумееш: гэтая моладзь зможа абараніць гонар Айчыны. Але што кіруе маладымі людзьмі, якія выбіраюць для сябе ваенную будучыню? Каб пазнаёміцца з юнымі кадэтамі, карэспандэнт «Чырвонкі» наведла Нацыянальны дзіцячы адукацыйна-аздараўленчы цэнтр «Зубраня».

У самым вядомым дзіцячым лагерах Беларусі па 23 верасня праходзіць грамадзянска-патрыятычная кадэцкая змена навучэнцаў Саюзнай дзяржавы «За гонар Айчыны!». Усяго ў ёй удзельнічаюць 480 навучэнцаў з Беларусі і Расіі (па 240 з кожнага боку). 10 верасня ў «Зубраняці» адзначалі Дзень Саюзнай дзяржавы. У свяце ўзялі ўдзел намеснік мініст-

ра адукацыі Беларусі Васіль Будкевіч, дэпутат Парламентскага сходу Саюза Беларусі і Расіі Святлана Шылава, намеснік кіраўніка прадстаўніцтва Пастаяннага камітэта Саюзнай дзяржавы ў Мінску Павел Кузямчак. Мерапрыемства адкрыў парад з удзелам навучэнцаў ваенных устаноў дзвюх краін. Працягнулася свята ўрачыстым канцэртамі і выступам заслужанага ка-

лектыву Беларусі ансамбля «Сябры».

Але галоўнае ўражанне, безумоўна, стваралі яны — юныя кадэты, суроўцы, казакі... У форме, са штандарамі сваіх навучальных устаноў, яны павіталі гасцей свята і з гонарам прамаршыравалі строем па пляцы. А пасля зноў пераўтварылі ў звычайных падлеткаў і разышліся хто куды. Прыкмецішы двух хлоп-

цаў, што практыкаваліся ў бай на казакіх шашках, я рушыла да іх.

Бліся паміж сабой шаснаццацігадовыя Міхаіл Круглоў і Ілья Верацянін, якія прыехалі на змену з Краснадара. Хлопцы ўжо чатыры гады вучацца ў Кубанскім казачым кадэцкім корпусе імя атамана Міхаіла Бабіча.

«У мяне прадзед казак, чатыры вайны прайшоў, — распавядае Ілья. — Я не збіраўся ісці па яго слядах, але сябар прапанаваў паступіць у кадэцкі корпус, і мы паступілі. Усе пытаюцца, ці падабаецца вучыцца. Але ж мы вучымся, а тыя, каму не падабаецца, адсейваюцца напачатку».

Пацврджае гэта і гадованец Мінскага суроўскага вучылішча Ілья Пашкевіч. Ён з дзяцінства хацеў стаць ваенным — як дзед, прадзед, прапрадзед... Сувораец жа, што першыя

паўгода вучыцца цяжка: побач няма бацькоў, трэба ўсё рабіць самастойна. Але такім чынам назапашваецца вопыт, якога няма ў падлеткаў, якія выбіраюць «цывільны» шлях.

Між тым, шлях служэння Айчыне нярэдка выбіраюць

ваеннай будучыні для дзяўчыны. Але калі пабачылі яе ў форме, якая Настасі сапраўды пасуе, пагадзіліся з яе выбарам.

«Я не шкадую, што паступіла: у школе вучыцца сумна, а ў нас — не, — кажа Настася. — Хлопчыкі нас не крыўдзяць, а наадварот, абараняюць і берагуць. Мне вучыцца не цяжка: прыйшоўшы ў вучылішча, я ўжо нават умела маршыраваць. Хачу звязаць жыццё з вайсковай прафесіяй: буду спрабаваць паступаць у Акадэмію МУС у Мінску».

Напэўна, гендарны складнік навучальных устаноў — не самае важнае. Галоўнае, каб гэтыя хлопцы і дзяўчаты з пагонам і на плячах ніколі не зведзілі жахаў вайны і служылі выключна на карысць міру.

Дзiana СЕРАДЗЮК.

Фота аўтара.

Мядзельскі раён.

Моладзь «руліць»!

КАПІТАЛ І ДЭЙ АД «ПЯРВІЧАК»: ЗАДУМЫ І СПРАВЫ

Зусім нядаўна ў краіне адзначаўся дзень нараджэння Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі. Адным са святочных мерапрыемстваў стаў фінал першага рэспубліканскага конкурсу на лепшую пярвічную арганізацыю гэтага грамадскага аб'яднання. Сем камандаў — па адной ад кожнай вобласці і сталіцы — змагаліся за перамогу на працягу трох этапаў фіналу. Ён уключаў конкурс на лепшы праект для моладзі, конкурс «Я — лідар» і так званую «візітоўку».

ЛЮБАНСКАЯ «РАЗЫНКА»

У фінал трапілі прадстаўнікі як школьных і студэнцкіх ячэек, так і «пярвічак» БРСМ, створаных у арганізацыях і на прадпрыемствах. Таму было цікава назіраць за барацьбой зусім яшчэ юных школьнікаў з дарослымі дзяўчатамі, напрыклад, з упраўлення № 615 Беларускага горада Любань. Дарэчы, праект апошніх быў, на маю думку, адным з самых цікавых.

Згодна з канцэпцыяй маладых «банкіраў», кожны горад павінен мець сваю «іскрынку», тое, чым бы ён прыцягваў увагу прыездных. Безумоўна, вялікую ролю ў непаўторным выглядзе горада адыгрывае яго архітэктура. Менавіта на ёй, а дакладней, на яе малых формах, і зрабілі акцэнт дзяўчаты ў праекце пад назвай «Горадсад». Магчыма, да самых вядомых у свеце вісячых садоў Семіраміды яму і далёка, але паспрабаваць жа можна? Вынікам праекта стане стварэнне ў Любані новых кветнікаў, альтанака, газонаў, фантану і шмат чаго іншага.

Да рэалізацыі свайго праекта дзяўчаты збіраюцца прыступіць ужо ў пачатку кастрычніка, а да канца наступнага года асноўная праца ўжо будзе зроблена. Галоўнае, праект увасобіцца ў жыццё пры актыўным удзеле любанскай моладзі. Канкурэнты любанцаў, школьнікі з Магілёва, узялі праблему засмечанасці сучасных гарадоў.

Каманда Гомельскай вобласці — прадстаўнікі Беларускага металургічнага завода — прапанавала праект па аб'яднанні ўсёй працоўнай моладзі нашай краіны з розных заводаў і прадпрыемстваў. З якой мэтай? Ды хаця б для таго, каб разам пагуляць у футбол або валејбол!

ПАХАВАЦЬ АПОШНЯГА САЛДАТА

А вам хацелася б адправіцца ў сапраўдную экспедыцыю? З начлегамі, палаткамі, вопішчамі і прыгодамі? Студэнты Брэсцкага дзяржаўнага тэхнічнага

ўніверсітэта прэзентавалі праект «Школа пашукавіка».

Мэта экспедыцыі — знайсці інфармацыю пра ўлічаныя і няўлічаныя пахаванні, а таксама непахаваныя астанкі загінулых. Нягледзячы на тое, што Першая і Другая сусветныя войны скончыліся шмат гадоў таму, яшчэ дагэтуль невядома, дзе пахаваны многія салдаты. У жніўні ўдзельнікі «Школы пашукавіка» ездзілі ў экспедыцыю ў Карпаты, дзе засталіся рэшткі акупаў Першай сусветнай вайны. Знайшлі астанкі 15 воінаў, якія там загінулі.

Цяпер у «Школы пашукавіка» ёсць ужо чатыры запрашэнні на ўдзел у абласных экспедыцыях і два — на ўдзел у пошукавых экспедыцыях у Польшчы.

ПАДАРОЖНІЧАЙЦЕ ТАННА!

Чым звычайна школьнікі займаюцца на перапынках? Фіналісты з аршанскай сярэдняй школы № 3 прапанавалі ў сваім праекце «Вялікі перапынак»... танцаваць.

Мінскія школьнікі (СШ № 118) расказалі пра сваю газету Teen-Time («Час тынэйджараў»), якая выходзіць штомесячна і расказвае пра жыццё школы, праблемы і захапленні падлеткаў. Конкурсны нумар газеты цалкам прысвечаны дзейнасці «пярвічкі» ў роднай школе: розным акцыям і праектамі.

А вось падлеткі з гарадскога пасёлка Астрына (Шчучынскі раён Гродзенскай вобласці) прапанавалі цікавы і вельмі танны спосаб падарожжаў — падарожнічаць па сваім рэгіёне! Падлеткі зацкаўлены ў пракладванні экскурсійных маршрутаў па родных мясцінах і дапамозе па стварэнні фонду краязнаўчага музея ў сваім населеным пункце.

ЯКІ ЁН, САПРАЎДНЫ ЛІДАР?

Кожная каманда прапанавала сваю канцэпцыю лідара. Адны прадставілі яе ў форме прыпавесці, другія — у форме казкі, а трэція — станцавалі. Любанскія дзяўчаты, напрыклад, расказалі, што пад удзеяннем неспрыяльных умоў, у прыватнасці, кіпеню, цвёрдая морква робіцца мяккай, далікатнае яйка — цвёрдым, а зерні кавы наогул змяняюць не толькі свой стан, але і тую ж ваду, ператварыўшы яе ў смачны напой. Так і чалавек можа змяняцца ў лепшы ці горшы бок. А лідар у стане не толькі не паддацца выпрабаванням лёсу, але і вынесці з іх вопыт.

Удзельнікі фіналу не адпускілі ўвагу прысутных ні на хвіліну. У выніку прызавяў месцы раздзялілі паміж сабой каманда школьнікаў з Оршы, Мінска і працоўнай моладзі з Гомельскай вобласці.
Надзея ЮШКЕВІЧ.

Калі мы разам

ЭНЕРГІЯ МАЛАДОСЦІ

Конкурс на лепшую моладзевую песню абвясціў Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі

Тэкст песні можа быць напісаны на рускай ці беларускай мовах. А прыняць удзел у конкурсе можа кожны ахвотны ва ўзросце ад 14 гадоў. Заяўкі будуць прымацца да 5 кастрычніка. Аўтар лепшай песні атрымае ўзнагароду ў памеры 10 мільёнаў рублёў.

— Што сёння моладзь спявае каля вогнішча? Як правіла, гэта песні эстрадных выканаўцаў. А для нас важна акцэнтаваць увагу ў тэксце песні на такіх паняццях, як патрыятызм, нейкі высокамаральны і духоўны паняццях. На жаль, песні, якая магла б аб'яднаць усіх удзельнікаў моладзевага руху, у нас пакуль што няма, — канстатуе першы сакратар ЦК БРСМ Ігар БУЗОЎСКІ.

Таксама ў бліжэйшы час БРСМ плануе запусціць новую FM-радыёстанцыю «Душэўнае радыё». Але гэта зусім не азначае, што закрыецца іншы пасляховы праект БРСМ — радыёстанцыя «Пілот-FM».

— «Пілот-FM», якому сёлета споўнілася 10 гадоў, даўно заваяваў свайго слухача і сёння па праве займае першы радкі ў рэйтынгах папулярнасці. Гэта вельмі паспяхова медыйны праект, які застаецца ў трэндзе. Але мы вырашылі не спыняцца на дасягнутым, тым больш што нашы слухачы раслі разам з намі, і іх музычныя прыхільнасці змяніліся, таму мы захацелі зрабіць ім падарунак — запусціць новую FM-станцыю, — супакоў журналістаў **генеральны дырэктар радыёстанцыі «Пілот-FM» Анатоль ЧЭПКАЎ.** — Як вынікае ўжо з самой назвы, музычную аснову радыёстанцыі «Душэўнае радыё» складаюць сусветныя хіты, правяраны часам — песні, якія знаходзіліся на піку папулярнасці ў 80-я, 90-я гады і ў пачатку новага стагоддзя. А інфармацыйнае напавненне — навіны палітыкі, культуры і спорту. Але ў нас ёсць адна праблема, над якой, як кажа моладзь, «мы завіслі». Пакуль што ў нас няма свайго слога, таму мы абвяс-

шчаем конкурс на лепшы дэвіз ці лепшы слоган «Душэўнага радыё». Пераможца атрымае эксклюзіўны падарунак і запрашэнне ў эфір новай радыёстанцыі. На першым этапе радыёстанцыя «Душэўнае радыё» загучыць у Мінску, Гродне і Гомелі.

А 28 верасня ў сталіцы пройдзе фінал міжнароднага кіберфестывалю Techlabs Cup 2013, арганізатарам якога сумесна з «Гейм Шоу Студыя» выступае Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі.

Гэта найбуйнейшы і самы прэстыжны ва Усходняй Еўропе турнір па камп'ютарных відах спорту. Ён аб'ядноўвае чэмпіянат па кіберспорце, чэмпіянат па радыёкіраваных наземных і паветраных мадэлях і яркае інтэрактыўнае шоу.

— Правядзенне фіналу такога прэстыжнага міжнароднага кіберфестывалю дазволіць вывесці кіберспорт у Беларусі на новы ўзровень развіцця, — упэўнены **сакратар ЦК БРСМ Дзмітрый ВАРАНЮК.** — Плануецца ініцыяваць стварэнне федэрацыі гэтага віду спорту ў Беларусі. Праект таксама дазволіць стварыць платформу для супрацоўніцтва беларускіх ІТ-кампаній з замежнымі вытворцамі, прыцягнуць інвестыцыі ў развіццё інфармацыйных сістэм і гульнявую індустрыю і ваявіць імідж Беларусі як краіны, дзе актыўна развіваюцца сучасныя інфармацыйныя тэхналогіі.

У фінале ў Мінску сустрэнуцца фіналісты кіберфестывалю чатырох гульнявых сезонаў, якія праходзілі ў Беларусі, Расіі, Казахстане і Украіне, а таксама да іх далучацца спартсмены з іншых краін СНД, Польшчы, Швецыі, Германіі і Эстоніі. Прымаць будзючых кіберспартсменаў стане сталічны Палац спорту. Мяркуюцца, што ўдзел у мерапрыемстве возьмуць, акрамя спартсменаў, каля 30 тысяч гледачоў і больш як мільён анлайн-назіральнікаў. Фінал будзе доўжыцца 12 гадзін. Аналагаў такога мерапрыемства ў Беларусі яшчэ не было.

Яшчэ адзін вельмі важны і эфектыўны напрамак дзейнас-

ці БРСМ — праект «100 ідэй для Беларусі».

На адрас аргкамітэта паступіла ўжо больш як 5 700 заявак ад маладых людзей з прапановамі, ідэямі і праектамі, якія датычацца сям'і, адукацыі, эканомічнай энергазберажэння, камунікацыйнага гаспадаркі, аховы здароўя, спорту, турызму, экалогіі і г.д. Усяго ў праекце паўдзельнічалі ўжо больш як 7 тысяч маладых людзей, у тым ліку беларусы, якія пражываюць у Расіі, Малдове, Башкірыі, Канадзе і Аргенціне.

Сёння моладзевыя праекты знаходзяцца на розных этапах падрыхтоўкі і рэалізацыі. Большасць сацыяльных праектаў ужо рэалізавана, напрыклад, «Віртуальнае падарожжа па Беларусі», «Утульны дом», «Пошукі святыні», «SAMOE радыё», «Служба дапамогі падлеткам «105», «Моладзевы патрыятычны цэнтр гістарычнай рэканструкцыі ў Брэсцкай крэпасці». З навукова-практычных праектаў рэалізаваны «Беларускі спадарожнік для дыстанцыйнага зандзіравання зямной паверхні», «Разумны дом», «Фітапаталагічны цэнтр лясных відаў дрэў», «Тэхналогія вытворчасці плаўленага сыру» і іншыя.

У бягучым годзе ЦК ГА «БРСМ» падпісала пагадненне аб супрацоўніцтве з Беларускім інавацыйным фондам, ГА «БА-ВІН» і СП «БелЗаліт», паводле якога ў Беларусі будзе ўкараняцца і развівацца сістэма грантаў і фінансавання праектаў. Кіраўніцтва БРСМ упэўнена, што гэтая сістэма дазволіць актывізаваць ініцыятыву маладых людзей не толькі ў галіне генерывання ідэй, але і паспрыяе камерцыялізацыі праектаў і пашырэнню моладзевага прадпрыемства.

З апошніх праектаў і ідэй, што паступілі ў аргкамітэт, асабліва ўвагі заслугоўваюць стварэнне паркава-сядзібнага комплексу для дзяцей сірот і інвалідаў «Рука дапамогі», «Вытворчасць яблычных чыпсаў у Беларусі», «Вячэрняя энергія», «Рацыянальнае выкарыстанне дажджавой вады», «Энергаэфектыўны каледж» і «Сонцамабіль».

Надзея НІКАЛАЕВА.

Увага, конкурс!

«МЫ — ТАКІЯ!..»
А РАСКАЖЫЦЕ —
ЯКІЯ?!

Што рабіць, калі ты ведаеш родную мову, карыстаешся ёю, а рука сама цягнецца да нататніка ці клавиатуры, каб зафіксаваць тое, што цікавіць, хвалюе? Што рабіць, калі ты адчуваеш нейкую магію ад друкаваных радкоў ужо не толькі як чытач?..

Вядома ж, пісаць! Спрабаваць свае сілы ў такой пакуль яшчэ нязведанай, але прывабнай сферы, як журналістыка! Пісаць і дасылаць свае творчыя працы ў «Чырвонку», акая абвешчае чарговы конкурс для юных і маладых няштатных аўтараў (на папярэдні, пад назвай «Новы погляд», прыйшло шмат допісаў, а ўсе тыя пачаткоўцы, якія актыўна супрацоўнічалі з рэдакцыяй на працягу года, паступілі на факультэт журналістыкі). «Мы — такія!..» Гэтую назву па рашэнні рэдаклегіі конкурс атрымаў сёлета. Сапраўды, якія вы, сучасная моладзь?.. Вось пра гэта і раскажаце ў сваіх матэрыялах.

Адзіная просьба: не прыцягвайце «за вушы» тэму, не «выцягвайце» інфармацыю з інтэрнэту. Зірніце на свет свежым вокам! Вакол нас столькі незвычайных людзей, адбываецца столькі ўсяго цікавага! Раскажыце пра канкрэтнага чалавека, які зацікавіў вас сваім лёсам ці, напрыклад, незвычайным хобі. Магчыма, вы ведаеце старажыла, які падзеліцца сваімі ўспамінамі пра даўнія часы: раскажа пра гісторыю краю і людзей, што некалі жылі і працавалі тут? Ці вы самі сталі ўдзельнікам цікавых падзей: ад турыстычнага паходу да ўдзелу ў школьнай бізнес-кампаніі? Бачыце, колькі тэм навокал!..

У якім жанры пісаць? Ды ў якім заўгодна: усе матэрыялы добрыя, акрамя нецікавых. Рэпартаж, інтэрв'ю, эсэ, замалёўка — выбар за вамі. Лепшыя допісы будуць надрукаваны на старонках «Чырвонкі».

Па выніках конкурсу трох пераможцаў чакаюць памятнаы прызы. Калі нехта з іх збіраецца ў наступным годзе паступаць на факультэт журналістыкі — атрымаюць ад рэдакцыі яшчэ і рэкамендацыі. Конкурс будзе доўжыцца да 1 мая (дата адпраўкі матэрыялаў). Свае творчыя працы дасылайце на электронны адрас газеты: konkursch@mail.ru у фармаце rtf (магчымыя ілюстрацыі або фотаздымкі — асобным далучаным файлам) з абавязковай пазнакай «На конкурс «Мы — такія!..» Або ў пісьмовым выглядзе на адрас «Звязды» (220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А) з той жа пазнакай.

Абавязкова напишыце пра сябе: узрост, месца працы ці вучобы, і колькі слоў пра свае захапленні, жыццёвыя памкненні. Пазначце кантактныя нумары тэлефонаў, па якіх з вамі можна будзе звязцца. Для налічэння ганарару, калі ваш матэрыял з'явіцца на старонках газеты, укажыце для бухгалтэрыі свой паштовы адрас (з індэксам), пашпартныя звесткі (кім і калі быў выдадзены, нумар, асабісты нумар (доўгі радок з лічбаў і літар), сваё імя, імя па бацьку, прозвішча. Уся гэтая інфармацыя павінна быць пададзена на рускай і беларускай мовах. Калі дасланыя матэрыялы не падыходзяць да друку, яны не рэзэнуцца.

Паверце, тых, хто прайграе, у конкурсе не будзе. Зычым творчых поспехаў!

Рэдакцыя «Чырвонкі».

Прастора для крэатыву

РАБІ ТВОРЧА! ІНАЧАЙ — НАВОШТА?

У дзяцінстве ўсе вераць у бязмежнасць свету і сваіх магчымасцяў. Мараць зрабіць штосьці значнае, быць карыснымі і неабходнымі людзям. І каб гэтая вера не знікала пад цяжарам штодзённых праблем, такі імпульс неабходна падтрымліваць. Яшчэ ў дзяцінстве трэба дапамагчы малым зразумець: натхненню можна знайсці практычнае прымяненне. Менавіта дзеля такой мэты і быў створаны міжнародны фестываль «Хваля ідэй». І хоць праходзіць ён на ўзбярэжжы Чорнага мора, у сонечнай Балгарыі, удзельнічаюць і перамагаюць у ім вельмі шмат беларускіх дзяцей.

Фестываль ладзіцца пад эгідай Міністэрства культуры Беларусі і балгарскага боку. Любы самадзейны калектыў нашай краіны, адправіўшы заяўку і прайшоўшы адбор, можа ўзяць у ім удзел. Сёлета нашу краіну прадстаўлялі Мінск, Магілёў, Салігорск, Барысаў, Маладзечна і іншыя гарады.

Карэспандэнт «Чырвонкі» сустрэлася з прадстаўнікамі Маладзечанскай дзіцячай мастацкай школы, каб даведацца, з якімі задумамі яны ехалі на «Хвалю ідэй» і з якімі творчымі ідэямі вярталіся.

З сабой на фестываль неабходна было весці свае «хатнія» работы,

якія ацэньваліся спецыяльным журы. А ўжо на месцы, у курортным горадзе Бальчык, малявалі на вуліцы. Маладзечанка Насстася Каляда перамагла ў намінацыі «Пленэр». Яе настаўнік Сяргей Жук упэўнены, што гэта — не выпадковасць, бо дзяўчына сапраўды здольная ў маляванні акварэляў, сваю дыпломную працу ў мастацкай школе выконвала ў гэтай тэхніцы, ды і месца для малявання падчас пленэру выбрала надзвычай удала.

Калектыў гэтай школы пад назвай «Натхненне» перамог яшчэ ў некалькіх намінацыях. У «Жывых карцінах» яны ўсавяблялі «Алёнушку» Васняцова — рабілі гэта з дапамогай пэўных сцэнічных дзеяў і музыкі. Яшчэ малявалі так званы сцяг фестывалю на палатне памерам два на тры метры. Зробленая імі выява ўяўляла сабой чатыры фігуры, якія трымаюцца за рукі, падобныя на чатыры стыхіі: зямлю, ваду, паветра і агонь.

Дарэчы, прыязджалі на фестываль не толькі калектывы выяўленчага мастацтва. Спарторніцты ладзіліся і сярод музыкаў, танцораў, мадэльераў і нават мадэляў.

На пытанне, што ж новага маладзечанцы для сябе адкрылі на міжнародным фестывалі, Наталля Трус і Сяргей Жук адказалі:

— І дзеці, і нават выкладчыкі ўбачылі, што пры дапамозе простых творчых рэсурсаў можна зрабіць цікавыя праграмы, конкурсы і мерапрыемствы. Напрыклад, самі работы навуэнцаў былі развешаны па ўсёй зале на звычайных вярвачках. І ўсім надзвычай падабалася блукаць сярод іх, разглядаць... Мы атрымалі шмат уражанняў.

«Крэатывіць» даводзілася не толькі падчас асноўнай праграмы. Усе вечаровыя падзеі таксама былі адметнымі: кілька-паці, пірацкая паці, белая і паласатая вечарынка. Прыходзіць сюды, каб перамагчы, трэба было ў тэматычных касцюмах. Маладзечанцы, расфарбаваныя ў добра пазмагаўшыся за «вікторыю», аказаліся лепшымі ў паласатай вечарынцы. А ў якасці прыза атрымалі... чатыры піцы!

Фестываль у Балгарыі стаў для ўсіх дзяцей не проста мерапрыемствам ці адпачынкам. Гэта натхненне, якое не праходзіць. Магчыма, перамагаць кожны дзень, прыкладшы трохі настойлівасці і крэатыву. Гэта навука на будучыню: як не прызвычайвацца да шэрых будняў. Бо, як кажуць людзі: «Рабі творча! Іначай — навошта?»

Ніна ШЧАРБАЧЭВІЧ.

Маладзечна.

Школа жыцця

МУЖЧЫНСКАЕ
ВЫХАВАННЕ

Напэўна, многія мужчыны ў дзяцінстве марылі стаць ваеннымі. Мне заўсёды здавалася, што чалавеку, які звязаны сваё жыццё з арміяй, трэба мець сілу волі і шмат цяперення. Я пагутарыла пра гэта са сваімі знаёмымі — будучымі вайскоўцамі. Віктар Мароз (В.М.) вучыцца на 1-м курсе факультэта супрацьпаветранай абароны (СПА) Ваеннай акадэміі Рэспублікі Беларусь, а Станіслаў Гембіцкі (С.Г.) — на ваенна-тэхнічным факультэце Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта (БНТУ).

— Чаму вы выбралі менавіта прафесію вайскоўца?

С.Г. — Асабіста я хачу абараняць Радзіму, сваіх блізкіх і землякоў, хачу годна насіць званне кадраванага афіцэра. З мэтанакіраванага курсанта я хачу вырасці ў баявога камандзіра.

В.М. — Я з самага дзяцінства хачу стаць вайскоўцам. Чытаў шмат кніг на ваенную тэматыку. Мяне цікавіла ваенная тэхніка, якую я бачыў на парадах. У акадэміі выбраў факультэт СПА.

— Які ваш звычайны распарадак дня?

С.Г. — У 5.50 пад'ём, да 6.20 зарадка, затым ранішні туалет, у 7.00 сняданак, з 8.00 да 13.00 — заняткі, 13.10 — абед, з 14.00 самастойная падрыхтоўка, 19.15 — вячэра, 20.30-21.00 — прагляд праграмы «Нашы навіны», у 21.15 вячэрняя праверка, 21.50 — адбой.

В.М. — 6.30 — пад'ём, зарадка, ранішні туалет, сняданак, 8.30-14.35 — заняткі, затым абед, самастойная падрыхтоўка, вольны час з 20.30 да 21.30, далей прагляд праграмы «Панарама», вячэрняя праверка, вячэрні туалет і ў 22.30 адбой

— Ці складана было прызвычаіцца да зусім новага ладу жыцця?

С.Г. — Так не, прызвычаіўся хутка. В.М. — Так, спачатку было вельмі складана. Сумаваў па доме, сябрах, бацьках. Дапамагла падтрымка камандзіраў, родных, блізкіх, і паступова я прыставаўся.

— Наколькі служба змяніла вас?

С.Г. — У мяне змяніліся погляды на жыццё. Я стаў больш адказным, ветлівым. В.М. — Я стаў больш стрыманым, спакойным, дысцыплінаваным, стаў больш сур'ёзна глядзець на рэчы, на ўсё, што адбываецца, на будучыню. Да таго ж, цяпер я адказна стаўлюся да вучобы.

— Як вы ўдасканалваеце сваю фізічную падрыхтоўку?

С.Г. — Фізіпадрыхтоўка — гэта профільны прадмет, таму я да яго стаўлюся з усёй сур'ёзнасцю і стараюся быць у форме. Кожную раніцу — зарадка, бег. У нядзелю ў першай палове дня — спарт-масавыя мерапрыемствы. Таксама праводзяцца розныя спарторніцты.

В.М. — Стан фізічнай падрыхтоўкі залежыць ад самога курсанта. У нас праводзяцца спартыўныя мерапрыемствы, але даводзіцца і самому працаваць над сабой.

— На вашу думку, ці павінен кожны хлопец служыць у арміі?

С.Г. — Вядома, павінен. Калі ніхто не будзе служыць, то хто будзе абараняць Радзіму? Армія — гэта месца, дзе вучыцца самастойна прымаць рашэнні і адказваць за свае ўчынкi.

В.М. — Думаю, так. Армія загартоўвае характар і волю. Кожны хлопец у выпадку небяспекі павінен умець абараніць сябе, сям'ю і Радзіму.

Марына ЛЯШКЕВІЧ, студэнтка
Інстытута журналістыкі БДУ.

Ведай нашых!

КРАІНУ
ПРАДСТАВІЦЬ ЮНІЁР

А вы ведаеце, чым каштоўныя лясныя мурашкі?

Нашу краіну на X Міжнародным юніёрскім лясным конкурсе, які да канца тыдня будзе праходзіць адразу ў двух расійскіх гарадах — Маскве і Ханты-Мансійску — прадстаўляе пераможца Рэспубліканскага юніёрскага ляснога конкурсу «Квітней, мой лес» Таццяна Сяўрук. Вучаніца 7 класа Усцерахаўскай сярэдняй школы Глускага раёна прадставіць на суд міжнароднага журы даледны лясны праект «Вывучэнне жыцця рудых лясных мурашак».

Цягам некалькіх месяцаў школьніца назірала за жыццём мурашак у лесе, праводзіла розныя эксперыменты. Па выніках навукова-даследчай працы Таццяна зрабіла высновы, апісала біялагічныя асаблівасці мурашак, месцы іх распаўсюджвання, вобраз жыцця, харчаванне, зносіны і будову мурашнікаў. Абазначыла значэнне мурашак у прыродзе, іх каштоўнасць і прычыны, па якіх неабходна абараняць і ахоўваць мурашнікі, а таксама распрацавала рэкамендацыі па ахове мурашнікаў для школьнікаў. Конкурсная праца Таццяны Сяўрук выкарыстоўваецца выкладчыкамі школы на ўроках біялогіі і факультатывых занятках па экалогіі, а таксама кіраўніцтвам школьных лясніцтваў.

Юбілейны X Міжнародны юніёрскі лясны конкурс збірае юных лесаводаў з больш чым 30 краін свету. Дапамогу ў падрыхтоўцы да прэзентацыі праекта на ім Таццяне аказала Міністэрства лясной гаспадаркі. Дарэчы, на юбілейныя мерапрыемствы конкурсу запрошаны і яго першы пераможца — беларус Сяргей Караткевіч. З'яўляючыся членам школьнага лясніцтва «Пралеска» Спандаўскай сярэдняй школы Астравецкага раёна, у 2004 годзе ён прадстаўляў на I Міжнародным юніёрскім лясным конкурсе праект «Сарачанскія каралі», прысвечаны лясному экалагічнаму турызму. За яго Сяргей атрымаў гран-пры конкурсу — вялікі хрустальны шар — і грашовое ўзнагароджанне ў памеры 5 тысяч долараў. Плануецца, што Сяргей Караткевіч возьме ўдзел ва ўрачыстасцях, а таксама разам з прэзідэнтам Расійскага таварыства лесаводаў пасадзіць памятнаы дрэвы на ханты-мансійскай зямлі.

Сяргей РАСОЛЬКА.

НА «ВЕЛАКУХНЮ» ПА... ІЗАТОНІК

У размовах з сябрамі часта даводзіцца чуць, што ў Мінску не хапае «тэматычных» кавярняў. Вось ёсць, напрыклад, усім вядомая сетка, якая пазіцыянуе сябе як месца для адпачынку аўтамабілістаў. Здаецца, цікавы інтэр'ер: эксклюзіўная аэраграфія на сценах, замест звычайных крэслаў — «пасажырскія сядзенні», і паўсюль аўтамабільныя «прымочки» — гаечныя ключы, пакрышкі, фары, дарожныя знакі. Але, акрамя перанасычанасці гэтымі «фішкамі», ніякага дачынення да транспартнай тэмы. Ні табе гоначных сімулятараў, ні крамкі хаця б з тымі ж самымі асважальнікамі для салонаў, ды і гаечныя ключы скарыстаць няма дзе. А ёсць месцы з зусім прасцейшым інтэр'ерам, пластыкавым посудам і звычайным меню, але там ты адчуваеш сябе ў сваёй талерцы.

Падсілкавацца, не злазячы з байка

Аднойчы падчас велапрагулкі ў сталічным арку Перамогі я наткнулася на незвычайнае месца. На залітым сонцам лужку раскіданы мяккія крэслы-пуфы, побач — нізенькія сталікі (такія бачыш на чайных цырымоніях), паміж дрэўцамі нацягнуты гамакі. Адным словам, поўны рэлакс. І ўсё гэта каля абсалютна звычайнай летняй кавярні, якіх у Мінску ў самую гарачую пару сотні. Але прызначэнне ў гэтай кавярні не зусім звычайнае: месца з'яўляецца астраўком адпачынку для стомленых веласіпедыстаў.

Абмінуць гэтае месца проста нерэальна: веладарожка ўздоўж набярэжнай Свіслачы абавязкова прывядзе вас сюды. Але на ўсялякі выпадак на асфальце, пад коламі, ёсць паказальнікі.

За бяспекі веласіпеда падчас адпачынку можна не хвалявацца. У велакавярні абсталявана стаянка, прыпаркаваць свой байк на якой можа любы ахвотны. Але колькасць месцаў тут пакуль абмежаваная. Кіраўнікі праекта аб'яжаюць пашырыць стаянку ў наступным велаўсезоне.

Пазней тут, магчыма, з'явіцца і спецыяльныя сталікі для апантаных

веласіпедыстаў, якія жадаюць перакусіць, не злазячы са свайго «двухколавага каня». Спецыяльная бэлежная канструкцыя будзе фіксаваць пярэдняе кола транспартнага сродку, каб наведнік кавярні падчас ланчу нездарок не працягнуў сваю велапрагулку. Пакуль жа тут усталяваны раскладныя сталікі — звычайныя і крыху вышэй... для экстрэмалаў.

Што гатуе «велакухня»?

Тутэйшае меню, дарэчы, не здзіўляе сваёй складанасцю. Фаст-фуд, шашлык, шырокі выбар напоў, дэсерты — торцікі, марозіва... Словам, звычайны асартымент летняй кавярні. Але нешта незвычайнае ў меню я ўсё ж такі заўважыла. Зрок зачэпіўся за незнаёмае слова «ізатонік». Ветлівыя бармены тут жа патлумачылі: гэта спецыяльны напой, узбагачаны вугляводамі і электралітамі, для хуткага аднаўлення стомленага арганізма. Напэўна, вы неаднаразова заўважалі падчас спартыўных трансляцый, як атлеты адпываюць маленькімі глыточкамі з бутэлек з рознакаляровай вадзічкай. Дык вось, гэта і ёсць ізатонік. Дарэчы, цудадзейны

напой хутка прыйшоўся даспадобы мінскім веласіпедыстам, павадалі бармены кавярні.

Але галоўная ўнікальнасць гэтага месца заключаецца ў тым, што аматары двухколавага транспарту могуць заехаць сюды не толькі перавесці дух, падсілкавацца, але і каб падрамантаваць свой ровар. Пры кавярні працуе bike kitchen (даслоўна з англійскай мовы — «велакухня». — Аўт.), дзе майстар гатовы дапамагчы «параненаму» веласіпеду. Аднак звычайна майстэрня не мела б такую цікавую назву. Фішка bike kitchen у тым, што калі наведнік велакавярні хоча самастойна «падлячыць» свой

байк, ён можа скарыстацца падказкамі майстра і пад яго нагляд выправіць тыя ці іншыя хібы. У гэтага варыянта ёсць несумненны плюс — стапрацэнтная эканомія. За сеансы па «велалячэнні» тут грошай не бяруць. Дарэчы, ідэя падобных «велакухняў» належыць Мінскаму веласіпеднаму таварыству. Што ні кажы, а задума больш чым варта: уменне самастойна абслугоўваць «железнага каня» — важная якасць для «прасунутага» веласіпедыста.

Пазней тут, магчыма, з'явіцца і спецыяльныя сталікі для апантаных веласіпедыстаў, якія жадаюць перакусіць, не злазячы са свайго «двухколавага каня».

Яшчэ адзін зручны момант — у велакавярні дзейнічае адзіны ў горадзе пункт сеткавага пракату. Веласіпед можна арандаваць у парку Перамогі, а вярнуць у антыкавярні «Дом Фішара». І амаль што ўвесь горад праездзеш, і галава не баліць, як апынуцца ў тым жа самым месцы.

3 чаго ўсё пачыналася...

Першыя велакавярні пачалі з'яўляцца ў Вялікабрытаніі на пачатку 1990-х гадоў. Адно з першых падобных месцаў адчынілася ў 1994 г. у Брыстолі. Цяпер ужо амаль што ў кожным больш-менш буйным горадзе ёсць велакавярні з цэлым шэрагам самых незвычайных паслуг. Так, у Манчэстэры ёсць кавярня, дзе можна пазычыць інструменты для рамонту веласіпеда, а таксама паглядзець фільм на спартыўную тэматыку.

Падобны «велабум» дабраўся і да Швейцарыі. У краіне банкаў і гадзіннікаў сёння надзвычай хутка адчыняюцца велабістро. Мала таго, іх адкрыццё стымулюе дзяржава! Нядаўна тут запусцілі дваццацігадовую праграму, накіраваную на развіццё веласіпеднага руху, разгрузку гарадскіх дарог і ўсеагульнае аздаруленне нацыі.

Мабыць, і ў Мінску гэты працэс неўзабаве стане больш масавым. А пакуль спяшайцеся завітаць у адзіную сталічную велакавярню, каб сагрэцца вольным вечарам за кубкам гарбаты... Бо неўзабаве велаўсезон закрываецца.

Дарына ЗАПОЛЬСКАЯ.

ПЕШАХОДЫ І ВЕЛАСІПЕДЫСТЫ: ЯК НЕ ЗАМІНАЦЬ АДНО АДНАМУ?

Маё першае спатканне з каханым запомнілася не толькі рамантычнай атмасферай, але і вялізным сіняком на сцягне, які не праходзіў больш за месяц. Гуляючы па ўзбярэжжы Свіслачы, мы пачулі ззаду панічнае: «А-а-а-а!!!» і спачатку не зразумелі, што адбываецца. Толькі азірнуўшыся назад, я ўбачыла, што з узгорка проста на мяне нясецца дзяўчына на веласіпедзе, папярэджваючы пра небяспеку... сваім крыкам.

Здарэнні ёсць, статусу — няма

Дарожна-транспартнымі здарэннямі, паводле правілаў дарожнага руху, з'яўляюцца здарэнні з удзелам хаця б аднаго аўтамабіля ці іншага механічнага транспартнага сродку. Сутыкненні веласіпедыстаў з пешаходамі, аднак, пад гэтае апісанне не трапляюць, нягледзячы на тое, што падобныя здарэнні зусім не рэдкасць і могуць прывесці да сур'ёзных траўмаў.

Адсочваць сітуацыю з веласіпеднымі аварыямі спрабуе Мінскае веласіпеднае таварыства. На сайце crash.bike.org.by нават стварылі карту здарэнняў, куды людзі маглі б паведамляць пра аварыі, але, як адзначае старшыня таварыства Яўген Харужы, актыўнасць там невялікая.

Правілы ніхто не адмяняў...

Цяжка сказаць, хто часцей бывае вінаваты ў наездах — самі веласіпедысты ці пешаходы.

— Веласіпедысты ў сталіцы — з'ява новая і нязвыклая. У асноўным гэта людзі маладыя, гарачыя, якім хочацца ездзіць хутка, а інфраструктура для гэтага не прыстасавана. Пешаходы, у сваю чаргу, ходзяць так, як ім зручна, як яны хадзілі заўсёды, — каментуе Яўген Харужы. — Часам здарэнні адбываюцца з-за выхаду пешаходаў на веласіпедную дарожку, але ж у асноўным гэта сутыкненні ў агульным натоўпе.

Па словах Яўгена, нягледзячы на тое, што сутыкненні пешаходаў і веласіпедыстаў — не ДТЗ, іх паводзіны ўсё адно рэгулююцца правіламі дарожнага руху. Так, напрыклад, пешаход мае права знаходзіцца на веладарожцы толькі пры адсутнасці побач тратуару, а веласіпедыст, калі едзе па тратуары, абавязаны не ствараць перашкоду для руху пешаходаў.

Але калі нехта парушыў правілы і мірна разысціся не атрымалася, перш за ўсё Яўген раіць звярнуцца ў міліцыю, каб зафіксаваць факт здарэння. Потым пацярупелы можа звяртацца ў суд па кампенсцыю фізічнай ці маральнай шкоды, папярэдне пракаנסультаваўшыся з юрыстам.

Магчыма, з цягам часу веласіпедысты і пешаходы прыйдуць да ўзаемаразумення. А пакуль, каб пазбегнуць сутыкненняў, Яўген Харужы раіць абодвум бакам карыстацца падказкамі — знакамі, разметкай, веладарожкай.

— Перш за ўсё, трэба паводзіць сябе ветліва, прадказальна, і не бачыць іншых патэнцыйных ворагаў. А яшчэ, веласіпедысты, не забывайцеся, калі ласка, абсталяваць свой транспарт званочкам ды ліхтарыкам, каб вас было лёгка заўважыць і здалёку пачуць.

Дзіяна СЕРАДЗЮК.

ЛЁС ЛЮБІЦЬ ПРАКТЫКАЎ

3 ВАКЗАЛА Ў... НАМЕСНІКІ

Першыя тры дні маскоўскага жыцця Раман жыў на вакзале:

— Так выйшла, што ў гэты час мае надзеі знайсці добрую працу ледзь не развельліся. Бізнесмен, з якім мы папярэдне дамаўляліся, не захачеў браць у сваю фірму. Урэшце мне ўдалося «ўламаць» яго на трохдзённы выпрабавальны тэрмін. Той даў мне заданне, з якім ніхто да гэтага не мог справіцца, — трэба было заключыць новы кантракт. І ў мяне атрымалася!

Кар'ера «пайшла» ўгору, Раман стаў каштоўным кадрам — яго нават «перакуплялі» іншыя фірмы. У выніку «даслужыўся» да пасады намесніка кіраўніка маскоўскага філіяла буйной замежнай страховай кампаніі.

— Але і гэта пачало надакучаць, і я зноў вырашыў заняцца ўласным бізнесам. Ім стаў «SMS-дзённік» для бацькоў школьнікаў. Тыя за пэўную плату маглі атрымліваць тэкставыя паведамленні з адзнакамі сваіх дзяцей. Наладзіць гэта было нескладана, і ў выніку наша паслуга распаўсюдзілася на 25 маскоўскіх школ. Дамаўляліся загодзі з настаўнікамі, не вельмі загружанымі вучэбнымі гадзінкамі, заклічалі з ім кантракт, і ён пасля заняткаў праглядаў школьныя журналы, заносіў звесткі ў камп'ютар, а потым адсылаў гэта ўсё бацькам — кліентам нашай паслугі.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «43».)

ЛЯСНОЕ ПРЫЦЯГНЕННЕ

Працы было шмат, але і грошы былі добрыя. Тыя ж настаўнікі, што супрацоўнічалі з фірмай Рамана, атрымлівалі, акрамя сваёй школьнай зарплаты, тысячу і больш долараў.

— Часта мне даводзілася прачынацца а шостае гадзіне раніцы і працаваць да гадзіны ночы, — прыгадвае Раман, — але ў які б час я не вяртаўся дадому, мяне цягнула прайсціся хаця б па парку. Недалёка ад маёй маскоўскай кватэры быў даволі-такі вялікі лесапарк, куды я наведваўся ў любую вольную хвіліну.

Пасля хлопца пачаў ездзіць па Расіі, выбіраў месцы, дзе і людскога жытла паблізу няма. Ён шукаў месца, дзе можна было б купіць участак зямлі і пабудаваць аграбудаўніцтва. Такім

чынам яго захапленне і бізнес маглі б аб'яднацца.

— Але куды б я ні паехаў — у Карэлію ці на Волгу, у Ленінградскую вобласць ці Маскоўскую — усюды мяне сустракалі горы смецця. У самых, здавалася б, аддаленых лясах мне «шанцавала» з гэтым сустрэцца. І тады я вырашыў вярнуцца ў Беларусь.

І ДЛЯ ЛЮДЗЕЙ, І ДЛЯ ПРЫРОДЫ

Участак хутка знайшоўся на малой радзіме — у вёсцы Маргі. Сама вёска на той час мела толькі аднаго жыхара — старенькую бабулю, што прыязджала сюды на лета. Першы дом купіў на ўзгорку. Паступова дадаліся новыя ўчасткі, якія належалі былым жыхарам, і на сёння сядзіба мае чатыры гектары зямлі, але гэтага для планаў маладога бізнесмена мала.

— Думаю, сядзіба разрасцецца да трохсот гектараў. Мы купляем участкі, яшчэ восем нам абяцае даць пад забудову сельсавет. Старыя дамы даводзіцца зносіць, бо многія не бачылі людзей па 20 гадоў, і таму яны не падыходзяць для пражывання. На месцы старых хат мы будзем новыя аднапакаёвыя дамкі.

Што за сядзіба ў вёсцы без гаспадаркі? Ужо цяпер тут ёсць коні, авечкі, камерунскія казлы і альпійскія козы, трусцы, качкі, свінні. Некаторых жывёл гаспадар выпісавае нават з Амерыкі!

— Мы праводзілі шмат эксперыментаў з жывёламі, каб высветліць, як жа ім насамерч

лепш. Напрыклад, для коней мы адгарадзілі вялікі загон, у якім быў лес, і ў ім пабудавалі некалькі цёплых памяшканняў. Гэта было зроблена для таго, каб высветліць, дзе коні праводзяць больш часу — у памяшканні ці на свежым паветры? І што вы думаеце? За паўтара года яны прабылі пад дахам толькі суткі, ды і тое падчас моцных ліўняў.

Для аховы раслін ад шкодных насякомых былі пабудаваны спецыяльныя душлякі, максімальна набліжаны да натуральнага птушынага жытла. Таксама душлякмі прываблі кажаной, каб змагацца з начнымі матылькамі, што наносіць шкоду гаспадарцы. Гэтым эксперыментам зацікавілася і Акадэмія навук, і іншыя фермеры.

ГАСПАДАРКА НА ЧАТЫРОХ

Што цікава, падыход Рамана да гаспадаркі дапамагае яму не затрачваць шмат часу на догляд жывёл: як правіла, яны пасвяцца самі, таму летам максімум, што патрабуецца ад гаспадароў, — пераганяць іх з загона ў загон.

— Вось так і выйшла, што нашай аграбудаўніцтва не патрэбна шмат рук, — рэзюмуе малады фермер. — Пакуль спраўляемся ўчатырох — я, малодшы брат Руслан і бацькі.

Руслан летась таксама вырашыў не працягваць сваю адукацыю і... пакінуў школу пасля дзявятага класа. Пакуль што дапамагае брату... Раман кажа, што калі нейкіх ведаў яму не хапае, ён бярэцца за падручнікі, шукае інфармацыю ў інтэрнэце або звяртаецца да знаёмага настаўніка. Вось такая «альтэрнатыўная адукацыя» атрымліваецца.

Надзея ЮШКЕВІЧ.

Час уражанняў

ЭХ, ДАРОГІ... СТЭП ДЫ... ІКРА!

...Праехаць у цягніку з пяццю вялізнымі катамі пароды мэйн-кун, прастаяць у стэпе тры сутак амаль без ежы і вады, атрымаць у падарунак пакет з чырвонай ікрой, не спаць 62 гадзіны... Гэта не спіс бязглуздых жаданняў, а рэальныя сітуацыі, якія давалася перажыць мінчанцы Юліі Баркоўскай. Дзяўчына ўжо другое лета ў складзе будатрада праводзіць у Расіі. Там на некалькі тыдняў яна становіцца правадніцай...

МАРА, МОРА І «БЯССОНІЦА»

— Справу, якой давядзецца займацца, можна было выбраць. Некаторыя, напрыклад, ехалі на будаўніцтва ці аддавалі перавагу працы важных у дзіцячых летніках, — расказавае Юлія. — Варыянт папрацаваць правадніком мне неяк адразу здаўся прывабным. Па-першае, такая праца дае шмат новых уражанняў і знаёмстваў — лічы, што кожны дзень. Па-другое, пасля заканчэння школы ў мяне была думка пайсці вучыцца на правадніка, але, так бы мовіць, перамог рацыяналізм, і ў выніку я стала студэнткай Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта, атрымала дыплом менеджара-эканаміста. Так што, дзякуючы будатраду, мара нібыта дагнала мяне.

Трапіць у будатрад ёсць магчымасць не толькі ў студэнтаў, проста ім гэта, відаць, найбольш цікава. Юлія, напрыклад, скончыла ўніверсітэт тры гады таму, а цяпер працуе галоўным спецыялістам Мінскага абласнога камітэта БРСМ. Але насамрэч не ўсё так проста. Перш-наперш трэба прайсці навучанне і атрымаць пасведчанне. Для беларусаў гэтая працэдура выглядае акурат як вучоба ў студэнтаў-завочнікаў: за некалькі месяцаў да паездкі дасылаюцца вучэбныя

праграмы, па якіх патрэбна здаваць іспыты. Юлія абодва разы працаваць давялося на Беларускай вакзале ў Маскве, ездзілі ж пераважна ў Анапу. З надыходам лета, як вядома, колькасць цягнікоў, што ідуць у «курортным» кірунку, значна павялічваецца, таму штатных праваднікоў не хапае. На такую сезонную працу прыязджае сапраўды шмат моладзі. Не толькі з Беларусі, працуюць таксама расіяне і ўкраінцы.

Нягледзячы на тое, што для Юліі праца правадніка аказалася цікавай, дзяўчына не адразу да яе прызвычалася:

— Не трэба думаць, што гэта — райская асалода. Пакуль не адчула на сабе ўсе яе «прыемнасці», я нават і здагадацца не магла, што буду настолькі вымотвацца. Напрыклад, што б ні здарылася, трэба хадзіць у ідэальна памятай і адпрасаванай форме. Паверце, што падтрымліваць на належным узроўні ў дарозе свой выгляд, не так і лёгка.

Вытрымліваюць не ўсе. У асноўным чамусьці хлопцы. Быў такі выпадак, што проста пасярод дарогі праваднік сабраў рэчы і пакінуў вагон.

Тым не менш самым цяжкім для Юліі аказаўся не «спартанскі» побыт і строгае кіраўніцтва, а амаль што поўная адсутнасць сну. Увесь рэйс доўжыцца дзесьці 72 гадзіны. Ад Масквы да Анапы цягнік ідзе 36 гадзін, па прыбыцці 6-8 гадзін даецца на рыборку вагона, пасля чаго яшчэ нейкі час — стаянка, можна і на мора схадзіць (ад месца, дзе была стаянка цягніка, да яго ісці было хвілін 25). З 72 гадзін на сон прыпадала дзесьці 8-10.

— У Анапе мы не спалі, хацелася пагуляць, у моры пакупацца. Праз нейкі час арганізм прывыкае да ўсяго, — смяецца Юлія.

ГРОШЫ, КАТЫ І СЮРПРЫЗЫ...

— Для правадніка амаль не існуе такога паняцця, як «прабавіць час у дарозе». Прынамсі, я зрабіла такую выснову са свайго вопыту. Калі выпадае свабодная хвіліна, заўжды знойдзецца люстэрка, якое трэба працерці, альбо нейкая іншая праца. На нядоўгі час можна схадзіць да суседзяў-праваднікоў альбо паразгадаць крыжаванку, — працягвае суразмоўца.

Усе «сезонныя» праваднікі падпіваюць кантракт, згодна з якім трэба абавязкова адпрацаваць 550 гадзін, а інакш давядзецца плаціць кампенсацыю. Раней адпрацуеш — раней паедзеш дадому. Летась Юлія норму ў 550 гадзін перавысіла, адпрацавала амаль 1000 гадзін. Але нават мінімум вытрымліваюць не ўсе. У асноўным чамусьці хлопцы. Быў такі выпадак, што проста пасярод дарогі праваднік сабраў рэчы і пакінуў вагон.

З заробку абавязкова вылічваецца падатак — 30 працэнтаў. Сёлета, напрыклад, за два месяцы дзяўчына атрымала 33 тысячы расійскіх рублёў, гэта амаль тысяча долараў. Як яна сама гаворыць: «Гэта, у прыцыпе, нядрэнна, але пры жаданні такія грошы можна зарабіць і ў Мінску. Таму я лічу, што перш за ўсё еду па ўражанні, а не па заробак».

— Часам дарога такія «сюрпрызы» падкідае! — прыгадвае Юлія. — Вядома, у цягніках людзі часта забываюць розныя рэчы. Знаходзіла я ў вагоне і фотаапараты, і сярэбраныя ланцужкі. Могуць пакінуць пакет з садавіной ці іншай ежай. Дарэчы, неяк пасажыры з Сахаліна падышлі і сціплены так прапанавалі забраць у іх сумку з прадуктамі. Маўляў, там рыбка наша «фірмовая», пакаштуеце. Паглядзеўшы, што ж у сумцы ляжыць, я ледзь не падскачыла. Там было 18 бляшанак чырвонай ікры! Захоўваць усё гэта я не мела магчымасці, таму раздала пасажырам.

Яшчэ некаторыя людзі любяць падарожнічаць са сваімі хатнімі гадаванцамі. Гэта асобная тэма! Адночы ў цягніку ехала сям'я з пяццю катамі пароды мэйн-кун. Жывёлы не маленькія, большыя за звычайных каткоў. Трэба ж такому здарыцца, што ў іх вагоне зламаўся кандыцыянер. Бедныя пухнатыя мэйн-куны проста паміралі ад спёкі. У выніку іх прынеслі да мяне, са мной яны і ехалі да месца прызначэння.

ПАСАЖЫРЫ, СТЭС І ЭМОЦЫІ

— Прыгадваем «сваіх» пасажыраў даволі часта, — сцвярджае Юлія. — Гэта толькі здаецца, што яны выпадковыя спадарожнікі. Бываюць самыя нечаканыя выпадкі. Напрыклад, аднойчы падыходзіць да мяне ў цягніку мужчына і кажа: «Юлія, маёй жонцы вы вельмі спадабаліся, таму я прыйшоў, каб пагаварыць з вамі!»

І мы з ім размаўлялі дзесьці паўтары гадзіны. Ён шмат распытваў пра Беларусь. Казаў, што праз два гады выйдзе на пенсію і думае пра тое, каб купіць у нашай краіне дом і пасяліцца ў ім.

Аднойчы пасажыры ў Анапе мяне нават у госці запрасілі: паказалі дом, смачна накармілі, звадзілі на мора і надарылі падарунак.

Успаміны, на жаль, бываюць і не вельмі вясёлымі, стрэсавымі. Летась, акурат падчас паводкі ў Крымску, цягнік, дзе ехала Юлія, і яшчэ 36 саставаў тры сутак проста стаялі пасярод стэпу.

— Наперад рухацца не было ніякай магчымасці. А ў маім вагоне ехалі дзеці з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця, у суседнім — іх бацькі, — прыгадвае дзяўчына. — Уявіце

сітуацыю: вада і ежа заканчваюцца, а машыны гуманітарнай дапамогі дабрацца да нас не могуць. Чаго мне каштавала гэта вытрымаць, успамінаць цяжка! Толькі калі з саставаў, якія стаялі паперадзе, здагадаліся перадаць нам прыпасы, усе крыху супакоіліся.

Па-мойму, быць у добрых стасунках з пасажырамі — гэта самае галоўнае ў працы правадніка. Я заўжды вучу стажораў: «Размаўляйце з людзьмі!»

Ад гэтага залежыць іх стаўленне да вас. Пасажырам тады і смецце пакідаць будзе сорамна, і пасцель яны акуратна згорнуць, каб правадніку працу аблегчыць, а пасля, можа, і ў жыцці дапамогуць.

Напрыклад, неяк быў выпадак. Я хоць і не захапляюся альпінізмам, але чамусьці заўжды марыла пабыць альбо ў Алтайскіх гарах, альбо на Каўказе, але пра гэта нікому асабліва не расказвала. І вось неяк размаўляю я з адным пасажырам, а ён пытаецца:

— Напоўна, ёсць у цябе нейкая мара, якую вельмі хочацца ажыццявіць?

Самае цікавае, што гэты мужчына аказаўся горным экскурсаводам, які ўжо шмат гадоў працуе на Алтаі. Мы з ім дамовіліся, што абавязкова яшчэ раз сустрэнемся і пойдзем разам у горы.

...Часам уражанні важней за грошы... Па-мойму, вельмі правільная думка. Уражанняў за сваё жыццё трэба назапасіць як мага больш. А летняя праца мне іх якраз і забяспечвае. Эмоцыямі, што перажываю ўсяго за месяц-два летніх вандровак, потым жыву ўвесь год.

Ганна ГАРУСОВІЧ.

Аляксандр:
— На студэнцкую будоўлю на Ямал мы трапілі ў складзе атрада «Два гарады» Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта. Наогул жа паехаць у Ямала-Нянецкую аўтаномную акругу з віцебскіх студэнтаў пажадалі толькі мы. Астатніх палохала адлегласць і невядомасць. Усяго з Беларусі ў Надым прыехалі два атрады: акрамя нашага, яшчэ

і «Янкі на Поўначы» Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы.

Да Масквы дабіраліся самастойна — шэсць гадзін на аўтобусе. Гэта было больш танна, чым ехаць чыгункай: 160 тыс. беларускіх рублёў замест паўмільёна. А дарогу ад Масквы да Надыма нам кампенсаваў «Запалярпраграмадзянбуд». Ад Масквы — двое сутак цягніком, потым перасадка і яшчэ амаль суткі па Ямала-Нянецкай акрузе да радовішча. Затое назад ляцелі самалётам. Для нас гэты палёт быў першым. Уразіў так, што паціху, нягледзячы на забарону, мы зрабілі некалькі фотаздымкаў.

Канстанцін:

— Цяпер цяжка сказаць, чаму нам так хацелася на Поўнач. Можа, таму, што на поўдзень заўсёды паспееш. Ды і заробак на Поўначы вышэй, для студэнта гэта немалаважна. Калі ж трапілі на Ямал, не былі расчараваныя. Там шмат цікавага і незвычайнага, таго, што варта аднойчы пабачыць, каб запомніць на ўсё жыццё. Краевіды для нашага вока экзатычныя: тундра — гэта такое вялізнае поле

без аніводнага дрэўца, але з мноствам рэчак і азёр, дзьме вельмі моцны вецер. А з пабудоў толькі нашы вагончыкі і аб'ект. Карэнных жыхароў — ненцаў — там вельмі мала. І жывуць яны ў маленькіх буданчыках. Шмат убачылі і будаўнічай тэхнікі, якой у Беларусі няма. А яшчэ вельмі хацелі паглядзець паўночнае ззянне. Не атрымалася — яно бывае толькі зімой. Затое мы цяпер ведаем дакладна, што Поўнач — самае суровае месца на Зямлі. Ня-

Выпрабаванне Поўначчу

СТУДЭНЦКАЕ ЛЕТА ЗА... ПАЛЯРНЫМ КРУГАМ

Пяць тысяч навучэнцаў прафесійна-тэхнічных, сярэдніх спецыяльных і вышэйшых навучальных устаноў Віцебшчыны сталі гэтым летам «байцамі» 318 студэнцкіх будаўнічых атрадаў. У канцы жніўня з паўострава Ямал вярнуліся

два маладыя віцебчаніны, якія працавалі на нафтагазаканцэнтратным радовішчы ў горадзе Надым. Навучэнцы віцебскага індустрыяльна-будаўнічага каледжа Аляксандр Емельяновіч (фота 1) і Канстанцін Бекіш (фота 2) падзяліліся сваімі ўражаннямі аб працоўным леце.

звыклая прырода, не самая простая праца. І поўная адсутнасць сувязі: інтэрнэту амаль не было. Цяжка ўявіць сучаснага маладога чалавека зусім без камп'ютара і гаджэтаў. Але мы вытрымалі і гэтае выпрабаванне.

...На Балванкаўскім радовішчы працавала больш за 800 хлопцаў і дзяўчат з усяго СНД. Былі студэнты з Самары, Іжэўска, Чалыбінска, Алма-Аты, Омска. Так што час моладзь бавіла весела, нават нягледзячы на пэўныя абмежаванні. Напрыклад, нельга было выходзіць у тайгу: там расце вельмі шмат дзікіх раслін, занесеных у Чырвоную кнігу. Пасля цяжкай працы знаходзіліся сілы на конкурсы, канцэрты, спаборніцтвы. Тым не менш, кажуць хлопцы, відаць было адразу, што расійскія студэнцкія атрады больш спрактыкаваныя. Беларусы сустралі цёпла, як братоў. Сяброў з'явілася шмат. Толькі цяжка сказаць, як доўга будуць падтрымлівацца стасункі: у наступным годзе ў хлопцаў наўрад ці атрымаецца там папрацаваць, бо будучы год — выпускны.

Вікторыя ДАШКЕВІЧ.

ЯКАЯ БАЛГАРЬЯ «НА СМАК»...

...вырашыла высветліць наш карэспандэнт, якая заўжды лічыла, што адпачынак нельга ператвараць у суцэльны «шведскі стол». Але ў гэтай краіне такое наўрад ці атрымаецца, нават калі ваша паездка не мае ніякага дачыненьня да легендарнага «ўсё ўключана»...

Порцыі прыносяць досыць вялікія, таму варта правільна разлічваць свае сілы

«Вулічная» кухня

Найперш хочацца расказаць пра мясцовую кухню. У стравах тут шмат мяса, супы наварыстыя і густыя, за абеднае ці вячэрай для многіх абавязковы кувель піва ці келіх віна, а на вуліцы на кожным кроку прадаецца піца і п'якельная сумесь пад назвай дзюнар (праснак, у які загортаваюць смажанае курынае філе, бульбу фры, агуркі, памідоры, цыбулю, салату і паліваюць усё часночным соусам). Пры гэтым большасць мясцовых дзяўчатносяць кароценькія спаднічкі і топы, дэманструючы ідэальныя фігуры, а ад хлопцаў уражанне, што яны нібыта і начуюць у трэнажорнай зале. Дарослыя жанчыны часта выглядаюць маладзейшымі за свой узрост. У чым сакрэт, я так і не зразумела. Можна, дапамагае мора, плаванне ў яким з дзяцінства замяняе любімыя фітнэсы і дыеты?

Што ж варта пакаштаваць падчас вулічнай прагулкі? Папершэе, «банічкі» — своеасаблівыя піражкі з начинкай. Цеста нечым нагадвае слоенае. У якасці начинкі могуць быць жоўты сыр, брынза, агуркі, вэндліна, розныя джэмы і канфіторы (у тым ліку і экзатычныя для нас: з інжыру ці пялёсткаў ружы). Кошт — ад 0,5 да 2 леваў (1 лев — крыху больш за 6 тысяч беларускіх рублёў).

Таксама вельмі смачныя булкі з дражджавога цеста. Пры жаданні можна набыць сабе смаката, якая толькі называецца булкай, а памерам яна з добры батон. Але калі думаецца, што яе хопіць надоўга, то памылкаецеся. З'ядаецца ў імгненне. Начынка для такіх булак — шакалад, мармелад і малочна-яечны крэм з ванілінам. У балгарскай кухні шмат турэцкіх элементаў, таму не здзіўляйцеся, калі вам прапа-

нуюць пахлаву. Гэта салодкі выроб з тонкага цеста, які перасыпаны слаямі здробленых арэхаў, прамочаны сокам ці паліты мёдам. Вельмі смачна і каштуе менш за 1 лев.

Добра вядомая нам «вулічная» ежа — гарачыя бліны з начинкай, «палачынікі» па-балгарску. Іх тут робяць, як і булкі, з вэндлінай, сырам, розным варэннем і брынзай, мёдам, арэхамі і шакаладам.

І, безумоўна, нельга не ўзгадаць пра дробную смажаную рыбку, «цацу», якую ядуць з півам, вараную кукурузу і марозіва, якое на вуліцах прадаецца на вагу. Яно, дарэчы, па нашых мерках дарагаватае — 18-20 тысяч беларускіх рублёў за некалькі шарыкаў у вафельным ражку. Безумоўна, варта пакаштаваць айран. Гэты кісламалочны напой цудоўна наталіе смагу.

У вулічных кіёсках прадаецца і нацыянальная балгарская прыправа пад назвай чубрыца. Менавіта яна надае цікавы смак балгарскаму мясным стравам і супам. Яе варта купіць, бо гэта цудоўны сувенір. Складаецца чубрыца з солі, сухой травы чаберу (не блытаць з чаборам, гэта зусім іншая расліна), чырвонага перцу, кукурузнай мукі, каландры і здробненых лісткаў мяты.

Беларуская мара

Пад канец адпачынку да болю захацелася бульбяной кашы. Такой, як робяць у нас, са смажанымі салам і цыбулькай. У Балгарыі бульбу ў асноўным гатуюць у фрыцюрніцы ці тушаць з мясам. Гаспадар кавярні, які

прымаў заказ, доўга не мог зразумець, што ж я прашу прынесці разам з кавалкам смажанай курыцы. Потым паглядзеў у мае галодныя вочы і моўчкі пайшоў на кухню. Праз пятыццаць хвілін мне прынеслі тое, што я прасіла: на талерцы дымілася тоўчаная бульбачка са смажанай цыбулькай і зяленівам. Праўда, без шкварак, але смачна было ўсё роўна. І вось тады я зразумела, што сэнс маёй беларускай мары быў зусім не ў бульбе, а ў стаўленні, якое я пабачыла. За бульбу, дарэчы, заплаціла, як за стандартную порцыю гарніру.

Уласнікі рэстаранаў у большасці сваёй стараюцца дагледзіць турыстам, як толькі можна. У некаторых месцах разам з нацыянальнымі стравамі прапануюць боршч, пельмені і «рускі салат», вядомы нам як «аліўе». Меню як мінімум на трох мовах: па-балгарску, па-англійску і па-руску, часам яшчэ і па-нямецку, а ў старым горадзе давалася пабачыць рэстаран, дзе меню і абслугоўванне пры жаданні кліента, можна быць на польскай мове.

З іншага боку, можна часам трапіць у сітуацыі, дзе законы логікі зусім не дзейнічаюць. У кавярні, куды мы часцей за ўсё хадзілі на абед, вакол пластыкавых сталаў стаялі неверагодна прыгожыя квінтэны кусты ў кадках. Але як смачна заўжды было есці Фаршыраваныя перцы ў Балгарыі гатуюць крыху па-іншаму: не з таматным соусам, а з малочным. Суп з бараніны вельмі хацелася паесці з чорным хлебам, але мясцовая кухня прадугледжвае толькі пшанічны ці тонкі прасна-

кі з часнаком... Зап'яканка з мяса і гародніны пад назвай «мусака», смажаныя на рашотцы кабачкі-цукіні з ёгуртавай падліўкай, шопская салата... І ўсе порцыі такога памеру, што можна смела замаўляць адну на дваіх. А аднойчы мы мелі неасцярожнасць зазірнуць у іншае месца. Там на шыльдзе ганарліва красаваліся чатыры зоркі, якія абяцалі адпаведны ўзровень як сэрвісу, так і смаку страў. Што ў выніку? Абрус у плямах і бульбяное пюрэ, якое аказалася зробленам з сухога паўфабрыката...

Брынза, ракія і настальгія

Прыдзірліва вывучаць кошту ў мяне не было асаблівай мэты, але, па агульным уражанні, у Балгарыі таннейшыя, чым у нас, аліўкавы аліўе, халва, арэхі, макаўкавы сок, кавуны. Мясца і малочныя прадукты — прыкладна на адным узроўні. Іншая справа, што не ўся любімая беларусамі ежа там знойдзецца. Напрыклад, не чакайце разнастайнасці тваражкоў і малочных дэсертаў.

Тварог у большасці супермаркетаў увогуле не прадаецца. Затое салёная брынза — у вялікай колькасці. Вы яе паспытаеце і ў якасці кампанента салату, і як дадатак да бульбы фры, і як самастойную страву. Спачатку балгарская брынза можа здацца надта салёнай на смак, але праз некалькі дзён салёнасць ужо ўспрымаецца як норма.

Калі ўжо закранулі тэму нацыянальнай балгарскай смакаты, то варта ўзгадаць і пра мясцовыя алкагольныя напоі, віно і ракію. У супермаркеце, напрыклад, бутэлка віна «Мавруд» (гэтак жа называецца адзін з самых старэйшых на зямлі гатункаў чырвонага вінаграду, з якога і робяць гэты напой) каштуе на нашы грошы 30 тысяч рублёў. Ракія, балгарская гарэлка, якая не мае горкага смаку, чамусьці каштуе нятанна. За маленькую бутэчку, дзе ракіі ўсяго 100 грамаў, мы аддалі каля 45 тысяч рублёў. Тут варта браць у разлік, што гэты напой — адзін з галоўных сувеніраў для турыстаў, таму, відаць, не

трэба здзіўляцца такой лічбе.

Склалася ўражанне, што ў балгарскіх супермаркетах рай для гаспадынь, якія не маюць шмат часу на прыгатаванне ежы. Праўда, я не разумею, як у прыморскім горадзе можна набываць замарожаныя мідыі, але сама бачыла, як адна жанчына паклапа іх у свой кошык.

Дарэчы, калі падчас адпачынку ў Нясебры вы раптам засумуеце па кефіры ці селядцу, вам не дадуць памерці ад настальгіі. Дастаткова адправіцца ў Бургас, які знаходзіцца за 30 кіламетраў. Набыць квіток на аўтобус каштуе 6 леваў у адзін бок. У горадзе ёсць крама пад назвай «Бярозка». У ёй вы знойдзецца ўсё звыклія нам прадукты: шакаладныя цукеркі, варане згущанае малако, смятану... Хіба што драпілкаў я там знайсці не змогла. Але ж у «Бярозцы» будзе гатовыя і да сур'ёзных выдаткаў: напрыклад, паўлітра кефіру там каштуе амаль 25 тысяч рублёў.

Ганна ГАРУСОВІЧ.
Фота аўтара.

Извещение о проведении 26 сентября 2013 года повторных торгов по продаже имущества, принадлежащего ОАО «МАЗ» – управляющая компания холдинга «БЕЛАВТОМАЗ»

Сведения о предмете торгов (продаваемом имуществе)			
Наименование, характеристики продаваемого имущества, сведения о земельном участке	Местонахождение предмета торгов	Начальная цена предмета торгов без НДС, бел. руб.	Размер задатка, бел. руб.
Незавершенное законсервированное «здание корпуса № 2» готовностью 58 процентов и общей площадью 20354,4 кв.м, инвентарный номер (регистр.) 700/U-83233; расположено на земельном участке с кадастровым номером 74010000002005878 площадью 4,2069 га	г. Могилев, ул. Крупской, 232	12 647 799 000	1 000 000 000

Продавец имущества – ОАО «МАЗ» – управляющая компания холдинга «БЕЛАВТОМАЗ», ул. Социалистическая, 2, 220021, г. Минск. Организатор торгов – УП «Минский городской центр недвижимости», ул. К. Маркса, 39, к. 10, 220030, г. Минск.

Торги проводятся в соответствии со ст.ст. 417, 418 Гражданского кодекса Республики Беларусь и порядком проведения аукциона по продаже имущества ОАО «МАЗ» – управляющая компания холдинга «БЕЛАВТОМАЗ», утвержденным организатором торгов.

К участию в торгах допускаются юридические и физические лица, заключившие соглашение с организатором торгов о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона, внесшие задаток, а также представившие организатору торгов в установленный срок следующие документы:

заявление на участие в аукционе (по форме, установленной организатором торгов); заявление об ознакомлении с документами, продаваемым имуществом, порядком проведения аукциона (по форме, установленной организатором торгов); копию свидетельства о регистрации (для юридических лиц и индивидуальных предпринимателей); копию устава (для юридических лиц); копию документа, подтверждающего внесение задатка (задатков); документы, подтверждающие полномочия представителя юридического (физического) лица; а также, при необходимости, иные документы в соответствии с порядком проведения аукциона.

Задаток перечисляется на расчетный счет УП «Минский городской центр недвижимости» № 3012104971019 в региональной дирекции № 700 ОАО «БПС-Сбербанк», г. Минск, код 153001369,

УНП 190398583.

Торги проходят в форме открытого аукциона на повышение начальной цены. Торги проводит аукционист, определенный организатором торгов. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов, а наивысшая цена (цена продажи) фиксируется в протоколе о результатах торгов и не включает НДС. В ходе торгов участники могут предлагать свою цену за продаваемое имущество в соответствии с порядком проведения аукциона.

Оплата стоимости приобретенного имущества с учетом НДС осуществляется победителем торгов (покупателем) в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи. По согласованию с продавцом возможна рассрочка платежа. Договор купли-продажи между продавцом и победителем торгов (покупателем) подписывается в течение 10 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Затраты на организацию и проведение аукциона возмещает победитель торгов (покупатель).

Торги проводятся **26 сентября 2013 года в 11.00** по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов. Прием документов, а также консультации по вопросам участия в торгах осуществляются с **16.09.2013 по 24.09.2013 включительно** в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 (по пятницам – до 16.45) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6.

Телефоны для справок:
(017) 327-48-36 – (УП «Минский городской центр недвижимости»);
(017) 217-21-03, (0222) 243-592 (ОАО «МАЗ» – управляющая компания холдинга «БЕЛАВТОМАЗ»).

Уважаемые акционеры ОАО «Пищевой комбинат «Веселово»

1 октября 2013 г. в 15.00 состоится внеочередное общее собрание акционеров ОАО «Пищевой комбинат «Веселово» по адресу: Минская область, Борисовский район, д. Веселово, ул. Заводская, 24 (актовый зал).

ПОВЕСТКА ДНЯ:

- О размере и сроке выплаты дивидендов за 2012 год.
- О размере и сроке выплаты дивидендов за I полугодие 2013 года.

Список участников собрания будет сформирован по состоянию реестра на 25 сентября 2013 г. Регистрация участников собрания будет проводиться с 14.00 до 14.45 по месту проведения собрания.

Для регистрации участникам собрания при себе необходимо иметь паспорт (для представителя акционера – паспорт и доверенность).

Справки по телефону (80177) 777741 УНП 690277551

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (организатор аукциона) по поручению Комиссии по работе с имуществом, обращенным в доход государства при Борисовском райисполкоме (продавец) проводит открытый аукцион по продаже недвижимого имущества в составе:

ЛОТ № 1: помещения буфета общей площадью 307,8 кв.м, расположенного на первом этаже административно-бытового корпуса ОАО «Борисовская швейная фабрика» по адресу: Минская область, Борисовский район, г. Борисов, ул. Рубена Ибаррури, д. 9/1-2. Начальная цена без НДС – 650 565 000 бел. руб.

ЛОТ № 2: административного помещения, общей площадью 170,5 кв.м, расположенного на первом этаже производственного корпуса ОАО «Борисовская швейная фабрика» по адресу: Минская область, Борисовский район, г. Борисов, ул. Рубена Ибаррури, д. 9/2-4. Начальная цена без НДС – 439 573 000 бел. руб.

Задаток 10% от начальной цены перечисляется на р/с № 3012108260016 в ЦБУ № 701 ОАО «БПС-Сбербанк», г. Минск, ул. Чкалова, 18/1, код 369, УНН 690324015, ОКПО 29250255, Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации». Оплата за объект производится в соответствии с действующим законодательством.

Порядок проведения аукциона и оформления участия в торгах оговорен в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.rlt.by.

Аукцион состоится **11.10.2013** в 12.00 по адресу: Минская обл., г. Борисов, ул. Чапаева, 6. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по **10.10.2013** до 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, д. 5, к. 324.

Тел.: (8017) 224 61 34, (8029) 102 21 17.

ОБЪЯВЛЕНИЕ О ТОРГАХ

Наименование (описание) имущества и его стоимость	На торги выставляется имущество ОАО «Глубокская птицефабрика»:		Местонахождение (адрес) имущества	Открытое акционерное общество «Глубокская птицефабрика» (Глубокский р-н, д. Марцебылино)
	1 ЛОТ – Автомобиль МАЗ 54328 (без полуприцепа), инв. № 002020, 1992 г.в. – стоимостью 55026400 рублей.		Информация об имеющихся обременениях имущества	Обременений не имеется
	2 ЛОТ – Автомобиль ЗИЛ 474100, инв. № 002030, 1999 г.в. – стоимостью 15200000 рублей.		Место (адрес), дата и время проведения торгов	Витебская обл., г. Витебск, ул. Правды, 32, каб. 322, 11 октября 2013 года в 11 часов 00 минут
	3 ЛОТ – Автомобиль САЗ 3507, инв. № 001449, 1991 г.в. – стоимостью 12461600 рублей.		Справочная информация об организаторе торгов	Хозяйственный суд Витебской области 210101, г.Витебск, ул. Правды, д. 32, каб. 322 http://court.gov.by/vitebsk/ Судебный исполнитель Новолоцкий Виктор Валерьевич, тел.: 8 (0212) 49-13-44, +375(44) 744-63-00 Старший судебный исполнитель Зуев Михаил Евгеньевич, тел. (80212) 49-13-40
4 ЛОТ – Автомобиль КАМАЗ 5320, инв. № 2, 1992 г.в. – стоимостью 34116800 рублей.		Условия и порядок проведения торгов	Лицо, желающее принять участие в торгах, до начала торгов обязано: 1. Подать письменную заявку на участие в торгах и дать подписку об отсутствии препятствий для приобретения имущества, предусмотренных законодательством. 2. Внести задаток в размере 10 процентов от стоимости имущества (по каждому лоту) на депозитный счет хозяйственного суда Витебской области № 3642903002094 в филиале № 200 – Витебское областное управление ОАО «АСБ Беларусбанк», код банка 635, УНН 300007670 не позднее 10 часов 30 минут 11.10.2013 года. В соответствии с частью 3 статьи 401 Хозяйственного процессуального кодекса Республики Беларусь возмещение затрат на организацию и проведение торгов осуществляется покупателем имущества.	
5 ЛОТ – Автомобиль УАЗ 3303, инв. № 7, 1991 г.в. – стоимостью 10476000 рублей.				
6 ЛОТ – Автомобиль ГАЗ 3110, инв. № 8, 2001 г.в. – стоимостью 17956800 рублей.				
7 ЛОТ – Автомобиль Богдан 2310, инв. № 12, 2010 г.в. – стоимостью 17265600 рублей.				
8 ЛОТ – Эскаватор ЮМЗ 2621, инв. № 9, 1991 г.в. – стоимостью 20416800 рублей.				
9 ЛОТ – Станок токарный 16К20, инв. № 10 – стоимостью 41198400 рублей.				
10 ЛОТ – Компрессор Remeza, инв. № 11 – стоимостью 576000 рублей.				
11 ЛОТ – Молот ковочный МА 4124, инв. № 12 – стоимостью 20873600 рублей.				
Более подробную информацию можно получить на сайте Высшего Хозяйственного Суда Республики Беларусь http://court.gov.by/online-help/executive/disposition/upcoming-auction/Vitebsk/				
Собственник (владелец) имущества	Открытое акционерное общество «Глубокская птицефабрика» (Глубокский р-н, д. Марцебылино)			

SEX-БАЛАСЫ

3 жыцця «галубкоў»

Калі гаварыць пра цёплую пару года, вядома, лепш займацца гэтым недзе на лузе, каля рэчкі... Галоўнае, каб авадні з камарамі не дапякалі. Вельмі падыходзіць таксама ціхая лясная сцэжка... Праўда, калі займацца працэсам павольна або ў высокай траве, ёсць рызыка якога кляшча падчапіць. Стары вясковы парк — увогуле ідэальны варыянт: і прахалода табе пад кронамі вялікіх векавых дрэў, і людзей, як правіла, няма... Не, можна, вядома і на алею гарадскога парку выбрацца, асабліва калі хочацца экстрэму, увечары (Як у тым анекдотце: «Шахматыст быў з дзяўчынай у парку, і на іх напалі хуліганы. Ацаніўшы абстаноўку, ён вырашыў ахвяраваць каралевай»)... Некаторыя рызыкуюць «засвяціцца» недзе ў двары дома, але такіх няшмат, маўляў, што за «дзіцячы сад». Цэнтральны праспект, крамы, метро — вось што сапраўды забяспечвае адрэналін, казыча нервы табе і навакольным! Галоўнае, каб людзей побач было паболей, каб увагі — з усіх бакоў!..

Не ведаю, пра што падумалі вы, але я пра чарговую тэму «Баласай» — шпацыр закаханых і ўвогуле пра парачкі. Ну, тыя, што ходзяць, узяўшыся за рукі. З боку паглядзець — чыста галубкі. Праўда, тут я, на жаль, не ў сэнсе — «птушкі міру», а зусім нават наадварот. Вы ж ведаеце, за што камунальнікі не любяць галубоў-птушак? Вось і мы пагаворым прыкладна пра тое ж, толькі датычна людзей. Пра тых, што робяць усё падкрэслена дэманстратыўна, на публіку. Каб было больш зразумела, пра што гаворка, можна, напрыклад, прыгадаць пару Джыгурда—Анісіна. Галоўны «вяхір» у гэтым тандэме, вядома, Джыгурда, але і жонка «запальвае». Дастаткова прыгадаць хаця б выкладзены ў інтэрнэце відэаролік яе родаў. Карацей кажучы, калі ведаць усе іх «прыгоды», застаецца толькі прыгадаць анекдот: «Калі бачу ў парках на лаўках выразаня імяны закаханых, гэта не падаецца мілым. Мне трывожыць пытанне: навошта людзі на спатканне бяруць нож?» Але гэта «птушкі» высокага палёту: яны калі і ўплываюць неяк на нас, дык хіба толькі з экрану тэлевізараў. Тут усё проста — выключыць і не глядзі. Аднак такіх «галубоў» хапае і ў нашым штодзённым жыцці, і вось іх ужо часам бывае абмінуць...

Фота Марыны БЕГУНЮКОВА.

Раней, калі хто памятае са старэйшага пакалення, з дзяўчатамі «хадзілі». «Ты з кім цяпер ходзіш?» Хадзілі на шпацыры ў прамым сэнсе слоў, нават не заўсёды пад ручку. Але і гэтага магло быць дастаткова, каб сябры, родныя гэтую пару «пажанілі». А ўжо калі заўважылі, што хлопец з дзяўчынай недзе, узяўшыся за рукі, прайшліся... «Хадзілі» неяк сарамліва, па магчымасці не навідавоку. Ні даць ні ўзяць — галубкі!

Раней, калі хто памятае са старэйшага пакалення, з дзяўчатамі «хадзілі». «Ты з кім цяпер ходзіш?» Хадзілі на шпацыры ў прамым сэнсе слоў, нават не заўсёды пад ручку. Але і гэтага магло быць дастаткова, каб сябры, родныя гэтую пару «пажанілі».

А што цяпер? Памятаеце анекдот? «Два ёлупні, паглядзеўшы стужку «300 спартацаў», паўгадзіны стрымлівалі натоўп людзей на эскалатары ў метро». Дык вось, ролю гэтых персанажы ў жыцці часта займаюць парачкі закаханых. І вы ж неаднойчы бачылі, так? Павольна выйці з вагона, гэтак жа разам (абавязкова!) прайсціся праз два турнікеты, прыгожа ў гэты момант узмахнуўшы счэпленымі рукамі... І нічога, што ззаду натоўп «зламаў» крок, уткнуўшыся ў спіны «галубкоў», а паперадзе на дзясятка метраў ужо даўно нікога няма. Няхай увесь свет пачакае — каханне ідзе! Гэта пры тым, што ў таго «каханья» яшчэ, як той казаў, малако на вуснах не абсохла. Такія вось гульні ў дарослых. Даволі часта, на жаль, вульгарныя...

Школьніца, гераіня амерыканскай моладзевай камедыі «Першы раз» (так, так, вы ўсё правільна зразумелі) якраз пра тое гаворыць сваім хлопцу: «Ведаеш, я не танцюю, я не танцюю, я не абдымаюся і не цалуюся пры ўсіх. Мне ад гэтага ванітуе. Гэта ж ідыятызм. Стануць пасярод гандлёвага цэнтры — і давай пры ўсіх лізацца. Фу!»...

Калега вельмі трапна заўважыла пра пачатак новага навучальнага года: «На вуліцах з'явілася шмат маладзенькіх дзяўчат. Першакурснік адразу можна пазнаць па новых туфлях і басаножках». Гэта значыць, што, не паспееш азірнуцца, як у горадзе з'явіцца новая колькасць парачак... Як паказвае досвед, не ва ўсіх з іх адносіны захаваюцца надоўга. Што, у прыныце, натуральна: у такім узросце не кожны малады чалавек гатовы да сур'ёзных стасункаў. Пахадзіць пад ручку — самы просты вонкавы спосаб паказаць сваю самастойнасць і даросласць. Насамрэч многія яшчэ знаходзяцца ў палоне юнацкіх летуценняў. Як казаў галоўны герой згаданай моладзевай камедыі: «Секс... Вось што я ведаю пра яго... Секс лепшы, пакуль яго яшчэ не было. Таму што, пакуль яго яшчэ не было, секс — гэта мара, вакол якой круціцца ўвесь твой свет. А пасля... А пасля гэта толькі секс...»

Як бы там ні было — гэта цудоўны час у жыцці, які ніколі ўжо не паўтарыцца. Калі ўсё ўпершыню. Калі ўсё прыгожа і ідзе ад сэрца. Лёгка дотык рук, вуснаў... Не напакіза, каб не спужаць тое, што нараджаецца...

У канцы стужкі дзяўчына, не стрымаўшыся, на вачах ва ўсёй школы кідаецца ў абдымкі да маладога чалавека і цалуецца з ім. Таму што да яе прыходзіць сапраўднае пачуццё... Галубкі сустраліся. Глядач змавае слёзы. Хэпі энд.

Кастусь ХАЦЕЛАЎ-ЗМАГЕЛАЎ.

«...КАБ МОДНЫЯ ТЭНДЭНЦЫ СПАЛУЧАЛІСЯ З ВАШЫМ КАМФОРТАМ»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

— Ці адрозніваецца падыход да кліента ў залежнасці ад яго ўзросту?

— Калі працуеш з дзецьмі, то тут выбар касцюма і яго бачанне залежыць ад пастаноўкі будучага нумара. Калі ёсць песня, пад якую ўсё робіцца, то сцэнічнае ўбранне абмяркоўваем з харэографам, кіраўніком юных артыстаў. З дарослымі працэс нечым падобны. Мне вельмі важна спачатку пазнаёміцца з кліентам і зразумець яго жаданні. Напрыклад, прафесійны занятак заўсёды накладвае на чалавека свой адбітак. Улічваецца і тое, для якой нагоды патрэбны рэчы. Калі гаворка ідзе пра вячэрнюю сукенку, то мае значэнне фармат мерапрыемства. Акрамя гэтага, улічваецца тып фігуры, колер, каб адзенне магло выйгрышна глядзецца на сваёй гаспадыні. Калі мы з кліентам ужо вызначыліся з эскізам, то едзем у краму і шукаем патрэбныя матэрыялы для пашыву.

— Колькі вам патрэбна часу, каб пашыць вячэрнюю сукенку?

— Бывае, што ўбор шыецца вельмі хутка. Калі трэба зрабіць тэрмінова, то магу і за дзень пашыць. Але ў такім выпадку павінны быць вызначаны рамкі — што будзе на выхадзе. Добра, калі даецца больш свабоды для творчасці, але тады на пашыў можа спатрэбіцца каля месяца.

— Паралельна працуеце над стварэннем новых калекцый?

— Новую калекцыю я абавязкова «адшываю» кожны паўгода. За два-тры месяцы да пачатку працы над ёй пачынаю думаць над канцэпцыяй, над тым, дзе буду яе выстаўляць. Зараз вось у кастрычніку плануем паказ. Бывае, што адна калекцыя прадаецца за тыдзень, а з іншай ёсць магчымасць выстаўляцца на розных мерапрыемствах.

Калі праглядаеш калекцыі іншых дызайнераў, то ў падсвядомасці нешта застаецца, узнікае рызыка паўтарыцца, а я не люблю капіравання. Хочацца развіваць уласнае бачанне.

— Ці ўнікаюць думкі выйсці на маштабную вытворчасць?

— Я працую адна, таму нялёгка справіцца з усімі нагрукімі. Думкі пра маштабную вытворчасць узнікаюць, але пакуль што я бачу іх рэалізацыю ў тым, каб «адшываць» асобныя часткі мадэляў, а потым збіраць іх у канчатковы прадукт. Сваё значэнне мае і наяўнасць стартавага капіталу, тады можна думаць пра пашырэнне вытворчасці.

— Дызайн адзення мае шматгадовую гісторыю. Як, на ваш погляд, не згубіць сваёй «фішкі» і разам з тым самаўдасканаліцца ў гэтай сферы?

— Павінна прысутнічаць разнастайнасць, жаданне здзіўляць кожны раз. У некаторых дызайнераў ёсць «фішка», і яны паўтараюць яе ўвесь час, але яна ўжо не дае першапачатковага эфекту. Ты ідзеш на новы паказ, аднак нічога новага не бачыш. У мяне не бывае дзвюх аднолькавых сукенак. Нават пры выкарыстанні аднолькавай тканіны мадэлі будуць рознымі. Звычайна ў паказе ўдзельнічаюць каля 35 мадэляў, і кожную з іх я распрацоўваю пад розныя фігуры і тыпажы.

— Канкурэнтаздольнасць сярод дызайнераў... У чым яна праяўляецца?

Правільны пасыл

НЕ ТРЭБА НАС ПУЖАЦЬ

Маладыя людзі лепш засвойваюць інфармацыю пра патэнцыяльную небяспеку, калі ім паведамляюць аб плюсах адмовы ад шкодных дзеянняў, а не пужаюць жудаснымі наступствамі, сцвярджаюць брытанскія навукоўцы. Іх праца была апублікавана ў часопісе Proceedings of the National Academy of Sciences.

У ходзе эксперымента даследчыкі пераканаліся, што звесткі з негатывным падтэкстам засвойваліся маладымі людзьмі горш і не ўплывалі на прыняцце рашэнняў, што, як правіла, уласціва для дарослых людзей, якія ўзважваюць усе «за» і «супраць» і ацэньваюць магчымая адмоўныя наступствы сваіх дзеянняў. У той жа час

— Быць канкурэнтаздольным для дызайнера — значыць адпавядаць пэўнаму ўзроўню. На мой погляд, ён вызначаецца тым, што павінна прысутнічаць цяжкае і імкненне пераадолець уласныя памылкі. Галоўнае — не спыняцца, калі сёння ў цябе нешта не атрымалася. Не апускаць рук, самаўдасканаліцца і шукаць свайго кліента, якому будзе падабацца створанае вамі.

— Вы вылучаеце для сябе кагосьці з калег?

— Казаць, што нехта з іх мяне натхняе, не буду, бо ў нас з імі розныя падыходы да творчасці. Ёсць тыя, чые працы мне падабаюцца, і гэтыя людзі выклікаюць у мяне павагу. Сярод іх нашы беларускія дызайнеры Юлія Латушкіна, сёстры Парфяновіч, з сусветных — Како Шанэль. Але калі праглядаеш калекцыі іншых дызайнераў, то ў падсвядомасці нешта застаецца, узнікае рызыка паўтарыцца, а я не люблю капіравання. Хочацца развіваць уласнае бачанне.

— Стыль — гэта самавыяўленне і адпаведнасць модным тэндэнцыям. Што параілі б тым, хто знаходзіцца ў пошуку на гэтым шляху?

— Павінен быць мікс. Не варта ігнараваць тэндэнцыі, на якія звяртаюць увагу прафесіяналы. Але галоўнае, каб актуальныя тэндэнцыі спалучаліся з вашым камфортам. Добра адчуваеш сябе, як правіла, тады, калі адзенне сядзіць па фігуры. Таму трэба шукаць і эксперыментавать да той пары, пакуль не знойдзеш сваё. Нават базавыя рэчы ў гардеробе — яны розныя для кожнага чалавека. У людзей яшчэ не да канца выхавана патрэба выяўляць сябе ў адзенні, бо не кожны мае магчымасць апранацца так, як хочацца. Людзі вымушаны думаць не пра тое, як «прэзентаваць» сябе, а перш за ўсё пра тое, як пракарміць сям'ю. Таму і адсутнічае пошук уласнага стылю...

Алена ДРАПКО.

рэспандэнты ўсіх узростаў аднолькава добра засвойвалі звесткі з пазітыўным пасылам.

Гэтым, на думку даследчыкаў, можна патлумачыць невысокую эфектыўнасць кампаній, арыентаваных на моладзь, якія папярэджаюць пра небяспеку неакуратнага ваджэння аўтамабіля, неабароненага сексу або спажывання наркатыкаў і алкаголю.

На думку навукоўцаў, нізкі эфект жahlівых карцінак на пачках цыгарэт у асяроддзі маладых курцоў тлумачыцца асаблівым унутраным «фільтрам», праз які юнакі і дзяўчаты прапускаюць інфармацыю. Такім чынам аўтары даследавання прыйшлі да высновы, што акцэнт на выгадзе разумных і асцярожных паводзін можа аказаць значна большы ўплыў на моладзь.

Надзея НІКАЛАЕВА.

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ №12
ад 19 лютага 2009 года выдадзена

Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.
Заснавальнікі газеты — установа «Рэдакцыя газеты «Звязда»;
грамадскае аб'яднанне «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі».

Галоўны рэдактар
КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

Адказны за выпуск — намеснік галоўнага рэдактара Наталля КАРПЕНКА.

Адрас рэдакцыі:
220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А.

Кантактны тэлефон: 292 44 12.
e-mail: posts@tut.by; info@zvuzda.minsk.by

Газета адрэдагавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку».

ЛД №02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013,
г. Мінск, пр. Незалежнасці, 79.

Тыраж 22.808.
Нумар падпісаны ў 19.30 11.09.2013 г.

■ Крытыка на шпільцы

ПАРТРЭТЫ Ў ПРАМЯНЯХ НОЧЫ

Сярод літаратуразнаўцаў здаўна распаўсюджана думка, што адмоўныя персанажы атрымліваюцца ў пісьменнікаў значна лепш, чым станоўчыя... Таму здзівілася, працягаўшы наступную анатацыю: «Кніга «Імёны» з'яўляецца ў нейкім сэнсе антыподам папярэдняй кнізе Глобуса «сУчаснікі», бо замест гратэскных герояў у факцыях тут старанна выпісаны ўрачыстыя партрэты вядомых людзей».

Як ні круці, але пісьменнік Адам Глобус — вядомы майстар літаратурных шаржаў. Нават самыя светлыя людзі ў яго атрымліваюцца з чарвяточынкай, хаця б таму, што іх выявы знаходзяцца пад адной вокладкай з тымі, хто далёкі ад дасканаласці. Таму цалкам заканамерна з майго боку было сумнявацца ў тым, што такі чалавек, як Глобус, здатны стварыць «парадных партрэт».

Але сумневы мае былі абсалютна дарэзнымі. Праўда, да з'яўленых самім аўтарам у адным з інтэрв'ю «станоўчых герояў» героі Глобуса ўсё ж не дацягвалі, аднак смерць большасці насельнікаў гэтай кнігі, безумоўна, дадала іх постацям сур'ёзу і ўрачыстасці. Больш за тое, я не пабаюся сцвярджаць, што, нягледзячы на наўнасць у кні-

зе некалькіх эсэ пра яшчэ жывых людзей («АЛЕГ. Словы пра выкладчыка Алега Хадыку», «ГЕН. Словы пра мастака Гену Хацкевіча-Мінскага»), галоўнай герайнай у кнізе ўсё ж з'яўляецца Смерць.

Менавіта яна выбірае ракурс, з якога пісьменнік распавядае пра тых, каго ведаў.

Натуральна, пры жыцці Караткевіча ніхто б не стаў пісаць пра яго запойнае п'янства, пра спробу самагубства і розныя іншыя рэчы, якія не цягнуць на «ўрачысты партрэт» і наогул не ў нацыянальнай традыцыі ўспамінаў пра класікаў. Але трэба прызнаць, што класік беларускага неарамантызму, які караскаецца па лесвіцы на ўсіх чатырох канечнасцях, хоць і далёкі ад «параду», але і агіды не выклікае. Наадварот, ён сімпатычны якраз сваёй прыземленай чалавечнасцю.

Усё, напісанае пра Караткевіча Глобусам, чытаецца проста на адным дыханні — бо тут і асабісты кантакт, і спачуванне, і веданне пісьменніцкага асяродку: сяброў, суседзяў, сям'і. І, безумоўна, гэта цікава як адлюстраванне проста ўнікальнага збегу абставін. Бо каму з нас давялося жыць з класікам у адным пад'ездзе, ды яшчэ і ў розныя часы, ды яшчэ і ў розных дамах? Уражвае, што Уладзімір Караткевіч, яшчэ не ведаючы пра тое,

што суседскі хлопчык Валодзя Адамчык вырасце ў пісьменніка Адама Глобуса, папрасіў напісаць пра сябе праўду... Здаецца, яго малады сусед выканаў просьбу проста выдатна, хоць, вядома, чытачы не былі б супраць, каб гэтыя ўспаміны былі больш разгорнутымі. Усё ж асабістае жыццё пісьменнікаў — матэрыял малавядомы, таму для разумення некаторых момантаў не зашкодзіў бы каментар.

Папрасіла аўтара напісаць пра сябе і мастачка Людэ Русава. У эсэ пра яе — зусім іншая танальнасць, чым у апавядзе пра Караткевіча. Гэта ўжо не столькі ўспамін, колькі поўны трагічнага пафасу роздум над лёсам маргінальных мастацтваў. Глобус паказвае Русаву як чалавека, якога не цікавіла жыццё без мастацтва і па-за мастацтвам. Нават смерць ёй бачылася творчым здзяйсненнем... Аднак жыццё і творчасць не заўсёды супадаюць з нашымі ўяўленнямі пра іх. «Таму жыццё Людэ Русавай часцікам выглядала бязглыздым, недарэчным, выглядала пластылінавай цацкай. Нібыта яна паспрабавала падукацца з багамі, паспрабавала з тлену вылепіць форму і ўдыхнуць у штучна вылепленнае цела жывую пульсаванне. Не атрымалася! Пластылін застаўся сабачым тлушчам».

Нягледзячы на тое, што ўсе тво-

ры ў кнізе так ці інакш аб'яднаныя тэмай смерці, у эсэ «Анатоль. Словы пра паэта Анатоля Сыса» яна становіцца да ўсяго сюжэтабудуначым стрыжнем. Гэтыя «Словы...» уяўляюць з сябе калаж, знітаваны з некалькіх рознаўзроўневых твораў: кароткіхказака, некралогі, верша... Першы тэкст у ім напісаны хутчэй па законах апавядання, чым па законах успамінаў. Падзеі ў ім пачынаюць разгортвацца за некалькі дзён да смерці паэта. Твор мае дзве паралельныя лініі, якія ўвесь час перасякаюцца — у адной памірае паэт Сус, у другой — у інтэрнэце з'яўляецца лжывая абвестка пра смерць жонкі Глобуса. Пасыл гэтага твора, на мой погляд, палягае ў канстатацыі містычнага ўяўлення пра тое, што смерць людзей геніяльных, апантаных творчасцю, мае адмысловую якасць — цягнуць за сабой іншыя смерці, прынамсі, у адным асобна ўзятым асяродку. Відавочна, што матэрыялам для гэтага твора сталі рэальныя дзённікі пісьменніка, бо падзеі ў ім згадваюцца літаральна не па днях, а па гадзінах і хвілінах, што дадае твору эфект праўдзівасці, непасрэднага судачынення.

Больш пазітыўнымі ўяўляюцца эсэ пра людзей, якіх з поўным правам можна назваць Настаўнікамі, але ўкладаючы ў сэнс гэтага слова

рознае змест. «САШ. Словы пра таварыша майго, школьнага настаўніка біялогіі — Аляксандра Карпейчыка», «АЛЬГЕРД. Словы пра мастака і настаўніка Алягера Малішэўскага», «АЛЕГ. Словы пра выкладчыка Алега Хадыку». Творы паказваюць абсалютна розныя чалавечыя характары, абсалютна розныя педагогічны здольнасці і падыходы... Здаецца, гэтыя постаці аб'ядноўвае толькі асоба аўтара і яго жаданне зафіксаваць адыходзячую пароду беларускіх інтэлектуалаў.

Каб у кнігі быў іншы змест, то варта было б асобна спыніцца на вокладцы — лаканічнай, чорна-шэрай з жоўтым. «Як пахавальны аўтобус», — казалі мы ў дзяцінстве пра такое колераспалучэнне... Але сур'ёзнасць і мемарыяльны характар кнігі ў нейкім плане гэта апраўдваюць, таму абмяжуюся правакацыйнай прапановай наклеіваць на вокладку што-небудзь. Усё ж не кожны з нас здатны настолькі пагружацца ў эстэтыку смерці.

Тым больш што ў кнізе хапае і сапраўды забавных старонак беларускай літаратурнай гісторыі.

Ганна КІСЛІЦЫНА

ЗЯЛЁНЫЯ АБОРОНЦЫ

Расліны-аборонцы не толькі адпужваюць шкоднікаў (піжма, палын, чаромха, аксаміткі), але і часткова замяняюць хімічныя прэпараты, цалкам захоўваючы карысную фаўну ў садзе.

Расліны ці рэчывы, якія адпужваюць шкоднікаў (рэпеленты), часта аказваюць неацэнную дапамогу:

- аксаміткі чысцяць глебу ад нематод, і таму лічацца лепшым папярэднікам перад пасадкай суніц;
- завялае лісце і сёблы хрызантэмы, закапаная ў глебу, адпужваюць мядзведка;
- фасоль, бабы, гарох адпужваюць драцянікаў (лічынак жукоў-шчаўкуноў);
- на ўчастках, дзе пасеяны бабы, не селяцца краты;
- фітанцыды (лятучыя араматычныя рэчывы), якія вылучае кроп, адпужваюць некаторых шкоднікаў. Акрамя таго, кроп, які цвіце, і іншыя парасонавыя прывабляюць мух-журчалак і наезнікаў, лічынкі якіх паразітуюць на шкодніках. Лічынкі мух-журчалак асабліва пражэрлівыя і нішчаць галіц, цыкадак (пераносчыкаў вірусных хвароб), шчытовак, тлей, кляшчоў і маладых вусеняў;
- цыбуля-батун і цыбуля-парэй, пасаджаныя ў радках паміж кустоў суніц, парэчак, руж, адпужваюць даўганосікаў, кляшчоў, драцянікаў, змяншаюць пашкоджанасць раслін мучністай расой, шэрай гніллю;
- пасеяная на ўчастку, асабліва ў прыствольных кругах пладовых дрэў, каляндр (кінза) адпужвае шкоднікаў і абараняе ружы ад тлі. Высушаныя сёблы і насенне гэтай расліны, раскладзеныя ў скляпах, гумнах, адрынах, хатах, адпужваюць мышэй і макрыц.

Нямецкія садоўнікі лічаць, што лепшай раслінай для каліястольных кругоў пладовых дрэў і ягадных кустоў з'яўляецца настурка (2-3 расліны на кв.м). Яе пакідаюць на кветкі і насенне, якія выкарыстоўваюць у ежу для прыгатавання салат. Узімку расліны адміраюць, але іх карані прывабляюць дажджавых чарвякоў. Акрамя таго, настуркі асабліва рэкамендуецца саджаць пад яблынямі для адпужвання зялёнай тлі.

Гэтыя аднагадовыя кветкавыя расліны часцей за іншыя сустракаюцца як у гарадскіх скверах, так і ў садах аматараў. Многія вырошчваюць іх на балконах і падаконах. Усе ведаюць гэтыя духмяныя прыгожыя кветкі разнастайнай афарбоўкі — ад лімонна-жоўтага да карычневага колеру.

Аksamіткі вырошчваюць як дэкаратыўную, лекавую, вострую, інсектыцыдную і супрацьрэўматоідную расліну. У Мексіцы і Афрыцы з дапамогай аксамітак людзі абараняюць сваё жыллё ад назойлівых мух.

Яркія кветкі аксамітак, як і лісце, сапраўды валодаюць спецыфічным, крыху рэзкім пахам дзякуючы вялікай колькасці фітанцыдаў. З травы гэтых раслін рыхтуюць настоі і адвары для барацьбы са шкоднікамі. Дзякуючы свайму моцнаму водару аксаміткі распужваюць шматлікіх шкоднікаў. Іх трэба саджаць на плантацыях суніц, побач з іншымі кветкамі і агароднінай, асабліва каля астраў. Аksamіт-

БРУЖМЕЛЬ — РАННЯЯ ЯГАДА

Самая прывабная ўласцівасць брумелю заключаецца ў тым, што спець першыя ягады пачынаюць, абганяючы суніцы садовыя на 2-3 тыдні і з'яўляючыся, такім чынам, першымі ягадамі нашага саду.

Расліна гэтая не патрабавальная, не мае патрэбы ў рэгулярным абразанні і ўзбагачанай глебе. Праўда, для вялікага аб'ёму хатніх нарыхтовак падыходзіць мала, бо паспяванне пладоў адбываецца нераўнамерна і расцягнута да канца ліпеня, а спелыя ягады маюць уласцівасць ападаць з куста. Колькасцю вітаміну С з гэтымі ягадамі могуць паспрачацца хіба толькі чорныя парэчкі. Акрамя таго, у ягадах брумелю змяшчаецца вялікая колькасць такіх мікраэлементаў, як ёд, марганец і медзь.

Брумель уяўляе сабой прамарослы моцна разгалінаваны куст вышыняй да 2 м з бурай карой, якая лупіцца, і апушанымі даўгаватымі лісточкамі. Ужо ў пачатку мая на кустах з'яўляюцца прыгожыя жоўтыя кветкі, якія прывабляюць сватым водарам насякомых. Цвіценне расцягнута па часе на цэлы месяц, што дазваляе асноўнай масе кветак пазбегнуць пашкоджання замаразкамі і забяспечвае штогадовы стабільны ўраджай. Ягады — цёмна-фіялетаваы з шызым налётам — маюць густы сок, які фарбуе, чым нагадваюць чарніцы, аднак памеры і форма іх на кусце розныя (як правіла, форма прадаўгаватая). Смак ягад кісла-салодкі, залежыць ад ступені спеласці.

Для вырошчвання брумелю больш за ўсё падыходзяць лёгкія глебы без застою вады, асветленыя або трохі зацененыя месцы, абароненыя ад ветру. Кусты брумелю высаджваюць восенню на адлегласці не менш за 2 метры адзін ад аднаго ў ямы дыяметрам і глыбінёй 50 см. Пасля пасадкі расліны неабходна добра паліць і замульчыраваць перагноем.

Догляд кустоў заключаецца ў замульчаванні глебы восенню (для прадукілення прамярзання паверхневых каранёў) і абразанні сухіх і паламаных галін. Для забяспячэння высокага ўраджаю штогод ранняй вясной пад куст варта ўносіць кампост.

АКСАМІТКІ

кі, пасаджаныя паміж суніцамі, ратуюць іх ад нематоды, а каліпусту засцерагаюць ад пашкоджання капуснай мухай.

Улетку можна абарваць некалькі зялёных парасткаў і лісты з куста адной аксаміткі, здрабіць і неглыбока закапаць вакол кустоў суніц і астраў. А лепш інсектыцыдныя расліны нарыхтоўваць у запас. Для гэтага іх сушаць у цені на скрызьяку і пры з'яўленні шкоднікаў гатуюць з іх растворы па рэцэптах. Так, і адцвілыя кусты аксамітак можна здрабіць і высушыць. І ўжо ўвесну, на наступны год, неглыбока закапаць у глебу вакол раслін. Гэта ўзбагаціць глебу і адгониць шкоднікаў.

Аksamіткі выкарыстоўваюцца для барацьбы з тлей: 0,5 вядра здробненых раслін заліваюць 10 л цёплай вады і настоіваюць 2 дні.

Для абароны суніц ад малінава-сунічнага даўганосіка і малінавага жука рэкамендуецца настой з палыну, аксамітак і часнаку, а ад сунічнага кляшча ў перыяд бутанізацыі — з піжмы, аксамітак і часнаку. Для апырскавання маліны выкарыстоўваюць настой піжмы, аксамітак і часнаку на пачатку распускавання пупышак 2 разы з інтэрвалам 10-12 дзён. У чэрвені-ліпені апырскаюць ад малінавага жука настоем палыну, аксамітак і часнаку.

Шаноўны Васіль Еўдакімавіч КОВАЛЬ!

Вось і напаткаў Вас зала-ты юбілей на шырокай дарозе жыцця. Віншуючы з 50-годдзем з дня нараджэння, жадаем Вам, ва-шай сям'і і родзічам светлага зямнога шчасця, здзяйснення запаветных мар, мірнага неба над галавой! Працуючы з 1999 года ў КУП «Міжлескае», Вы шмат зрабілі для ўмацавання эканомікі і сацыяльнага развіцця роднага сельгаспрадпрыемства, дабрабыту тутэйшых вяскоўцаў, упарадкавання жыцця палешукоў на тэрыторыях, забруджаных аварыяй на Чарнобыльскай АЭС. Моцнага вам здароўя да наступных юбілейў, ранейшага аптымізму і невычэрпнай энергіі ў працы на карысць Рэспублікі Беларусь, шчодрога даўгалецця!

Упраўленне с/г Лунінецкага райвыканкама; райкам прафсаюза работнікаў АПК; Лунінецкі райагпрапрамасаюз.
УНП 201016409.

Ад Вялуты да Міжлесся — падаць рукой, а таму не магу не павіншаваць кіраўніка суседняга КУПа **Васіля Еўдакімавіча КОВАЛЯ з 50-годдзем.** Залаты юбілей — гэта вышняя, з усіх бакоў ярка асветленая сонцам. Дык няхай яна, шаноўны Васіль Еўдакімавіч, будзе такой яшчэ доўга для вас і для людзей, з якімі працуеце побач у нялёгкіх умовах. Разам з нашымі вяскоўцамі, якія таксама пацярпелі ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС, жадаю ранейшага працалюбства, мужнасці і важкіх вынікаў ад працы на роднай ніве, трывалага здароўя і ўпэўненых крокаў да наступных юбілейў!

З павагай, Сяргей Міхайлавіч НАВАРЫЧ, старшыня праўлення СВК «Вялута».
УНП 200172895.

Колькі дубоў — столькі гадоў?! Віншую свайго калегу **Васіля Еўдакімавіча КОВАЛЯ** (КУП «Міжлескае») **з 50-годдзем.** Думаю, што і гэтыя некалькі сціпых радкоў найлепшых пажаданняў будуць дарэчы ў дзень юбілею. Жадаю пражыць столькі гадоў, колькі, паважаны Васіль Еўдакімавіч, з гэтай нагоды кінецца ў глебу жалудоў. Мой сёння тост — за Вашы маладыя дубкі на ўраджайнай зямлі Палесся, за дабрабыт вяскоўцаў, за іх здароўе!

З павагай, Алег Аляксандравіч БАГУК, старшыня СВК «Дзятлавіцкі» Лунінецкага раёна.
УНП 200173082.

ЦЯПЛО ЖЫЦЦЯ

Уладзімір Ліпскі — уважлівы да жыцця пісьменнік, публіцыст, які тонка ўзіраецца і ў наваколле, і ў сваю ўласную душу. Відаць, гэтымі памкненнямі і выкліканы яго назіранні «жнівеньскага характару». І хаця выходзяць гэтыя старонкі з пісьменніцкага дзённіка ўжо ў верасні, усё ж яны перадаюць настрой лета, нагадваюць пра сонейка, праменьчыкі якога радуецца нас і сёння. А яшчэ нагадваюць нам, усім насельнікам багатай на яркія фарбы прыроды і яркую гістарычную памяць краіны, пра нашых далёкіх і блізкіх папярэднікаў. Пра нашых прашчураў. Пра родныя ваколіцы, гарады і вёскі, што пеставалі і будуць пеставача нашы характары, нашы сэрцы і душы... І як тут следам за Уладзімірам Ліпскім не паўтарыць радок Пімена Панчанкі: «Калі за лета не ўбачу жыта, зраблюся хворым...»

Фота БЕЛТА.

Уладзімір ЛІПСКІ

ЖЫТНЁВЫ ЗВОН, КАЛЮЧАЕ РЖЫШЧА

Жнівень і жыта.
Жнівень і лівень.
Жнівеньскія росы — пахадзі па траве босы.
У жніўні — мядовы і яблычны Спасы, рыхтуй на зіму запасы.
Пад жнівеньскімі промнямі наліваюцца чырванымі брусьніцы, журавіны. Набіраюцца моцы жалуды, арэхі. Вытыраюцца з зямлі грыбы — спажывуныя і лекавыя.
Жнівень дае жыццё!
У жніўні — свежа і востра думаецца. Белы палетак паперы міжволі засяваецца ўмалотнымі словамі.

Дзіва! Рыжуха аса напала на зялёнага коніка.
Асядлала зладзейка мірнага скакунка і, відаць, пачала яго джаліць. Конік сабраўся з сіламі, разам з асой падскочыў угору.
Рабаўніца ўтрымалася на спіне сваёй ахвяры. А конік зноў падскочыў. Аса захісталася. Ёй ужо не да лугавога танцора, толькі б не зваліцца.

За пятым ці шостым падскокам коніка рабаўніца смешна звалілася на дол. Грымнулася плячыма і кульнула пад травяную сцяблінку. Стомлены конік прыгарнуўся да іншай травінкі. Адпачывалі. Аддыхваліся.

Конік-пераможца першым узняўся над травой і паскакаў сваім кірункам.

Аса праз нейкі міг паляцела ў іншы бок.

Скажы, жнівень, што гэта было: разбой, нападзенне ці гульня? А можа, стомленая аса захацела пракацца на жвавым коніку?

У прыродзе, як і сярод людзей, — шмат загадак.

Дзеткі, плотачкі і акунькі, заліхваці гуляюць на мелкаводдзі. Віляюць хвосцікамі, плаўнікамі, як бы прынохваюцца, цалуюцца адно з адным.

Чаму ж тады дарослы акунь-гарбун ганяецца за плоткай? Яна, бядачка, ажно вылятае з возера і пікіруе над вадой.

Браточкі, ці не такое ж бывае і ў асяродку Home Sapiens? Дарослыя людзі ганяюцца адзін за адным, каб укусіць, паставіць падножку, пазайздросціць і пры гэтым выставіць сябе дабрадзеям, змагаром, героем.

Ходзяць буслы па жніўю. Даўгалыгія, з чырвонымі нагамі. Дзюбы і вочы шукаюць спажывы.

І ўсплыло далёкае маленства. Таксама ж, як буслы, сноўдаліся па свежым іржышчы. За плячыма — торбачка з выбеленага палатна. Збіралі каласкі, згубленыя жняяркай. З тых зярнятак Мама ўмудралася варыць кашу, пячы аладкі.

А бегалі мы па жніўю басанож. І ногі нашы рабіліся чырвонымі, як

бусловыя. Калючае ржышча вельмі ж смакавала іх.

Прыгадаўся дзядзька Бусел з суседняй вёскі. Маладшы яго сын казаў пра бацьку:

— Ён у нас, што бусел, носіць і носіць дзяцей у хату. Мяне сёмым прыпёр...

На свежае ржышча прызямліліся яшчэ два буслы. Павольна ходзяць, прыпыняюцца, роздумна пазіраюць наўкол. Жытнёвы палетак прыбраны. Чым не аэрадром, адкуль хутка ўзляцяць яны ў вырай?

Пусцеюць мае Шоўкавічы. Там, дзе некалі буйна каласілася жыта, растуць бярозкі, елкі. Сенажаць даўно ніхто не касіў.

На нашым былым агародзе раскашаваўся дуб-волат. Аж захлёбваецца ад зямной спажывы. Яго ўжо і ўтрох не абняць. А верхавінай хутка будзе чапляць дажджавыя хмаркі.

У вёсцы — адна паўнацэнная сям'я — Мікалая і Надзеі Трацэўскіх. Жывуць дачнікі, на лета наезджаюць гарадскія дзеці.

Іду на паэст. Няспешна завітаю да кожнай магілкі. Пазіраюць на мяне былыя касцы, аратыя, жнеі, даяркі, пастухі, леснікі. Кажу ім, што адышла ў нябыт іх эпоха. Косы, сярпы, плугі, бароны, пілы, сечкі, кашы — уся іх зброя здадзена ў музеі, валяецца на сметніках. Не вераць шоўкаўцы ў гэта. Я і сам не хачу паверыць. Хіба можа памерці тая мясціна, дзе сотні людзей нарадзіліся, хрысціліся, жаніліся, ставілі на крыло дзяцей?

Зноў іду к свайму дубу. Каля яго — мая альтанка, мая ліпавая алея, маё седала каля новага штыкетніка. На старых граблях — рамка з прозвішчамі шоўкаскіх сем'яў. Усё гэта — мой мемарыял, мая павага да вяскоўцаў. Яны гаравалі і жартавалі, вельмі ж верылі ў нас, Дзяцей. Залатыя мае, даруйце, што мы не выратавалі Шоўкавічы. Нам бы толькі не згубіць памяць.

— Братачка, мо будзеш гневацца, але бяда здарылася, — ускочыла ў хату мая сястра Люба.

— Што такое?
— Кот, ліха на яго, залез на дах. Лапай падчапіў тваю нізачку рыбы і ўжо цягнуў на гарышча. Адабрала!..

Супакойваю сястру, і смех мяне душыць: малайчына, катуся, злаўчыўся займець здабычу, але ж не скарыстаў.

Прыгадаўся аўцюк, які хваліўся:
— Ці не паверыш, каласок, у маладосці я адной рукой трактар падымаў.

— Няўжо?
— Ага, падымаў, але не падняў...
○ ○ ○

Вёсачка Дабужа — «таежны тупік» на памежжы Рэчыцкага і Свет-

лагорскага раёнаў. Рака Бярэзіна, лясныя азёры, шчодрыя дубнякі ды бары ахутваюць гэта паселішча. Тут звекавала мая сястра Люба. Тут адвечна жылі Караткевічы, Корбуты, Сыцкі.

Нашчадак Сыцькоў, зялёны парастак радаводу Уладзімір, разам з жонкай Вольгай збудаваў у Дабужы сваю хату. Працуюць, зарабляюць на хлеб у Светлагорску (ён — інжынер, яна — настаўніца), а душа іх тут, у чароўным прыродным куточку.

Пры ўваходзе ў іх хату вас сустрэне старажытная млынарня — ступа з таўкачом. На сцяне — дарожнае кола і хамут. Пакой, дзе печ, аббіты дубовымі круглячкамі. Гаспадары разводзяць вінаград, буюкі, маюць пасеку, гадуецца вожыкаў, смаўжоў, непадалёк у арэшніку растуць лекавыя грыбы «вясёлка», а ў лясной яміне, якая не перасыхае і летам, водзяцца ўюны. Вольга жартуе: «Віламі іх дастаём, а ў возеры рукамі ловім лінёў». Гэтага цуда не бачыў, але быў сведкам, як Вольга вудай лоўка выцягвала з-пад лапушыння тлустых плотак.

Аўра ў маёнтка Сыцькоў прыцягальная. Не хочацца ад іх ні ў які заманлівы горад. І просяцца словы мальбы: «Дзеці вёсак, куды б лёс не занёс вас, не забывайце родныя мясцінкі, дзе зарыты вашы пупавінкі. Шануйце зямельку бацькоў!»

Аднекуль занатаваў афарызм: «Зачыненыя дзверы — тое ж, што і адчыненыя, толькі зачыненыя».

Мне здаецца, мы ўсе заўсёды адчыняем-зачыняем адны і тыя ж дзверы, якія вядуць у Жыццё, у свет пазнання і адкрыццяў, роздзума і разваг, добра і зладзейства. «А ўсё часцей хочацца ўвайсці ў тыя дзверы, праз якія ўпершыню ўбачыў неба, сонца, маміны вочы, адчуў маміну пяшчоту і наталіўся яе гаючым малачком.

У Горвалі, за пятнаццаць кіламетраў ад маіх Шоўкавіч, мама Марыя нарадзіла мяне. Сястра Клава, тады ўжо паненка, прыгавдае цяпер:

— Мы з бацькам на коніку ездзілі забіраць вас. Ехалі ціха па лясной дарозе, хаця б жа не патрывожыць твоей сон. Мама нікому не даверыла цябе. Моцна туліла да грудзей шосценькага, апошнькага...

Мясцовы краязнавец, гісторык, ветэран Валерыі Сямёнавіч Козыр паказвае мне Горвальскае старажытнае гарадзішча. І раптам прыводзіць да зарасніку акацыі, якія раскошнымі дрэвамі ўтыраюцца ў неба.

Божа! Вось тут стаяла даваенная горвальская бальніца. Тут Мама нарадзіла мяне!

Падаю ў травяны дол, абдымаю, цалю зямлю. Тут я ўпершыню ўбачыў сонца і маю святую парадзіху Марыю. О, Госпад, не дай захлынуцца ад пацучыя!

Дзённік жніўня

Непадалёк ад тых памятных акацыяў задумліва нясе свае воды Бярэзіна. Яе спакой вартуюць векавыя сосны. Крыху далей — чароўная злучына рэк. Бярэзіна ўпадае ў Дняпро. З новым імпэтам яны кіруюць у бок Чорнага мора.

Дзякуй, жнівень, за такую сустрэчу!

○ ○ ○

Самабытны народны паэт Пімен Панчанка аднойчы натхніўся на верш «Жытнёвы звон». Ігар Лучанок надаў яму меладычныя крылы. Душэўна агучвае гэту песню заслужаны артыст Беларусі Іван Краснадубскі. Слухаю — не наслухаюся. І кожным разам па-новаму трымціць душа.

«Калі за лета не ўбачу жыта, зраблюся хворым...» — гэты поклічны радок Пімена Емяльянавіча суправаджаў мяне ва ўсіх вёсках у жніўні — у Малых і Вялікіх Аўцюках, Сыродзе, Вузнажы, Шоўкавічах, Дабужы, Селішчах, Чарнейках, Сведскім, Горвалі, Берагавай Слабадзе, Мілаградзе, Глыбокім, Старыне...

Жытнёвыя палеткі жніўнем — залатыя. Яны — жывыя парадзіхі, даюць жыццё хлебу, а значыць, нам, людзям. Кожнаму камбайнеру хочацца пакланіцца, перахрысціць яго, блаславіць. Вяскоўцы, як і байцы, — на вайне за ўраджай. Мы, творцы слова, — даўжнікі іхнія. Гэты дакор і парадзіў «калючае ржышча».

○ ○ ○

Адным жніўным днём мы з Талікам вырашылі ажывіць камень. Ляжыць гадамі на мурожным газоне. Счарнелы. Сумны. Як не мый, а фрэнч яго мурзаты.

Агледзелі камень з усіх бакоў і задумалі ўпрыгожыць яго ўсімі фарбамі, якія знойдзем на дачы.

І давай нашы пэндзілікі танцаваць па сонным камені. Натхненнем сталі белая, чырвоная, сіняя, зялёная, карычневая фарбы. А яшчэ — фантазія і няўрымса. Мы ўпрыгожвалі камень, а я тым часам, даводзіў унуку, што такое каштоўны, філасофскі, зубны камень, што азначаюць выслоўі «кідаць каменем, найшла каса на камень, пробны камень, як камень у вадку».

Неўпрыкмет мы прагналі ад каменя сум і халоднасць. І атрымалася з яго незвычайнай прыгажосці божа кароўка. Цяпер яна, лупаченькая, з вялікі павекамі, з крыламі-бусінамі, сустракае нас кожным разам, калі наведваем кветнік. Ганарымся, мы зрабілі нешта прыемнае каменю. Вось каб так заўсёды і ўсюды!

— Толік, — кажу, — мне трэба пра нашу божую кароўку запісаць у блакнот.

— А-а, гэта легкатня, — адказвае мне дашкольнік. — Стукні далонню па галаве і пішы...

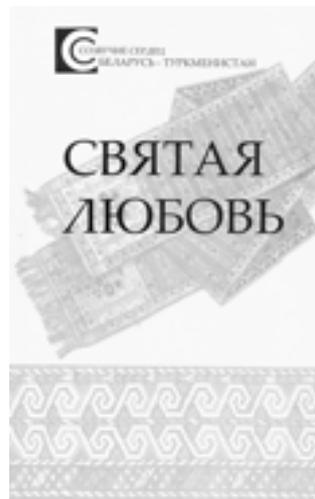
Унук дзелавіты пачаў змываць фарбу з рабочых рук.

■ Кнігарня

СЛЯДЫ НА ПЯСКУ

Выдавецкі дом «Звязда» працягвае выпуск кніжнай серыі, якая прадстаўляе сучасную літаратуру краін СНД. Сёмай па ліку анталогія паэзіі і прозы — «Святая любоў» («Сугучча сэрцаў: Беларусь — Туркменістан»).

Што мы ведаем пра Туркменістан? Імёны якіх класікаў усходняй паэзіі атаясамляюцца ў нашым уяўленні з гэтым бязмежным пустынным краем?.. А між тым, тут багаты на культуру народ. Туркмены — майстры дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва. І яшчэ — даўнія сябры беларусаў. У свой час нават граматыку туркменскай мовы ўдасканальваў наш зямляк — беларус з Віцебскай губерні Аляксандр Пацалуеўскі. А першыя пераклады Махтумкулі

з'явіліся ў Еўропе дзякуючы ўраджэнцу Мядзельшчыны Аляксандру Ходзьку. У кнізе «Святая любоў» поруч з творамі беларускіх пісьменнікаў надрукаваны вершы і проза туркменскіх мастакоў слова Агагельды Аланзарава, Атамурада Атабаева, Асмана Одэ, Аразгулы Анаева, Гурбанназара Аразгульева, Гурбанніяза Дашкынава, Камека Куліева, Бібі Араздурдыевай, Худайберды Дзіванкуліева, Касыма Нурбадава. Дзякуючы іх бачанню перад чытачамі адкрываецца сённяшні воблік Туркменістана, праглядаюцца тыя сляды, якія сёння пакідаюць туркмены на пяску вечнасці.

У хуткім часе з друкарні прыйдуць новыя тамы серыі «Сугучча сэрцаў», прысвечаныя малдаўскай, узбекскай, таджыкскай, кыргызскай нацыянальным літаратурам. Выпуск выданняў ажыццяўляецца па замове і пры фінансавай падтрымцы Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Аўтар ідэі і кіраўнік творчага праекта — Лілія Ананіч. Укладальнік кожнай з кніг — Алесь Бадак.

Кастусь ЛАДУЦЬКА

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ПРАВА АРЕНДЫ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ

1	Дата, время и место проведения аукциона, организатор торгов	Аукцион состоится 16 октября 2013 г. в 11.00, по адресу: г. Жлобин, ул. Петровского, 45, КУП «Жлобинский центр управления районной коммунальной собственностью»	
2	Срок приема документов	с 9.00 до 17.00 по рабочим дням с 13 сентября по 14 октября 2013 года	
3	Номер лота	1	2
4	Адрес земельного участка	Гомельская область, Жлобинский район, г. Жлобин, ул. Ленинградская (район разворотной площадки)	Гомельская область, Жлобинский район, г. Жлобин, ул. Красный проезд, д. 5
5	Кадастровый номер участка	321850100001002033	321850100004002431
6	Площадь, га	0,0557 га	0,3118 га
7	Целевое назначение	для строительства и обслуживания магазина непродовольственных товаров (размещения объектов розничной торговли)	для строительства производственной базы по переработке древесины
8	Срок аренды	10 лет	15 лет
9	Характеристика территории и расположенных на участке инженерных коммуникаций; строений и сооружений; инженерно-геологические условия	Участок свободен от застройки (инженерно-геологические условия будут определены на стадии производства проектно-изыскательских работ)	
10	Условия и ограничения	<p>1. Победителю либо единственному участнику несостоявшегося аукциона в течение 10 рабочих дней с даты утверждения протокола результатов аукциона (либо признания аукциона несостоявшимся):</p> <ul style="list-style-type: none"> - внести плату за право заключения договора аренды земельного участка (часть платы в случае предоставления рассрочки ее внесения в установленном порядке); - возместить затраты на организацию и проведение аукциона, включая расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участникам документов, необходимых для его проведения, формированием земельного участка, в том числе с государственной регистрацией в отношении этих участков. <p>2. После совершения победителем аукциона либо единственным участником несостоявшегося аукциона действий, названных в п. 1, но не позднее 2 рабочих дней, заключить с Жлобинским районным исполнительным комитетом договор аренды земельного участка и осуществить в двухмесячный срок со дня подписания договора аренды государственную регистрацию прав, ограничений прав на земельный участок.</p> <p>3. Получить в установленном порядке архитектурно-планировочное задание и технические условия для инженерно-технического обеспечения объекта строительства, разрешение Жлобинского райисполкома на проведение проектно-изыскательских работ, разработку строительного проекта на строительство объекта в срок, не превышающий одного года.</p> <p>4. Приступить к занятию земельного участка в течение шести месяцев со дня утверждения в установленном порядке проектной документации.</p> <p>5. Снять на занимаемом земельном участке плодородный слой почвы и использовать его согласно проектной документации.</p> <p>6. Завершить строительство объекта в сроки, определенные проектной документацией.</p> <p>7. 0,0151 – охранный зона воздушной линии электропередачи свыше 1000В</p>	
11	Условия инженерного развития инфраструктуры застраиваемой территории	Подключение к общим сетям и сооружениям инженерной инфраструктуры выполняется по техническим условиям эксплуатирующих организаций с учетом нагрузок, определенных при разработке ПСД.	
12	Начальная стоимость, рублей	16 182 036	8 326 594
13	Сумма задатка, рублей	1 600 000	1 600 000
14	Затраты по изготовлению землеустроительной документации, рублей	4 562 610	50 000
15	Стоимость расходов по организации и проведению аукциона (ориентировочно), рублей	1 000 000	1 000 000

1. Аукцион проводится в соответствии с Положением о порядке организации и проведения аукционов на право заключения договоров аренды земельных участков, утвержденным Постановлением Совета Министров Республики Беларусь 26.03.2008г. № 462.

2. Аукцион состоится при наличии не менее двух участников. Не допускается продажа по начальной цене.

Победителем признается участник, предложивший наиболее высокую цену. По заявлению победителя аукциона местным исполнительным комитетом предоставляется рассрочка внесения платы за предмет аукциона. Указанное заявление подается победителем аукциона в местный исполнительный комитет не позднее одного рабочего дня после утверждения протокола о результатах аукциона. Решение о предоставлении рассрочки внесения платы за предмет аукциона принимается местным исполнительным комитетом в течение 5 рабочих дней со дня получения заявления о предоставлении рассрочки.

В течение 10 рабочих дней со дня утверждения протокола о результатах аукциона победитель аукциона обязан внести плату за право заключения договора аренды земельного участка (часть платы – в случае предоставления рассрочки), возместить затраты на организацию и проведение аукциона, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участникам документации, необходимыми для его проведения, и выполнить условия, предусмотренные в решении об изъятии земельного участка для проведения аукциона и предоставлении победителю аукциона либо единственному участнику несостоявшегося аукциона, которые подлежат выполнению до обращения за государственной регистрацией в отношении земельного участка.

После совершения победителем аукциона вышеуказанных действий, но не позднее 2 рабочих дней, местный исполнительный комитет заключает с ним договор аренды земельного участка.

3. Если аукцион признан несостоявшимся в связи с тем, что заявление на участие в нем подано только одним участником, земельный участок предоставляется этому участнику при его согласии с внесением платы за предмет аукциона в размере начальной цены предмета аукциона, увеличенной на 5 процентов, с выдачей ему в день признания аукциона несостоявшимся копии протокола о признании аукциона несостоявшимся.

В течение 10 рабочих дней после признания аукциона несостоявшимся гражданином, индивидуальный предприниматель или юридическое лицо обязаны внести плату за предмет аукциона (часть платы – в случае предоставления рассрочки), возместить затраты на организацию и проведение аукциона, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением документации, необходимой для его проведения, и выполнить условия, предусмотренные в решении об изъятии земельного участка для проведения аукциона и предоставлении победителю аукциона либо единственному участнику несостоявшегося аукциона, которые подлежат выполнению до обращения за государственной регистрацией в отношении земельного участка.

После совершения участником названных действий, но не позднее 2 рабочих дней, местный исполнительный комитет заключает с ним договор аренды земельного участка.

4. Для участия в аукционе гражданин, индивидуальный предприниматель или юридическое лицо

(лично либо через своего представителя или уполномоченное должностное лицо) в срок по 14 октября 2013 года подает заявление на участие в аукционе с указанием кадастровых номеров и адресов земельных участков, которые предполагается получить в аренду по результатам аукциона, а также представляет документ, подтверждающий внесение суммы задатка (задатков) на текущий (расчетный) счет, указанный в извещении, с отметкой банка.

Кроме того, в комиссию или организацию представляются:

- гражданином – копия документа, содержащего его идентификационные сведения, без нотариального засвидетельствования;
- индивидуальным предпринимателем – копия свидетельства о государственной регистрации индивидуального предпринимателя, без нотариального засвидетельствования;
- представителем гражданина или индивидуального предпринимателя – нотариально удостоверенная доверенность;
- представителем или уполномоченным должностным лицом юридического лица Республики Беларусь – доверенность, выданная юридическим лицом, или документ, подтверждающий полномочия должностного лица, копии документов, подтверждающих государственную регистрацию юридического лица, без нотариального засвидетельствования, документ с указанием банковских реквизитов юридического лица;
- представителем или уполномоченным должностным лицом иностранного юридического лица – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть произведена в течение года до подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения с засвидетельствованным в установленном порядке переводом на белорусский или русский язык;
- представителем иностранного гражданина – легализованная в установленном порядке доверенность, документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с засвидетельствованным в установленном порядке переводом на белорусский или русский язык.

При подаче документов на участие в аукционе гражданами, представителями граждан, индивидуальных предпринимателей и юридических лиц, уполномоченные должностные лица юридических лиц предъявляют документ, удостоверяющий личность.

5. Переисчисление суммы задатка осуществляется на расчетный счет Организатора аукциона № 3012006530013 в филиале № 312 ОАО «АСБ Беларусбанк» г. Жлобин, код МФО 151501673, УНН 490317354, сумма задатка победителя аукциона засчитывается при оплате им стоимости предмета аукциона.

Всем желающим предоставляется возможность предварительно ознакомиться с документами по объекту и с объектом в натуре. Контактные телефоны: 8 (02334) 3 14 08, 2 18 18.

ИНФОРМАЦИЯ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА по продаже земельных участков в частную собственность

ЛОТ № 1	
Адрес объекта и его наименование	Земельный участок для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома в д. Тимошковка (участок № 2), площадью – 0,1500 га (кадастровый номер 624083110801000034). Начальная цена 140 000 000 (Сто сорок миллионов) белорусских рублей. Шаг аукциона в размере 10% от предыдущей цены.
ЛОТ № 2	
Адрес объекта и его наименование	Земельный участок для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома в д. Азарки-Пудовинка, ул. Озерная, площадью 0,1908 га (кадастровый номер 624083100601000089). Начальная цена 50 000 000 (Пятьдесят миллионов) белорусских рублей. Шаг аукциона в размере 10% от предыдущей цены.
Порядок оплаты	Победитель аукциона либо единственный участник несостоявшегося аукциона возмещает расходы, связанные с проведением аукциона и формированием земельного участка, в том числе с государственной регистрацией в отношении создания земельного участка и публикацией объявлений об аукционе в средствах массовой информации, с потерями сельскохозяйственного производства. Оплата в размере цены продажи объекта (за вычетом задатка) в течение 10-ти рабочих дней со дня утверждения в установленном порядке протокола о результатах аукциона.
Продавец	Мядельский сельский исполнительный комитет
Организатор аукциона	Мядельский сельский исполнительный комитет
Документы, представляемые для участия в аукционе	Заверенную банком копию платежного документа, подтверждающего внесение задатка, паспорт или иной документ, удостоверяющий личность, для юридического лица копия свидетельства о государственной регистрации. Сумма задатка: 10% от начальной цены на р/с 3600623071907 ОАО «АСБ Беларусбанк», ЦБУ № 619 филиала 601 г. Молодечно, код 769, УНН 600380436.
Конечный срок и адрес приема заявок	11 октября 2013 г. до 16.00, г. Мядель, ул. 17 Сентября, 7, каб. 16, Мядельский сельский исполнительный комитет, тел.: (факс) (8-01797) 55-7-35, (8-1797) 55-7-36
Дата, время и место проведения аукциона	16 октября 2013 г. в 14.00, г. Мядель, ул. 17 Сентября, 7, каб. 15, Мядельский сельский исполнительный комитет

Утерянный филиалом Белгосстраха по г. Минску бланк страхового полиса по добровольному страхованию наземных транспортных средств формы 2РН, 2РП серии ТС № 0192159 считать недействительным.
УНП 101883943.

Утеренные бланки строгой отчетности ЗАО «БЕЛНЕФТЕСТРАХ» серии ВС 6987282, 7424584, 7424746, 7424873, 7424893, 7424932, 7455157, 8437135, 8437255, 8437258, 8437344, 8437464, квитанции 1 СУ 3137362, 3167979, 3534497, 3534541, 3534544 считать недействительными.

Утеренные бланки строгой отчетности ЗАО «БЕЛНЕФТЕСТРАХ» серии ВС 7424094, 7424146, 7455247, 8403366, 8403395, 8507917, 8507998, 8513981, квитанции 1 СУ 3534595, 3569022 считать недействительными.

ОАО «Гомельоблреклама» филиал «Эксперт-Услуга» (организатор аукциона) по поручению ОАО «Гомельский радиозавод» (продавец) извещает о проведении 14 октября 2013 года открытого аукциона по продаже имущества в 11.00 в городе Гомеле по улице Гагарина, 20, кабинет 2-8

№ лота	Наименование	Начальная цена продажи имущества одним лотом, с учетом НДС, бел.руб.	Задаток, с учетом НДС, бел.руб.
1	Столовая общая площадь 5778,0 кв.м (в том числе: rampa с навесом, вент. камера), инв. № 350/С-141588; забор ж/б площадь 72,0 кв.м; забор металлический площадь 126,0 кв.м; мощение асфальтобетонное площадь 231,0 кв.м; мощение бетонное площадь 8,0 кв.м; бордюры проезжей части; бордюры тротуара; Лифт грузовой, инв. № 1613; Лифт грузовой, инв. № 12588; Лифт грузовой, инв. №1611; Лифт грузовой, инв. № 12288; Распределительный пункт ПР-9322-405, инв. №10290; Распределительный пункт ПР-9322-405, инв. №10288; Распределительный пункт ПР-9000, инв. № 10157; Распределительный пункт ПР-9000, инв. №10156; Распределительный пункт ПР-9000, инв. № 10155; Распределительный пункт ПР-9000, инв. № 10154; Распределительный пункт ПР-9000, инв. № 10153; Распределительный пункт ПР-9000, инв. №10152; Распределительный пункт ПР-9000, инв. № 10151; Распределительный пункт ПР-9000, инв. № 10150; Распределительный пункт ПР-9000, инв. №10149; Распределительный пункт ПР-9000, инв. №10148; Распределительный пункт ПР-9000, инв. № 10147; Распределительный пункт ПР-9000, инв. № 10146; Распределительный пункт ПР-9000, инв. № 10145; Распределительный пункт ПР-9000, инв. № 10144; Распределительный пункт ПР-9000, инв. №10143; Распределительный пункт ПР-9000, инв. № 10141; Распределительный пункт ПР-9000, инв. № 10142; Трансформаторная подстанция 2 КТП 1000/10/0,4, инв. № 221/1М; Конденсаторная установка БСК-0,76 кВар, инв. № 10268; Конденсаторная установка БСК-0,76 кВар, инв. № 10269	6 952 452 200	695 245 200

Продавец: Открытое акционерное общество «Гомельский радиозавод». Контактный тел.: (044)562-78-71.
Шаг аукционных торгов – 5%. Для участия в аукционе необходимо:

- Оплатить задаток на расчетный счет продавца (ОАО «Гомельский радиозавод») р/с № 301211887011 в Региональной дирекции № 300 ОАО «БПС-Сбербанк», МФО 153001369, УНН 400069535.
- Подать заявление организатору аукциона по установленной форме с приложением необходимых документов по адресу: ул. Гагарина, 20, каб. 2-8, г. Гомель в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00, прием заявлений для участия в аукционе заканчивается 10 октября 2013 г. в 17.00. Заявления, поступившие после установленного срока, не принимаются.

Для участия в аукционе представляется пакет документов, с которыми вы можете ознакомиться на сайте gomelobkreklama.by.

Организатор аукциона вправе отказаться от проведения аукциона в любое время, но не позднее, чем за три дня до его проведения.

В случае если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только одним участником, объекты аукциона продаются этому участнику при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5%. Участник торгов имеет право до начала

Дополнительная информация по контактным телефонам организатора аукциона: 8 029 694 43 89; 8 (0232) 74-17-34 и на сайте gomelobkreklama.by

торгов письменно отозвать свое заявление на участие в них. Неявка участника торгов на торги признается отказом от участия в торгах. В этих случаях сумма внесенного им задатка возвращается продавцом в течение 5 рабочих дней со дня проведения торгов.

Победителями торгов будут признаны участники, предложившие более высокую цену. Лица, являющиеся победителями торгов, обязаны: подписать протокол о результатах аукциона; заключить договор купли-продажи в срок не позднее 20 календарных дней от даты подписания протокола о результатах аукциона; оплатить приобретаемое имущество в сроки, определенные в договоре купли-продажи, и возместить затраты на организацию и проведение аукциона, в течение 3 банковских дней с момента подписания протокола. Задатки, уплаченные участниками аукциона, ставшими победителями, будут учтены в счет исполнения обязательств по договору купли-продажи. Проводится аукцион в соответствии с Положением Открытого акционерного общества «Гомельоблреклама» филиал «Эксперт-Услуга» о порядке организации и проведения аукционов по продаже имущества и права на заключение договоров аренды нежилых помещений (их части). В соответствии с действующим законодательством Республики Беларусь может быть предоставлена рассрочка оплаты имущества.